

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษา
กองทุนหมู่บ้านคลองไผ่ หมู่ที่ 1 ตำบลคลองไผ่
อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา

นาย วิรศักดิ์ อินทวงศ์

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต
สาขาเทคโนโลยีการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี
ปีการศึกษา 2544

บทคัดย่อ

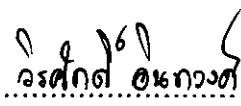
วิรัชดี อินทวงศ์ : การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษา
 กองทุนหมู่บ้านคลองไผ่ หมู่ที่ 1 ตำบลคลองไผ่ อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา
 อาจารย์ที่ปรึกษา : รองศาสตราจารย์ ดร. ประภาวดี สืบสนธิ์ , 84 หน้า

การจัดทำสารนิพนธ์ในครั้งนี้ เพื่อแสดงถึงการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านคลองไผ่ ว่ามีความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ ของนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ มาก หรือ น้อยเพียงใด ตลอดจนค้นหา จุดแข็ง จุดอ่อน และ ศักยภาพในการดำเนินงานของกองทุน โดยใช้วิธีการค้นคว้า ศึกษาเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับกองทุนจนมีความเข้าใจอย่างละเอียดจากนั้นจึงทำการศึกษาระบวนการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านคลองไผ่ โดยการเข้าไปมีส่วนร่วม ในกองทุนในฐานะบัณฑิตกองทุนหมู่บ้านคลองไผ่ พร้อมทั้งใช้ทฤษฎี ชิพโมเดล วิเคราะห์กองทุนหมู่บ้านคลองไผ่ เพื่อค้นหาตัวชี้วัด แล้วจึงทำการเก็บรวบรวมข้อมูลตามแบบ บรร.ต่างๆ และ ข้อมูลที่ต้องการโดยใช้ การสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน หลังจากได้ข้อมูลแล้วจึงทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยข้อมูลเชิงปริมาณใช้สถิติเชิงบรรยาย คิดเป็นค่าร้อยละ ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพวิเคราะห์โดยใช้หลักการของตรรกะหลังจากนั้นทำการ สรุปผลการประเมินกองทุนหมู่บ้านคลองไผ่

ผลการประเมินกองทุนหมู่บ้านคลองไผ่สรุปได้ว่ากองทุนหมู่บ้านคลองไผ่ สามารถดำเนินการบรรลุวัตถุประสงค์ทั้ง 5 ข้อ ของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ อีกทั้งข้อมูลที่ได้จากการประเมินในครั้งนี้ สามารถใช้เป็นแนวทางการพัฒนาที่แก้ไขปัญหาอย่างตรงจุดทำให้กองทุนหมู่บ้าน คลองไผ่ ได้รับการช่วยเหลือ ปรับปรุง ในการดำเนินงานเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน

สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ

ปีการศึกษา 2544

ลายมือชื่อนักศึกษา

(นาย วิรัชดี อินทวงศ์)

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

(รองศาสตราจารย์ ดร.ประภาวดี สืบสนธิ์)

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

(อาจารย์ ดร.นฤมล รักษาสุข)

หน้าอนุมัติ

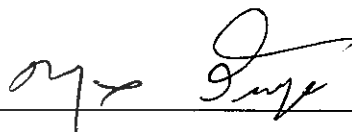
อาจารย์ที่ปรึกษาและกรรมการสอบ ได้พิจารณาสารนิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นควรรับเป็นส่วน
หนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตสาขาการจัดการและการประเมิน โครงการ
ของสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ได้

อาจารย์ที่ปรึกษา

(รองศาสตราจารย์ ดร. ประภาวดี สืบสนธิ์)

กรรมการสอบ

(อาจารย์ ดร. นฤมล รักษาสุข)

(นายวีระพล ปีกคำไทย)

อนุมัติให้สารนิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาการจัดการ
และการประเมิน โครงการ

(รองศาสตราจารย์ ทรงพร ทาเจริญศักดิ์)

คณบดีสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม

วันที่ 9 เดือน กันยายน พ.ศ. 2545

16 ต.ค. 2545

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี ด้วยความช่วยเหลือของ บุคคล และ กลุ่มบุคคลต่างๆที่ได้ให้คำปรึกษา แนะนำ ช่วยเหลือ อย่างดียิ่ง ทั้งในด้านวิชาการ และ ด้านการดำเนินงานวิจัย

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร. ประภาวดี สืบสนธิ์ และ ดร.นฤมล รักษาสุข อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ , คณาจารย์ที่สอนในหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาการจัดการ และประเมินโครงการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ที่ให้การสั่งสอนและคำแนะนำปรึกษาทางด้านวิชาการ , นาย วีระพล ปีกคำไทย พัฒนาการประจำตำบลคลองไผ่และสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอสีคิ้ว ที่ให้การดูแลในด้านการปฏิบัติงานในพื้นที่และสร้างความคุ้นเคยกับชาวบ้าน นาง วารี เสน่ห์จันทร์ กำนันตำบลคลองไผ่ , นาย ชาญวิทย์ ตากเปรม นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลคลองไผ่ , คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านคลองไผ่ , พนักงานเทศบาลตำบลคลองไผ่ และชาวบ้านในหมู่บ้านคลองไผ่ ที่ให้การช่วยเหลือในการเก็บข้อมูล และ อำนวยความสะดวก ตลอดจนให้ความอนุเคราะห์ด้วยดีเสมอมา , นาย สำเนียง วันใส และ นางบุญมา แซ่กั้งที่ให้ความช่วยเหลือในการเก็บข้อมูลรายเดือน ด้วยความเป็นกันเองเสมอมา , นาย อมร ปรีดรัักษ์ธำรง ที่เอื้อเฟื้อประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน ซึ่งหายากมาก ตลอดจนการ พுகุญด้วยอัยยาศัยที่ดีเสมอมา , มิตรภาพที่ดีของเพื่อนๆ นักศึกษากองทุนหมู่บ้านในตำบลคลองไผ่ ที่ช่วยเหลือในการดำเนินงาน , น้องๆ และ เพื่อนๆ สำหรับกำลังใจในการดำเนินงานเสมอมา

ทำยนี้ ขอกราบขอบพระคุณ บิดา มารดา ที่ให้การอบรมเลี้ยงดู และ ส่งเสริมทางการศึกษาเป็นอย่างดีเสมอมา

นาย วิรศักดิ์ อินทวงศ์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
หน้าอำนวยการ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญ	ง
สารบัญแผนภาพ	ฉ
สารบัญตาราง	ช
บทที่ 1 : บทนำ	
1.1 หลักการและเหตุผล	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ	2
1.3 กรอบความคิดทฤษฎี	2
1.4 วิธีดำเนินการ	3
1.5 ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมินโครงการ	4
บทที่ 2 : เอกสารที่เกี่ยวข้อง	
2.1 นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์ ของกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ	5
2.2 ระเบียบต่างๆที่เกี่ยวข้อง	7
2.3 แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือก คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง	17
2.4 แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง	18
2.5 ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	20
2.6 การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง	21
2.7 หลักการประเมินโครงการแบบชีพพ์โมเดล	23
2.8 การประเมินโครงการเพิ่มประสิทธิภาพกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง	26

	หน้า
2.9 เอกสารหลักวิชาอื่น ๆ	26
บทที่ 3 : วิธีการดำเนินการประเมิน โครงการ	
3.1 รูปแบบการประเมิน	33
3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	34
3.3 ตัวแปรและตัวชี้วัดที่ได้จากการประเมินโครงการ	35
3.4 เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ	36
3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล	36
3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล	38
บทที่ 4 : ผลการติดตามการประเมินโครงการ	
4.1 ผลการประเมินบริบทชุมชนระดับประเทศ	41
4.2 บริบทระดับท้องถิ่น	53
4.3 ผลการประเมินโครงการ โดยภาพรวม	67
4.4 ผลการประเมินผลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู้	73
4.5 การบรรลุเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ	75
4.6 ปัจจัยด้านบวกและด้านลบที่ส่งเสริม และขัดขวางการบรรลุวัตถุประสงค์	75
4.7 ความเข้มแข็งของชุมชน	76
บทที่ 5 : สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	
5.1 วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ	78
5.2 วิธีดำเนินการ	78
5.3 ผลการดำเนินการ	79
5.4 อภิปรายสรุปผล	79
5.5 ข้อเสนอแนะ	81
บรรณานุกรม	82
ประวัติผู้เขียน	84

สารบัญญภาพ

ภาพที่	หน้า
2.1 ความคิดพื้นฐานการประเมินของสต๊าฟเฟิลบีม	24
2.2 ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการประเมินและการตัดสินใจ ของสต๊าฟเฟิลบีม	25
2.3 ปัจจัยการผลักดันเศรษฐกิจชุมชน	29
4.1 การส่งออกและนำเข้าปี 2541 – 2542	47

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
4.1 จำนวนร้อยละของประชากรจำแนกตามลักษณะ ประชากรบ้านคลองไผ่	56
4.2 จำนวนร้อยละของการประกอบอาชีพ ในหมู่บ้านคลองไผ่	56
4.3 จำนวนร้อยละของประชากรในหมู่บ้านคลองไผ่ ที่มีที่ดินทำกินเป็นของตนเอง	57
4.4 จำนวนร้อยละของจำนวนครูที่จบสาขาต่างๆ	58
4.5 จำนวนร้อยละของนักเรียน ในระดับที่ต่ำกว่าชั้น ป. 6 โรงเรียนนิคมมิตรวิทยาการ	59
4.6 จำนวนร้อยละของนักเรียน ในระดับมัธยมศึกษาในหมู่บ้าน	60
4.7 จำนวนแหล่งน้ำและการใช้น้ำจำแนกตามแหล่งน้ำ	61
4.8 จำนวนร้อยละของรายได้ประชาชนในหมู่บ้านคลองไผ่	62
4.9 จำนวนร้อยละของความเข้มแข็ง จำแนกตามลักษณะตัวแปร	77

บทที่ 1

บทนำ

1.1 หลักการและเหตุผล

จากการที่รัฐบาลภายใต้แกนนำของพรรคไทยรักไทยมีนโยบายเร่งด่วนในการจัดตั้งโครงการกองทุนหมู่บ้าน และ ชุมชนเมืองแห่งชาติ สำหรับเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนภายในหมู่บ้าน และ ชุมชนเมือง ในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมอีกทั้งเพื่อให้ท้องถิ่นมีขีดความสามารถในการจัดระบบและบริหารการจัดการเงินกองทุนของตนเองเพื่อสร้างศักยภาพในการสร้างเสริมด้านความเข้มแข็งทางด้านสังคม และ ด้านเศรษฐกิจของประชาชนในหมู่บ้าน และ ชุมชนเมือง ผู้การพึงพาตนเองอย่างยั่งยืน อันเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจระดับฐานรากของประเทศ รวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจ และ สังคม ในอนาคต รัฐบาลจึงประกาศใช้ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ เมื่อวันที่ 29 พฤษภาคม 2544 จนปัจจุบันกองทุนหมู่บ้านคลองไผ่ หมู่ที่ 1 ตำบลคลองไผ่ อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา ได้จัดตั้งกองทุนและดำเนินงานเพื่อสนองนโยบายของรัฐบาลเป็นที่เรียบร้อยแล้ว

ในขณะเดียวกันนั้น รัฐบาลก็มีนโยบายให้จัดทำโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองควบคู่กันไป เพื่อให้เกิดการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ โดยการให้ทุนการศึกษาแก่นักศึกษาที่ได้รับการคัดเลือก เข้าศึกษาในหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขา การจัดการและประเมินโครงการ โดยกำหนดให้ นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นกิจกรรมหลักในการศึกษา และ ต้องทำการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้าน และ ชุมชนเมือง ในหมู่บ้านที่ประจำอยู่โดยการเขียนเรียบเรียงรายงาน “ สารนิพนธ์ ” (Substantive Report) เพื่อแสดงถึงการดำเนินงานของกองทุนว่ามีความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ ของนโยบายกองทุนหมู่บ้าน และ ชุมชนเมืองแห่งชาตินัก หรือ น้อยเพียงใด ตลอดจน จุดแข็ง จุดอ่อน และ ศักยภาพในการดำเนินงาน เพื่อที่จะได้นำข้อมูลที่ได้ไป พัฒนา แก้ไข และ ปรับปรุง ในการดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

1.2.1 เพื่อให้ทราบถึงกระบวนการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้าน คลองไผ่ ว่ามีการดำเนินการตามเป้าหมายวัตถุประสงค์ของ โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ มากน้อยเพียงใด

1) เพื่อให้ทราบถึงการใช้เงินของกองทุนหมู่บ้าน ในการใช้เงินกองทุนหมู่บ้านเพื่อเป็นเงินหมุนเวียนเพื่อการพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ หรือสวัสดิภาพของสมาชิกภายในหมู่บ้าน

2) เพื่อให้ทราบถึงขีดความสามารถในการจัดระบบ และ บริหารการจัดการเงินทุนของกองทุนหมู่บ้านคลองไผ่

3) เพื่อให้ทราบถึงสภาพภายในหมู่บ้าน มีกระบวนการพึ่งพาตนเอง โดยการเรียนรู้ และ ทดริเริ่มเพื่อแก้ปัญหาของตนเอง

4) เพื่อให้ทราบถึงสภาพเศรษฐกิจภายในหมู่บ้านว่ามีภูมิคุ้มกันทางด้านเศรษฐกิจและสังคม มากน้อยเพียงใด

5) เพื่อให้ทราบถึงศักยภาพ และความเข้มแข็งทางด้านเศรษฐกิจ และสังคมของประชาชน ภายในหมู่บ้านคลองไผ่

1.2.2 เพื่อให้ทราบถึงปัจจัยต่างๆ ทั้งในด้านบวกและด้านลบ ที่มีผลต่อการดำเนินงาน โครงการกองทุนหมู่บ้านคลองไผ่ให้สำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

1.2.3 เพื่อให้ทราบถึงกระบวนการสร้างเครือข่ายองค์กรเพื่อการเรียนรู้ ซึ่งมีความเชื่อมโยงกัน ภายในหมู่บ้านคลองไผ่

1.2.4 เพื่อให้ทราบถึงตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน ในทัศนะของประชาชนภายในหมู่บ้าน คลองไผ่ และเพื่อทราบถึงข้อมูลระดับความเข้มแข็งของชุมชน

1.3 กรอบความคิดทฤษฎี

กรอบความคิดหรือ แบบจำลองซึ่งเป็นเครื่องนำทางสำหรับการค้นหาตัวชี้วัดในการ ประเมินผล เพื่อการเก็บข้อมูลได้ใช้รูปแบบความคิดเชิงระบบ (System Model) สำหรับการประเมินกองทุน การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ครั้งนี้ได้ใช้ต้นแบบความคิดเชิงระบบที่ เรียกว่า “ ชิพพ์โมเดล ” (CIPP Model) ซึ่งเป็นแบบจำลองของสตฟเฟิลบีม (Stufflebeam) และ คณะ ที่ได้รับความนิยมอย่างกว้างขวาง เข้าใจง่ายสะดวกในการปฏิบัติ และ เป็นข้อกำหนดใน หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาการจัดการและการประเมินโครงการ ตามโครงการเพิ่ม ประสิทธิภาพบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน และ ชุมชนเมือง พ.ศ. 2545 ให้เลือกแบบจำลอง ชิพพ์โมเดล

แบบจำลอง ซิปป์ จะประเมินในด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการประเมินกองทุนหมู่บ้านดังนี้

1.3.1 การประเมินบริบท (Context Evaluation) เป็นการประเมินผลพื้นฐานเกี่ยวกับการค้นหาข่าวสารที่จะนำไปสู่การพัฒนาหมู่บ้านเป็นการประเมินให้ได้มาซึ่งเหตุผลเพื่อช่วยในการกำหนดวัตถุประสงค์ของกองทุน โดยจะเน้นความสัมพันธ์ที่เกี่ยวกับบริบทชุมชน ช่วยในการวินิจฉัยปัญหา เพื่อให้ได้ข้อมูลพื้นฐานที่จะเป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจ ซึ่งจะประเมิน 2 วิธี คือ

1) ประเมินสถานะแวดล้อม (Contingency Model) เพื่อให้ได้ข้อมูลมาใช้พัฒนา ส่งเสริมให้โครงการดีขึ้น

2) ประเมินความถูกต้องของวัตถุประสงค์ (Congruence Model) เป็นการประเมินโดยการเปรียบเทียบระหว่างการปฏิบัติจริงกับวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

1.3.2 การประเมินปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) เป็นการประเมินผลเพื่อค้นหาตัวประกอบหรือ แนวทางที่เหมาะสมมีประสิทธิภาพที่จะอำนวยให้กองทุนหมู่บ้านดำเนินไปตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการ เป็นการจัดหาข้อมูลเพื่อใช้ในการตัดสินใจความเหมาะสมของแผนงานต่าง ๆ ที่จัดขึ้น ซึ่งได้แก่ นโยบายของรัฐบาล กองทุนเงิน 1 ล้านบาท คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน จำนวนเงินที่ผู้กู้ชำระคืน ผู้สมัครขอกู้ บัณฑิตและเงินสะสมของกองทุน เงินที่กู้มาได้ เงินอื่น ๆ

1.3.3 การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) เป็นการกระทำเพื่อให้ได้รับข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) แก่ผู้รับผิดชอบและผู้ดำเนินการทุกลำดับชั้น ซึ่งการประเมินกระบวนการของกองทุนหมู่บ้านประกอบด้วย การคัดเลือกผู้กู้ การแนะนำวิธีทำธุรกิจ การรับชำระหนี้ การจัดทำบัญชี การช่วยหาตลาด โดยมีวัตถุประสงค์ของการประเมินเพื่อหาจุดเด่นและจุดด้อยของกระบวนการโดยการดำเนินการตามที่วางไว้ เพื่อรวบรวมข้อมูลสำหรับการตัดสินใจวางแผน และเพื่อรายงานถึงการดำเนินการต่าง ๆ ของกองทุนที่เกิดขึ้น

1.3.4 การประเมินผลผลิต (Product Evaluation) มีจุดมุ่งหมายเพื่อวัดและแปลความหมายของความสำเร็จในระหว่างปฏิบัติตามโครงการและเมื่อสิ้นสุดโครงการ การประเมินผลผลิตจะดูว่าการกำหนดวัตถุประสงค์นำไปใช้ได้หรือไม่ มีเกณฑ์อะไร นำมาเปรียบเทียบได้ แปลความหมายถึงสาเหตุโดยอาศัยการรายงานจากการประเมินบริบท การประเมินปัจจัยนำเข้า ซึ่งการประเมินผลผลิตของกองทุนหมู่บ้านประกอบด้วย จำนวนผู้กู้ ยอดเงินกู้ กองทุนสะสม ชื่อเสียงของหมู่บ้าน รายได้ทั้งที่เป็นเงินและสิ่งของ ความพึงพอใจของทุกฝ่าย

1.4 วิธีการดำเนินการ

การดำเนินการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านคลองไผ่ ตำบลคลองไผ่ อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา มีขั้นตอนการดำเนินงานดังต่อไปนี้

1.4.1 ค้นคว้าหาข้อมูลที่เกี่ยวข้องและศึกษาจนเข้าใจถึงเป้าหมายของโครงการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ

1.4.2 ศึกษากระบวนการ การดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านคลองไผ่

1.4.3 ใช้ซีพีพีโมเดล (CIPP Model) วิเคราะห์กองทุนหมู่บ้านคลองไผ่ และ กำหนดตัวบ่งชี้ ตลอดจนตัวแปรของข้อมูลที่ต้องการ

1.4.4 เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ และการจัดประชุมสมาชิกกลุ่มผู้กู้เงิน ตามลักษณะ กลุ่มอาชีพ ตามแบบรายงานที่คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติได้กำหนดมา บางส่วนต้องทำการเก็บเพิ่มเติมโดยใช้การสังเกต และการสังเกตแบบมีส่วนร่วม

1.4.5 ประมวลผลสังเคราะห์ข้อมูล โดยนำข้อมูลในเรื่องเดียวกันมารวมไว้ด้วยกัน ตรวจสอบความน่าเชื่อถือจากนั้นนำมาเรียบเรียงและจัดเกล้าให้ชัดเจนในประเด็นที่ต้องการ

1.4.6 สรุปผลการประเมินในประเด็นต่างๆ และ จัดทำสารนิพนธ์

1.5 ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมินโครงการ

ผลการศึกษากองทุนหมู่บ้านคลองไผ่ ตำบลคลองไผ่ อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา ทำให้ได้ ประโยชน์ดังนี้

1.5.1 ได้ทราบและมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานและกระบวนการจัดการกองทุน หมู่บ้านคลองไผ่

1.5.2 ได้ทราบ และ มีความรู้ความเข้าใจถึง ปัจจัยต่างๆ ที่เป็นอุปสรรค และ สนับสนุนในด้ำน การดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านคลองไผ่

1.5.3 ได้ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของการบริหารจัดการและการพัฒนากองทุนหมู่บ้านคลองไผ่ และแนวทางการวัดความสำเร็จในโครงการพัฒนาระดับหมู่บ้านและชุมชน

1.5.4 ได้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการศึกษาที่มีระเบียบวิธีที่เป็นวิทยาศาสตร์ทำให้นำไปสู่การ คิดวิเคราะห์ปัญหาต่างๆอย่างเป็นระบบได้

1.5.5 กองทุนหมู่บ้านคลองไผ่ได้รับการช่วยเหลือ ปรับปรุง และ แนวทางการพัฒนาซึ่งทำให้ สามารถแก้ไขปัญหอย่างตรงจุดเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน

บทที่ 2

เอกสารที่เกี่ยวข้อง

เนื้อหาสาระและประเด็นการประเมินกองทุนหมู่บ้านแบ่งเป็น 9 ด้าน ได้แก่

- 1) นโยบาย หลักการและวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง , 2) ระเบียบต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง , 3) แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง , 4) แบบคำชี้แจงระเบียบและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง , 5) ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง , 6) การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง , 7) หลักการประเมินโครงการแบบ ชิพพีโมเดล (CIIP Model) , 8) การวิเคราะห์โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง , 9) เอกสารหลักวิชาการอื่นๆ

2.1 นโยบาย หลักการ และวัตถุประสงค์

2.1.1 นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

รัฐบาลมีนโยบายเร่งด่วนในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติสำหรับเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง เพื่อใช้ในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม อีกทั้งเพื่อให้ท้องถิ่นมีขีดความสามารถในการจัดระบบและบริหารจัดการเงินกองทุนของตนเอง เพื่อสร้างศักยภาพในการสร้างเสริมความเข้มแข็งด้านสังคมและด้านเศรษฐกิจของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมืองสู่การพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน อันเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจฐานรากของประเทศรวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในอนาคต

ปรัชญาของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

- 1) เสริมสร้างสำนึกความเป็นชุมชน
- 2) ชุมชนเป็นผู้กำหนดอนาคตและจัดการหมู่บ้านและชุมชนด้วยค่าและภูมิปัญญาของตนเอง
- 3) เกื้อกูลประโยชน์ต่อผู้ค้อย โอกาสในหมู่บ้านและชุมชน
- 4) เชื่อมโยงกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างชุมชน ราชการ เอกชน และประชาสังคม
- 5) กระจายอำนาจให้ท้องถิ่นและพัฒนาประชาธิปไตยพื้นฐาน

2.1.2 หลักการสำคัญของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ
นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองจะประสบความสำเร็จได้ต้องประกอบด้วยหลักสำคัญ
4 ประการ คือ

- 1) ความพร้อมของหมู่บ้านและชุมชนเมือง ทั้งความพร้อมของคนและครัวเรือน การควบคุมดูแลกันเองในหมู่บ้านและชุมชนเมือง ประสิทธิภาพในการบริหารจัดการกองทุน ทางสังคมของหมู่บ้านและชุมชนเมืองเองเช่น กลุ่มออมทรัพย์ กองทุนอาชีพ กองทุนสวัสดิการ ฯลฯ
- 2) การบริหารจัดการเงินกองทุนหมุนเวียนของหมู่บ้าน ทั้งในส่วนของเงินอุดหนุนจาก กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติกับกองทุนทางสังคมของชุมชนและกองทุนที่หน่วยงาน ราชการจัดตั้งขึ้นเพื่อให้กองทุนดังกล่าวมีการบริหารจัดการให้สอดคล้องและเกื้อกูลกัน
- 3) ตามแนวทางในการปฏิรูประบบราชการแผ่นดิน ให้หมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็น ศูนย์กลางในการพัฒนา การพัฒนาเป็นของหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยส่วนราชการเป็น ผู้สนับสนุนในด้านวิชาการและจัดการกองทุน
- 4) การติดตามและประเมินผล โดยมีตัวชี้วัดประสิทธิภาพของกองทุน ทั้งในด้าน เศรษฐกิจ สังคม และการพึ่งพาตนเอง เพื่อความโปร่งใส มีประสิทธิภาพ

2.1.3 วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีดังนี้

- 1) เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้าน และ ชุมชนเมืองสำหรับการลงทุนเพื่อ พัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ หรือ เพิ่มรายได้ การลดรายจ่าย การบรรเทาเหตุฉุกเฉิน และ จำเป็นเร่งด่วนและสำหรับการนำไปสู่การสร้างกองทุนสวัสดิภาพที่ดีแก่ประชาชนในหมู่บ้านหรือ ชุมชน
- 2) ส่งเสริมและพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีขีดความสามารถในการจัดระบบและ บริหารจัดการเงินทุนของตนเอง
- 3) เสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านและชุมชนเมือง ในด้านการเรียนรู้ การสร้างและพัฒนาความคิดริเริ่มเพื่อการแก้ไขปัญหา และเสริมสร้างศักยภาพ ส่งเสริมเศรษฐกิจ พอเพียงในหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- 4) กระตุ้นเศรษฐกิจในระดับฐานรากของประเทศ รวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทาง เศรษฐกิจและสังคมของประเทศในอนาคต
- 5) เสริมสร้างศักยภาพและความเข้มแข็งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนใน หมู่บ้านหรือชุมชนเมือง

2.2 ระเบียบต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมีระเบียบที่เกี่ยวข้องดังนี้

- ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง แห่งชาติ พ.ศ. 2544 และแก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544
- ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ว่าด้วยการจัดตั้งและ บริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2)
- ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติว่าด้วยการจัดตั้งและ บริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองชาติ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2544 และ
- ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติว่าด้วยการจัดตั้งและ บริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองชาติ (ฉบับที่ 4) พ.ศ.2544

2.2.1 ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชน เมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 และแก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544

ระเบียบฉบับนี้ประกอบไปด้วย 2 หมวด คือ

หมวด 1 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

ระเบียบกำหนดให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่ง เรียกว่า “ คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ ” โดยมีชื่อย่อว่า กทบ. คณะกรรมการประกอบด้วยนายกรัฐมนตรี หรือ รองนายกรัฐมนตรี ที่นายกรัฐมนตรีมอบหมายให้เป็นประธาน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย เป็นรองประธานคนที่หนึ่ง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังเป็นรองประธานคนที่สอง รัฐมนตรีประจํานายกรัฐมนตรีที่นายกรัฐมนตรีมอบหมายเป็นรองประธานคนที่สาม ผู้อำนวยการสำนักงานประมาณ เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงการคลัง ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ปลัดกระทรวงพาณิชย์ ปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม ปลัดกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม เลขาธิการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ผู้อำนวยการธนาคารออมสิน ผู้จัดการธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร และผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งจำนวน ไม่เกิน 10 คน เป็นกรรมการ เลขาธิการนายกรัฐมนตรีเป็นกรรมการและเลขานุการ

คณะกรรมการอาจแต่งตั้งกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ จำนวนไม่เกิน 4 คน

ให้มีที่ปรึกษาคณะกรรมการ ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งโดยคำแนะนำของคณะกรรมการ จำนวนอย่างน้อยสามคนแต่ไม่เกินเจ็ดคน ดำรงตำแหน่งคราวละสองปี พ้นจากตำแหน่ง หากยังไม่

มีการแต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิขึ้นใหม่ให้กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิที่หมดวาระนั้นปฏิบัติหน้าที่ต่อจนกว่ากรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งได้รับการแต่งตั้งใหม่เข้ารับหน้าที่ ผู้ทรงคุณวุฒิจะพ้นจากตำแหน่งก็ต่อเมื่อตาย ลาออก บุคคลล้มละลาย คณะรัฐมนตรีให้พ้นจากตำแหน่ง เป็นคนไร้ความสามารถ หรือเสมือนเป็นคนไร้ความสามารถ ได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก

การประชุมคณะกรรมการต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมดจึงจะเป็นองค์ประชุม หากประธานกรรมการไม่มาประชุม ให้รองประธานผู้มีอาวุโสตามลำดับหรือคณะกรรมการคน หนึ่งสามารถเป็นประธานในที่ประชุมได้

การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการคนหนึ่งให้มีเสียงในการลงคะแนนหนึ่งเสียง ถ้าคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

คณะกรรมการมีอำนาจและหน้าที่ ดังนี้

- 1) กำหนดนโยบาย การจัดตั้ง และแนวทางการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง และกองทุน
- 2) กำหนดแผนการจัดหาเงินทุนกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง และแผนการจัดสรรให้แก่กองทุน
- 3) จัดทำร่างกฎหมายเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ เสนอต่อคณะรัฐมนตรี
- 4) กำหนดแผนงานและออกระเบียบ ข้อบังคับและประกาศในการจัดตั้ง และแนวทางในการบริหารงานกองทุน
- 5) ออกระเบียบเกี่ยวกับการรับเงิน การจ่ายเงิน การเก็บรักษาเงิน จัดหาและจัดสรรผลประโยชน์ของกองทุน
- 6) ออกระเบียบเกี่ยวกับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และการบริหารกองทุน
- 7) แต่งตั้งคณะกรรมการ คณะทำงาน เพื่อดำเนินการตามระเบียบนี้
- 8) ออกระเบียบ คำสั่ง และประกาศอื่นๆ เพื่อปฏิบัติการตามระเบียบนี้
- 9) เพื่อประโยชน์ในการบริหารงานของสำนักงาน อาจมีคำสั่งให้ข้าราชการหรือลูกจ้างของส่วนราชการ หรือคณะกรรมการอาจขอให้คณะรัฐมนตรีมีมติให้พนักงาน หรือลูกจ้างของรัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ ไปช่วยปฏิบัติงานเป็นเจ้าหน้าที่ของสำนักงานได้ โดยถือว่าเป็นการปฏิบัติราชการหรือปฏิบัติงานตามปกติ โดยจะให้ไปช่วยปฏิบัติงานเต็มเวลา บางเวลา หรือนอกเวลาก็ได้ อีกทั้งอาจกำหนดค่าตอบแทนให้แก่ผู้ไปช่วยปฏิบัติงานด้วยก็ได้ โดยที่จะต้องผ่านการประชุมวินิจฉัยชี้ขาดจากคณะกรรมการ

10) รายงานผลการดำเนินงาน ปัญหาและอุปสรรค รวมทั้งฐานะการเงินของกองทุนให้ คณะรัฐมนตรีทราบอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

11) ปฏิบัติหน้าที่อื่นหรือตามกฎหมายอื่นบัญญัติให้เป็นอำนาจและหน้าที่ของ คณะกรรมการ หรือตามที่คณะรัฐมนตรีมอบหมาย

ให้คณะกรรมการ ที่ปรึกษาและคณะอนุกรรมการ ที่ได้รับการแต่งตั้งตามระเบียบนี้ ได้มีประชุมค่าตอบแทนตามอัตราที่กำหนด ในพระราชกฤษฎีกาเบี้ยประชุมและค่าตอบแทนที่ ปรึกษา ซึ่งนายกรัฐมนตรีแต่งตั้ง พ.ศ. 2523 และที่แก้ไขเพิ่มเติม โดยเบิกจ่ายจากสำนักเลขาธิการ นายกรัฐมนตรี

หมวด 2 สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

กำหนดให้มีสำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติใน สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี โดยมีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

- 1) ทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการ
- 2) ปฏิบัติงานธุรการของคณะกรรมการ ที่ปรึกษาคณะกรรมการและคณะอนุกรรมการ
- 3) ศึกษารวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของ คณะกรรมการและของกองทุน
- 4) ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้ทราบถึงการจัดตั้ง นโยบาย และแนวทางการบริหาร กองทุน
- 5) ดำเนินการและประสานงานกับส่วนราชการและองค์กรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อเตรียม ความพร้อม ในการจัดตั้งกองทุน และแนวทางการบริหารกองทุน
- 6) จัดให้มี หรือสนับสนุนให้มีการประชุมชี้แจงและฝึกอบรมบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการ ดำเนินงานของกองทุน
- 7) พิจารณาเสนอความเห็นต่อคณะกรรมการในการพิจารณาแผนการบริหารและจัดการ กองทุน
- 8) ให้การสนับสนุนปรึกษาหารือและข้อเสนอแก่คณะกรรมการเกี่ยวกับนโยบายระเบียบ หลักเกณฑ์ การดำเนินงานกองทุน
- 9) ดำเนินการหรือมอบหมายให้หน่วยงานอื่น ๆ ดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกองทุน และรายงานผลต่อคณะกรรมการดำเนินการในส่วนการบริหารกองทุน
- 10) รายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีของสำนักงานเสนอต่อคณะกรรมการ
- 11) ดำเนินการอื่นใดตามที่คณะกรรมการมอบหมาย (สำนักงานคณะกรรมการกองทุน หมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี, 2544)

2.2.2 ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544

โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงแก้ไขระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 ให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 11 (8) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 นายกรัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี จึงวางระเบียบไว้ดังนี้

ข้อ 1 ระเบียบนี้เรียกว่า “ ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544”

ข้อ 2 ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากการประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ 3 ให้ยกเลิกความในวรรคสองของข้อ 6 แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 และให้ใช้ความดังต่อไปนี้แทน

“ คณะกรรมการอาจแต่งตั้งกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ จำนวนไม่เกิน 4 คน”
(ประกาศ ณ วันที่ 27 เมษายน 2544 ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 118 ฉบับที่ 41 ลงวันที่ 3 พฤษภาคม 2544) (สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี, 2544)

2.2.3 ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ(ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2544

โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงแก้ไขระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ จึงออกระเบียบไว้ ดังนี้

ข้อ 1 ระเบียบนี้เรียกว่า “ ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2544”

ข้อ 2 ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ 3 ให้ยกเลิกบทนิยาม คำว่า “กองทุน” ในข้อ 3 ของระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“ กองทุน ” หมายความว่า ถึง กองทุนหมู่บ้านหรือกองทุนชุมชนเมืองแล้วแต่กรณีตามระเบียบนี้”

ข้อ 4 ให้ยกเลิกบทนิยาม คำว่า “ผู้แทนครอบครัว” ในข้อ 3 ของระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544

ข้อ 5 ให้ยกเลิกความในข้อ 3 ของระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544 และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“ข้อ 3 ให้กองทุนแต่ละกองทุนมีคณะกรรมการกองทุนจำนวนไม่น้อยกว่าห้าคนแต่ไม่เกินสิบห้าคน ซึ่งมาจากการคัดเลือกกันเองโดยสมาชิก จากบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถ และมีความรับผิดชอบในการบริหารจัดการกองทุน เป็นที่ยอมรับของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง และ ต้องมีคุณสมบัติตามข้อ 17

การคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนนั้น ควรคำนึงถึงจำนวนกรรมการหญิงและชาย ในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน

หลักเกณฑ์และวิธีการในการคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนนั้น ให้คณะกรรมการกองทุนออกระเบียบข้อบังคับกองทุนตามมติของที่ประชุมสมาชิก โดยให้คำนึงถึงหลักศาสนา วัฒนธรรมและจารีตประเพณี ของแต่ละหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง”

ข้อ 6 ให้เพิ่มเติมความต่อไปนี้เป็นข้อ 18 ทวิ

“ข้อ 18 ทวิ ในกรณีกองทุนใดไม่สามารถปฏิบัติตามระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ เนื่องจากสภาพข้อเท็จจริงสุดวิสัยที่จะดำเนินการได้ ให้คณะกรรมการกองทุนรายงานปัญหาและเสนอระเบียบปฏิบัติเพื่อแก้ปัญหาต่อคณะกรรมการสนับสนุนระดับจังหวัดเพื่อพิจารณา

กรณีที่คณะกรรมการสนับสนุนระดับจังหวัดมีมติเห็นชอบกับระเบียบปฏิบัติที่คณะกรรมการกองทุนเสนอตามวรรคแรก ให้คณะกรรมการสนับสนุนระดับจังหวัดเสนอต่อคณะกรรมการเพื่อความเห็นชอบและใช้เป็นระเบียบปฏิบัติสำหรับกองทุนนั้นเป็นราชกรณี

ในกรณีที่คณะกรรมการสนับสนุนระดับจังหวัดมีมติไม่เห็นชอบกับระเบียบปฏิบัติที่คณะกรรมการกองทุนเสนอตามวรรคแรก ให้คณะกรรมการสนับสนุนระดับจังหวัดเรียกประชุมคณะกรรมการกองทุนนั้นภายในระยะเวลาสามสิบวัน เพื่อแจ้งผลการพิจารณาและร่วมกันกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการแก้ไขปัญหาให้เสร็จสิ้นภายในระยะเวลาหกสิบวันนับตั้งแต่วันประชุมนัดแรก

ให้คณะกรรมการสนับสนุนระดับจังหวัดรายงานผลการประชุมตามวรรคสามให้คณะกรรมการพิจารณาภายในระยะเวลาเจ็ดวันนับตั้งแต่วันที่ครบเวลาตามวรรคสาม และให้คำสั่งหรือคำวินิจฉัยชี้ขาดของคณะกรรมการถือเป็นที่สุด”

ข้อ 7 ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็น ข้อ 37 ทวิ

“ข้อ 37 ทวิ กรณีที่พบปัญหาปฏิบัติตามความในหมวดนี้ขัดหรือแย้งกับหลักศาสนาของสมาชิกของกองทุน ให้คณะกรรมการกองทุนสามารถกำหนดหลักเกณฑ์และรูปแบบในการใช้ประโยชน์จากเงินกองทุน และการกำหนดผลตอบแทนใช้คืนกองทุน ให้สอดคล้องกับหลักศาสนาของสมาชิกนั้นได้”

ข้อ 7 ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็น ข้อ 45 ทวิ

“ข้อ 45 ทวิ ในระยะเริ่มแรก หากประธานกรรมการยังมีได้แต่งตั้งผู้แทนคณะกรรมการหรือผู้ทรงคุณวุฒิเป็นอนุกรรมการสนับสนุนระดับจังหวัดตามข้อ 14 ให้คณะกรรมการสนับสนุนระดับจังหวัดสามารถดำเนินการประชุม โดยให้ถือว่าครบองค์ประชุมตลอดจนมีอำนาจหน้าที่ ตามข้อ 15 ได้”

ประกาศ ณ วันที่ 28 สิงหาคม พ.ศ. 2544 (สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี, 2544)

2.2.4 ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2545

โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงแก้ไขระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544 ให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

อาศัยอำนาจตามความในข้อ 10 (8) แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ จึงออกระเบียบไว้ ดังนี้

ข้อ 1. ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2544”

ข้อ 2. ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ 3 ให้เพิ่มเติมนิยามคำว่า “บัญชีกองทุนหมู่บ้าน” และคำว่า “บัญชีเงินสะสม”

ในข้อ 3 แห่งระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 ดังนี้

“บัญชีกองทุนหมู่บ้าน” หมายความว่า บัญชีเงินฝากออมทรัพย์ภายใต้ชื่อกองทุนหมู่บ้าน (ชื่อหมู่บ้านและชุมชนเมือง) หรือ บัญชีที่ 1 ซึ่งกองทุนเปิดไว้รองรับเงินจัดสรรจากรัฐบาล

“บัญชีเงินสะสม” หมายความว่า บัญชีเงินฝากออมทรัพย์ภายใต้ชื่อกองทุนหมู่บ้าน (ชื่อหมู่บ้านและชุมชนเมือง) หรือ บัญชีที่ 2 ซึ่งกองทุนเปิดไว้รองรับเงินฝากประเภทอื่นนอกเหนือจากเงินที่ได้รับการจัดสรรจากรัฐบาล

ข้อ 4. ให้ยกเลิกความในข้อ 14 วรรคแรก แห่งระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“ข้อ 14 ให้คณะกรรมการสนับสนุนระดับจังหวัด ประกอบด้วย ผู้ว่าราชการเป็นประธาน ปลัดจังหวัดเป็นรองประธาน ผู้แทนคณะกรรมการซึ่งได้รับการแต่งตั้งจากประธานกรรมการ และผู้แทนหน่วยงานระดับจังหวัดของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม ธนาคารออมสิน ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร คลังจังหวัด สาธารณสุขจังหวัด เร่งรัดพัฒนาชนบทจังหวัด ประชาสัมพันธ์จังหวัด หัวหน้าสำนักงานจังหวัด ผู้ทรงคุณวุฒิจากองค์กรประชาชนจำนวนห้าคน และผู้ทรงคุณวุฒิอื่นจำนวนห้าคน ซึ่งแต่งตั้งโดยประธานกรรมการเป็นอนุกรรมการและพัฒนากรจังหวัดเป็นอนุกรรมการและเลขานุการ

ข้อ 5 ให้ยกเลิกความในข้อ 15 วรรคสอง แห่งระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 ให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“ให้คณะกรรมการสนับสนุนระดับจังหวัดแต่งตั้งคณะกรรมการสนับสนุนระดับอำเภอ ประกอบด้วย นายอำเภอหรือผู้อำนวยการเขต เป็นประธานแล้วแต่กรณี ปลัดเทศบาลหรือปลัดเมืองพัทยาแล้วแต่กรณี ปลัดอำเภอฝ่ายปกครองและพัฒนาหรือผู้ช่วยผู้อำนวยการเขตแล้วแต่กรณี คลังจังหวัด ณ อำเภอ หรือ หัวหน้าฝ่ายการคลังแล้วแต่กรณี ผู้ทรงคุณวุฒิจากองค์กรประชาชนและอื่นๆ จำนวนไม่น้อยกว่าเจ็ดคนแต่ไม่เกินเก้าคน เป็นอนุกรรมการ และพัฒนากรอำเภอหรือหัวหน้าฝ่ายพัฒนากุชุมชนเขตแล้วแต่กรณี เป็นอนุกรรมการและเลขานุการ”

ข้อ 6 ให้ยกเลิกความในข้อ 18 ทวิ แห่งระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ว่าด้วย การจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2544 และใช้ความต่อไปนี้แทน

“ในกรณีกองทุนใดไม่สามารถปฏิบัติตามระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ เนื่องจากโดยสภาพข้อเท็จจริงสุ่วสัยที่จะดำเนินการได้ ให้คณะกรรมการ

กองทุนรายงานปัญหาและเสนอระเบียบปฏิบัติเพื่อแก้ไขปัญหาต่อคณะกรรมการ การสนับสนุนระดับอำเภอเพื่อพิจารณา และนำเสนอคณะกรรมการสนับสนุนระดับจังหวัด เพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบและประกาศใช้เป็นรายกรณีต่อไป”

ข้อ 7 ให้ยกเลิกข้อความใน ข้อ 31 บรรทัดสาม

ข้อ 8 ให้เพิ่มเติมข้อความต่อไปนี้ เป็น ข้อ 31 ทวิ

“ภายใต้บังคับแห่งข้อ 31 ทวิ การอนุมัติเงินกู้ หรือ เงินยืมฉุกเฉิน ให้คณะกรรมการกองทุนอนุมัติเงินกู้ รายหนึ่ง จำนวนไม่เกินสองหมื่นบาท จากเงินที่ได้รับจัดสรรจากรัฐบาล หรือ บัญชีกองทุนหมู่บ้าน (บัญชีที่ 1) ไปใช้จ่ายเพื่อการฉุกเฉิน หรือ จำเป็นเร่งด่วน โดยกองทุนหมู่บ้านสามารถเบิกเงินฉุกเฉิน จากบัญชีกองทุนหมู่บ้าน (บัญชีที่ 1) มาเก็บรักษาไว้เป็นเงินสด ตามระเบียบข้อบังคับ หรือ ข้อกำหนดของกองทุน โดยวงเงินสดที่เก็บรักษาประจำวัน จะต้องได้รับความเห็นชอบจากที่ประชุม ซึ่งมีสมาชิกมาประชุมไม่น้อยกว่าสามในสี่ของจำนวนสมาชิกทั้งหมด”

ข้อ 9 ให้เพิ่มเติมข้อความต่อไปนี้ เป็น ข้อ 34 ทวิ

“ข้อ 34 ทวิให้คณะกรรมการกองทุนเก็บรักษาหรือเบิกจ่ายดอกเบี้ยหรือเงินตอบแทนจากผลกำไร ตามเงื่อนไขและวิธีการ ดังต่อไปนี้

1) ดอกเบี้ย และ เงินตอบแทนจากผลกำไร ที่เกิดขึ้นจากการนำเงินจากบัญชีกองทุนหมู่บ้าน (บัญชีที่ 1) ไปให้สมาชิกกู้ หรือ ยืมไปลงทุน หรือ เพื่อการฉุกเฉินจะต้องนำเข้าบัญชีกองทุนหมู่บ้าน (บัญชีที่ 1)

2) ให้กองทุนจัดทำบัญชี และ งบกำไรขาดดุล ทุกหกเดือน เพื่อจะได้รับทราบผลประกอบการของกองทุนโดยรวม

3) ให้เบิกจ่ายดอกเบี้ย หรือ เงินตอบแทนจากผลกำไรสะสมที่เกิดขึ้น หรือ นำไปใช้จ่าย และจัดสรรตามเงื่อนไข หรือ ระเบียบที่แต่ละกองทุนได้กำหนดขึ้น

4) ให้คณะกรรมการกองทุนทำหลักฐานการเบิกถอนดอกเบี้ย หรือ เงินตอบแทนจากผลกำไรจากบัญชีกองทุนหมู่บ้าน (บัญชีที่ 1) รวมทั้งวัตถุประสงค์ในการเบิกถอน พร้อมหลักฐานแล้วปิดประกาศให้สมาชิกกองทุนได้รับทราบ และตรวจสอบ ณ ที่ทำการกองทุน”

ข้อ 10 ให้ยกเลิกข้อความในข้อ 35 แห่งระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ว่าด้วย การจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544 และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“ข้อ 35 การกำหนดระยะเวลาชำระคืนเงินกู้ หรือ เงินยืม ให้คณะกรรมการกองทุนพิจารณาตามความเหมาะสมแห่งสัญญาเงินกู้แต่ละราย การชำระคืนเงินต้นพร้อมดอกเบี้ย หรือ

เงินยืม พร้อมเงินตอบแทนจากผลกำไร ให้ผู้ชำระให้แล้วเสร็จสิ้นภายในกำหนดระยะเวลาไม่เกินหนึ่งปี นับแต่วันที่ทำสัญญา ให้กระทำได้ในกรณีใดกรณีหนึ่ง ดังต่อไปนี้

1) สมาชิกที่ประสงค์จะชำระคืนเงินกู้ หรือ เงินยืมทุกประเภท ต้องไปติดต่อขอชำระคืนเงินกู้ หรือ เงินยืมทุกประเภท กับคณะกรรมการกองทุน เพื่อตรวจสอบเงินงวด (เงินต้นพร้อมดอกเบี้ย หรือ เงินยืม และเงินตอบแทนจากผลกำไร) ที่จะต้องส่งชำระคืน

คณะกรรมการกองทุนจัดทำหนังสือแจ้งความประสงค์ในการชำระคืนเงินกู้ หรือ เงินยืมทุกประเภท ของสมาชิกให้กับสมาชิก จำนวนสามฉบับ

สมาชิคนำเงิน (เงินต้นพร้อมดอกเบี้ย หรือ เงินยืม และเงินตอบแทนจากผลกำไร) ไปฝากเข้าบัญชีออมทรัพย์ของสมาชิก พร้อมทั้งทำหลักฐานการถอนเงิน (ใบถอนเงิน) มอบไว้กับธนาคารเพื่อให้ธนาคารถอนเงินจำนวนดังกล่าว

ธนาคารถอนเงิน ตามยอดเงิน ซึ่งระบุไว้ในหลักฐานการถอนเงิน (ใบถอนเงิน) แล้วนำฝากเข้าบัญชีกองทุนหมู่บ้าน (บัญชีที่ 1)

เมื่อธนาคารรับเงินและหลักฐานการถอนเงิน (ใบถอนเงิน) จากสมาชิกกองทุนแล้วให้มอบหนังสือแจ้งความประสงค์ในการชำระคืนเงินกู้ หรือ เงินยืม (ฉบับที่ 1 และ ฉบับที่ 2) ให้กับสมาชิก เพื่อให้สมาชิคนำไปเก็บไว้เป็นหลักฐานหนึ่งฉบับ และนำไปมอบให้คณะกรรมการกองทุนตามระเบียบ หรือ ข้อบังคับของกองทุนหมู่บ้าน หนึ่งฉบับ เพื่อเป็นหลักฐานในการจัดทำบัญชี หรือ ดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้อง ส่วนอีกหนึ่งฉบับ (ฉบับที่ 3) ให้ธนาคารจัดเก็บไว้เป็นหลักฐาน

2) กองทุน จัดประชุม โดยมีสมาชิกของกองทุนร่วมเข้าประชุม ไม่น้อยกว่าสามในสี่ของจำนวนสมาชิกทั้งหมด เพื่อพิจารณาเลือก หรือ มอบหมายให้กรรมการกองทุนตามจำนวนเหมาะสมเป็นผู้รวบรวมและรับชำระคืนเงินกู้ หรือ เงินยืมทุกประเภท

สมาชิกที่ประสงค์จะชำระคืนเงินกู้ หรือ เงินยืมทุกประเภท ต้องไปติดต่อขอชำระคืนเงินต้นพร้อมดอกเบี้ย หรือ เงินยืม และเงินตอบแทนจากผลกำไร กับกรรมการกองทุน

กรรมการกองทุนตามวรรคหนึ่ง รับชำระคืนเงินต้นพร้อมดอกเบี้ย หรือ เงินยืม และเงินตอบแทนจากผลกำไร จากสมาชิก พร้อมออกใบเสร็จรับเงิน เพื่อเป็นหลักฐาน แล้วจัดทำบัญชีรายชื่อ และรายละเอียดของจำนวนเงินที่รับชำระคืนจากสมาชิกส่งมอบให้ธนาคาร

เมื่อธนาคารรับเงิน และ รายละเอียดตามวรรคสาม จากกรรมการกองทุน ให้ธนาคารนำเงินฝากเข้าบัญชีของผู้กู้ หรือ ผู้ยืมเป็นรายตัว แล้วให้ถอนเงินตามจำนวนที่นำฝากเข้าบัญชีรายตัวของผู้กู้ หรือ ผู้ยืม เข้าบัญชีกองทุนหมู่บ้าน (บัญชีที่ 1)”

ข้อ 11 ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นข้อ 41 ทวิ

“ข้อ 41 ทวิ หมู่บ้านหรือชุมชนเมืองที่ยังไม่สามารถจัดประชุมเพื่อเปิดเวทีชาวบ้าน ในการดำเนินการคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนตาม ข้อ 41 ให้คณะกรรมการสนับสนุนระดับอำเภอ ดำเนินการตามลำดับ ดังนี้

1) สำรวจจำนวนครัวเรือนของหมู่บ้านและชุมชนเมือง ที่อาศัยอยู่จริงว่าเป็นจำนวนเท่าใด และเมื่อทราบจำนวนตามข้อเท็จจริง ให้ใช้จำนวนตามข้อเท็จจริงเป็นฐานในการคิดคำนวณจำนวนของสามในสี่ของครัวเรือน

2) เมื่อสำรวจข้อเท็จจริงของจำนวนครัวเรือนแล้ว ให้จัดประชุมเพื่อเปิดเวทีชาวบ้าน และดำเนินการจัดประชุมครั้งแรก มีจำนวนผู้แทนครัวเรือนมาไม่ครบสามในสี่ของจำนวนทั้งหมด ให้ดำเนินการจัดประชุมเป็นครั้งที่สอง อีกครั้งหนึ่ง และเมื่อจัดประชุมเป็นครั้งที่สอง แล้วจำนวนผู้แทนครัวเรือนยังไม่ครบตามที่กำหนด ให้ดำเนินการดังต่อไปนี้

ก. ทำการสำรวจความจำเป็นของผู้แทนครัวเรือนเป็นรายครัวเรือนว่าจะมีความประสงค์ที่จะเข้าร่วมประชุมเพื่อเปิดเวทีชาวบ้านหรือไม่

ข. เมื่อดำเนินการสำรวจความจำเป็นของผู้แทนครัวเรือนเสร็จสิ้นแล้วให้ดำเนินการประชุม เพื่อเปิดเวทีชาวบ้านเป็นครั้งที่สาม โดยเรียกประชุมผู้แทนครัวเรือนที่มีความจำเป็นเข้าร่วมประชุม และผู้เข้าร่วมประชุมครั้งที่สาม จะต้องไม่น้อยไปกว่าทั้งสองครั้งที่ผ่านมา และจะต้องมีผู้แทนครัวเรือนที่แสดงความจำเป็นเข้าร่วมประชุมจำนวนไม่น้อยกว่าสามในสี่

3) หลังจากที่ได้ดำเนินการประชุมครั้งที่สามเสร็จเรียบร้อยแล้ว ให้คณะกรรมการสนับสนุนระดับอำเภอ รวบรวมเอกสารอันประกอบไปด้วย

- บัญชีรายชื่อความจำเป็นของผู้แทนครัวเรือน
- สำเนาบันทึกรายงานการประชุมเวทีชาวบ้าน
- แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

(กทบ. 1)

จัดส่งให้คณะกรรมการสนับสนุนระดับจังหวัด พิจารณาให้ความเห็นชอบว่าเห็นสมควรให้ถือเป็นการจัดเวทีชาวบ้านโดยสมบูรณ์หรือไม่ และเมื่อคณะกรรมการสนับสนุนระดับจังหวัดมีมติเห็นชอบให้คณะกรรมการสนับสนุนระดับจังหวัดเสนอต่อคณะกรรมการเพื่อให้ความเห็นชอบเป็นรายกรณี ต่อไป

ประกาศ ณ วันที่ 8 พฤษภาคม พ.ศ. 2545 ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับประกาศทั่วไป เล่มที่ 119 ตอนพิเศษ 43 ง วันที่ 17 พฤษภาคม พ.ศ. 2545

2.3 แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชน

แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีส่วนสำคัญในการประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองต่าง ๆ เนื่องจากกระบวนการเลือกคณะกรรมการกองทุน จะต้องเป็นไปตามระเบียบคณะกรรมการว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 หมวดที่ 6 บทเฉพาะกาล ในข้อที่ 41 ซึ่งกล่าวว่า

1. จะต้องมีการเวียนสามในสี่ของครัวเรือนทั้งหมดในหมู่บ้านเข้าร่วมประชุม
2. มีคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านซึ่งมาจากการจัดทำประชามหมู่บ้านตามมติของเวทีชาวบ้าน

คณะกรรมการมีคุณสมบัติตามระเบียบคณะกรรมการว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 ตามข้อ 17 ดังนี้

1. เป็นผู้ที่มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านและอาศัยอยู่ในหมู่บ้านติดต่อกันเป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่าสองปี ก่อนวันที่ได้รับการคัดเลือกเป็นกรรมการกองทุน
2. เป็นผู้บรรลุนิติภาวะโดยมีอายุยี่สิบปีบริบูรณ์
3. ปฏิบัติตนอยู่ในหลักศาสนา มีความรับผิดชอบ เสียสละ มีส่วนร่วมในกิจกรรมชุมชน ไม่ติดการพนัน ไม่เกี่ยวข้องกับสิ่งเสพติด และไม่มีประวัติเสียทางการเงิน ตลอดจนยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตย
4. ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย คนไร้ความสามารถ หรือคนเสมือนไร้ความสามารถ
5. ไม่เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท
6. ไม่เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่ามีความผิดแต่รอการกำหนดโทษหรือรอการลงโทษในความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่หรือความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ ยกเว้นความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์และความผิดฐานบุกรุก
7. ไม่เคยถูกให้ออก ปลดออก หรือไล่ออกจากราชการ องค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย หน่วยงานรัฐวิสาหกิจ เพราะทุจริตต่อหน้าที่หรือสร้างความเสียหายอย่างร้ายแรงแก่ทางราชการ องค์กร หรือหน่วยงานที่สังกัด
8. ไม่เป็นผู้ไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งที่เสียสิทธิตามมาตรา 68 วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540
9. ไม่เป็นผู้ที่เคยพ้นจากตำแหน่งคณะกรรมการกองทุน จากการที่คณะกรรมการกองทุนมี มติให้ออกด้วยคะแนนเสียงเกินกว่าสองในสามของจำนวนกรรมการกองทุนทั้งหมดเท่าที่

มีอยู่ หรือที่ประชุมสมาชิกมีมติให้ออกด้วยคะแนนเสียงเกินกว่าสองในสามของจำนวนสมาชิกทั้งหมด

2.4 แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

เมื่อกองทุนได้ดำเนินการจัดตั้งกองทุนเรียบร้อยแล้ว สามารถขอรับการจัดสรรเงินจากคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. การขอขึ้นทะเบียนกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
2. การประเมินความพร้อมของกองทุน
3. รับเงินจัดสรร

2.4.1 การขอขึ้นทะเบียนกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ซึ่งประกอบด้วยจัดทำแบบคำขอขึ้นทะเบียนตามแบบ กทบ.2 ซึ่งขอรับแบบ กทบ. 2 จากคณะกรรมการสนับสนุนระดับอำเภอ

- 1) ยื่นแบบคำขอขึ้นทะเบียนกับธนาคารออมสิน หรือธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ที่คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติกำหนดพร้อมเอกสารที่เกี่ยวข้อง คือ ระเบียบ ข้อบังคับกองทุน
- 2) เปิดบัญชีกับธนาคาร

2.4.2 การประเมินความพร้อมกองทุน

เมื่อกองทุนหมู่บ้านหรือกองทุนชุมชนเมือง ได้ยื่นขึ้นทะเบียนต่อธนาคารแล้วคณะกรรมการสนับสนุนระดับอำเภอร่วมกับกองทุนหมู่บ้านจะประเมินความพร้อมในเรื่องต่าง ๆ ดังนี้

- 1) การคัดเลือกคณะกรรมการกองทุน
- 2) คุณสมบัติของคณะกรรมการกองทุน
- 3) ความรู้ ประสบการณ์ และความมั่นใจการบริหารกองทุนของคณะกรรมการกองทุน
- 4) ระเบียบ ข้อบังคับในการดำเนินการกองทุน
- 5) การมีส่วนร่วมของชาวบ้าน หรือสมาชิกในการจัดการกองทุน
- 6) การปฏิบัติของสมาชิกตามระเบียบ และข้อบังคับของกองทุน
- 7) การเปิดบัญชีเงินฝากของกองทุน

2.4.3 รับเงินจัดสรร

เมื่อคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ อนุมัติเงินจัดสรรตามผลการประเมินความพร้อมแล้ว จะแจ้งให้กองทุนหมู่บ้านหรือชุมชนเมืองทราบ เมื่อกองทุนได้รับแล้วให้ติดต่อธนาคารเพื่อทำหลักฐานการรับเงินจัดสรร โดยมีเอกสารดังนี้

- 1) สมุดบัญชีเงินฝากของกองทุน
- 2) มติที่ประชุม ซึ่งเห็นชอบและมอบหมายให้คณะกรรมการกองทุน เป็นผู้มีอำนาจในการทำนิติกรรมสัญญากับธนาคารไปแสดงต่อธนาคารฯ และมติดังกล่าวต้องให้ประธานกรรมการกองทุนลงนามกำกับ และรับรองสำเนาครบทุกหน้า
- 3) บัตรประจำตัวประชาชนของคณะกรรมการกองทุน สำหรับกองทุนหมู่บ้านคลองไผ่มีความพร้อมในด้านต่าง ๆ ดังนี้
 1. ข้อมูลทั่วไปของหมู่บ้าน ซึ่งได้แก่ จำนวนประชากร จำนวนครัวเรือน อาชีพ ส่วนใหญ่ของประชากร ผลผลิตด้านต่าง ๆ ของประชากรในหมู่บ้าน สถานที่จัดจำหน่ายผลผลิตของหมู่บ้าน รายได้เฉลี่ยของประชากรในหมู่บ้าน
 2. การได้มาซึ่งคณะกรรมการในหมู่บ้าน ซึ่งได้แก่ จำนวนครัวเรือนที่เข้าร่วมการประชุม วิธีการคัดเลือกกรรมการกองทุนหมู่บ้าน วันที่มีการเลือกกรรมการกองทุนหมู่บ้าน คุณสมบัติที่ครบถ้วนของคณะกรรมการ ประสบการณ์ของคณะกรรมการที่ผ่านการประเมินรายชื่อคณะกรรมการจำนวน 15 คน
 3. มีระเบียบข้อบังคับสำหรับใช้ในการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านซึ่งผ่านการกำหนดโดยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และประชาชนในหมู่บ้าน
 4. มีทุนดำเนินการของกองทุนหมู่บ้าน ซึ่งประกอบด้วยการรวมกลุ่มองค์กร จำนวน 4 กลุ่ม จำนวนสมาชิกรายบุคคล จำนวนเงินที่สมาชิกได้เข้ามามีส่วนร่วมกับกองทุนหมู่บ้าน ในรูปของการถือหุ้น ค่าธรรมเนียม เปิดบัญชีเงินฝากกับธนาคารออมสินสาขาสี่คิ้ว เลขที่บัญชี 06-4307-20-064431-7 ซึ่งเปิดบัญชีเมื่อวันที่ 28 สิงหาคม พ.ศ. 2544
 5. มีแนวคิดในการบริหารจัดการกองทุน
 6. ได้ขึ้นทะเบียนคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านเมื่อวันที่ 20 สิงหาคม พ.ศ. 2544 เลขทะเบียนที่ 30201001 (ระเบียบกองทุนหมู่บ้านคลองไผ่ , กทบช.2)

2.5 ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านคลองไผ่ จำนวน 15 คนและประชาชนบ้านคลองไผ่ร่วมกันจัดทำระเบียบข้อบังคับ หลักเกณฑ์ และวิธีการเกี่ยวกับการบริหารกองทุน โดยมีระเบียบดังต่อไปนี้

1.ที่ตั้งของกองทุน

เลขที่ 43/2 หมู่ที่ 1 บ้านคลองไผ่ ตำบลคลองไผ่ อำเภอเสีคว จังหวัดนครราชสีมา 30340 โทรศัพท์ 044-323124

2.วัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้านคลองไผ่

1. เป็นแหล่งเงินทุนเพื่อประกอบอาชีพ
2. เป็นแหล่งเงินทุนเพื่อการแปรรูป
3. เป็นแหล่งเงินทุนกู้ยืมเงิน
4. เพื่อลดรายจ่าย

3. แหล่งที่มาของกองทุน ประกอบด้วยเงินและทรัพย์สินดังนี้

1. เงินที่ได้รับการจัดสรรจากคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ
2. เงินที่ได้จากการบริจาคโดยไม่มีเงื่อนไขผูกพัน
3. ดอกหรือผลประโยชน์ใด ๆ ที่เกิดจากเงินกองทุน
4. ค่าธรรมเนียมแรกเข้า
5. เงินฝากสัจจะและถือหุ้น
6. เงินจัดสรรจากหน่วยงานเอกชนอื่นๆ

4. คุณสมบัติของสมาชิก

1. เป็นคนในหมู่บ้านและมีรายชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านหมู่บ้านคลองไผ่ตั้งแต่ 6 เดือนขึ้นไป
2. บุคคลนั้นต้องมีอายุ 20 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป
3. เป็นผู้พร้อมที่จะปฏิบัติตามระเบียบกองทุน
4. เป็นผู้ที่คณะกรรมการกองทุนได้มีมติ 3 ใน 4 ของคณะกรรมการกองทุนเห็นชอบให้เข้าเป็นสมาชิก
5. มีเงินฝากอย่างน้อยหนึ่งหุ้นแต่ต้องไม่เกินห้าหุ้นและมีเงินฝากสัจจะทุกคน
6. สมาชิกต้องเปิดบัญชีเงินฝากที่ธนาคารออมสินสาขาเสีคว
7. เมื่อสมาชิกมีการขาดส่งเงินออมทรัพย์เป็นระยะเวลาติดต่อกัน 3 เดือน ให้พ้นจากการเป็นสมาชิกทันที พร้อมทั้งส่งเงินต้นและดอกเบี้ยคืนทันที

8. ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย หรือ คนเสมือนไร้ความสามารถ ละเว้นจากอภัยมุก และ ยาเสพติด

9. จะต้องเป็นผู้ที่ไม่มีประวัติการค้างชำระหนี้

5. การสมัครเข้าเป็นสมาชิก

1. ยื่นคำขอสมัครเป็นสมาชิกกองทุนได้ที่คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน
2. การรับสมัครเข้าเป็นสมาชิกจะเสียค่าธรรมเนียมแรกเข้า 20 บาท เพียงครั้งเดียว
3. สถานที่รับสมัคร ณ. ที่ทำการกลุ่มออมทรัพย์ เลขที่ 43/2 ม.1 ต.คลองไผ่ อ.สีคิ้ว

จ.นครราชสีมา

4. คณะกรรมการกองทุนเป็นผู้พิจารณาว่าจะรับบุคคลหนึ่งบุคคลใด เข้าเป็นสมาชิกโดยชอบธรรม โดยมติเห็นชอบ 3 ใน 4 ของคณะกรรมการกองทุน

5. เป็นนิติบุคคลและกลุ่มองค์กรชุมชนแล้วแต่ความสมัครใจของผู้สมัคร

6. การพ้นสภาพจากการเป็นสมาชิก

1. ตาย
2. ลาออกโดยการได้รับอนุญาตให้ลาออกจากคณะกรรมการกองทุนฯ
3. จงใจฝ่าฝืนระเบียบของกองทุน หรือ แสดงตนเป็นปรปักษ์ หรือ ไม่ให้ความร่วมมือความช่วยเหลือ กับกองทุนฯ ไม่ว่าประการใดก็ตาม

4. ผู้กู้ ยืมเงิน ไปใช้ นอกกรอบวัตถุประสงค์ตามสัญญา ให้คณะกรรมการยกเลิกสัญญาและเรียกเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยเต็มจำนวนทันที แล้วให้คณะกรรมการเรียกประชุมสมาชิกให้พ้นจากสมาชิก และห้ามมิให้ สมัครเข้าเป็นสมาชิกเป็นระยะเวลา 2 ปี

2.6 การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

การพิจารณาเงินกู้ให้กับผู้กู้ นั้น คณะกรรมการจะต้องดำเนินการตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 หมวด 7 ว่าด้วยการกู้ยืมเงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ซึ่งมีหลักเกณฑ์การพิจารณาให้เงินกู้ยืมดังนี้

1. ประวัติและอุปนิสัย เป็นคนซื่อสัตย์ รักษาคำพูด ขยันหมั่นเพียร ตั้งใจทำมาหากิน อดทน ไม่คดโกง ไม่เสเพล ไม่เล่นการพนัน ไม่เคยมีประวัติเสียหายทางการเงิน มีความรู้ และมีประสบการณ์ในธุรกิจที่ทำ

2. หลักประกัน บุคคลที่จะค้ำประกันควรมีฐานะทางการเงินดีพอที่จะสามารถชำระหนี้แทนได้หรือต้องเป็นคนที่มีความรับผิดชอบน่าเชื่อถือ ถ้าเป็นหลักทรัพย์ค้ำประกัน ก็ต้องมี

สภาพคล่องสูงหรือสามารถขายได้ง่ายและรวดเร็ว และ ควรกำหนดว่าจะให้กู้กี่เปอร์เซ็นต์ จากการประเมิน หลักทรัพย์ เพื่อให้มีส่วนต่างสำหรับดอกเบี้ยที่จะเกิดขึ้นหากต้องมีการบังคับเอาทรัพย์ที่เป็นประกันไปชำระหนี้ เพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาที่ว่า กว่าจะบังคับเอาเงินจากทรัพย์ที่เป็นประกัน ภาวะหนี้ก็เกินมูลค่าหลักประกันแล้ว

3. ความสามารถในการชำระหนี้ พิจารณาจากรายได้ต่อเดือน ภาวะตลาด ปัญหาในการหาวัตถุดิบมาผลิต ทำเลที่ตั้งกิจการ สภาพแวดล้อม แหล่งที่จะขายสินค้า

4. เงินทุนของผู้ที่ขอกู้ ผู้ขอกู้ควรมีเงินลงทุนของตนเองจำนวนหนึ่งที่เตรียมสะสมไว้ใช้สำหรับการประกอบอาชีพ ในสัดส่วนที่เหมาะสมกับจำนวนเงินลงทุนทั้งหมด ที่ต้องใช้ในการทำธุรกิจ เพราะหากใช้เงินทุนของตนเองน้อย แต่ขอกู้มาก ผู้กู้จะต้องมีภาระในการชำระหนี้สูง ทำให้เกิดหนี้ มีปัญหาขึ้นในภายหลัง นอกจากนี้การที่ผู้ขอกู้ใช้เงินลงทุนของตนเองมาก ย่อมเป็นการแสดงออกถึงความมั่นใจในธุรกิจของตนเองอย่างหนึ่ง และมีความตั้งใจจริงที่จะประกอบธุรกิจของตนให้ประสบความสำเร็จ

5. เหตุการณ์ที่ไม่อาจควบคุมได้ ความเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ปัจจุบันมีปัจจัยหลายอย่าง que ผู้ประกอบการไม่อาจควบคุมได้ เช่น ปัญหาวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตมีราคาสูง ปัญหาภาวะเศรษฐกิจตกต่ำที่ทำให้กำลังการซื้อลดลง ปัญหาสินค้าล้นตลาด ปัญหาดินฟ้าอากาศที่ส่งผลกระทบต่อเกษตรกร ในกรณี que เห็นว่าอาจมีปัจจัยที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อธุรกิจหรือการค้าของผู้กู้ และอาจส่งผลต่อการชำระหนี้ก็ควรพิจารณาว่าจะให้กู้หรือไม่

กรณีกองทุนหมู่บ้านคลองไผ่ มีเกณฑ์สำหรับการพิจารณาให้กู้ดังนี้

1. พิจารณาตามประเภทการกู้ยืม ได้แก่ การพัฒนาอาชีพ การสร้างงาน การเพิ่มรายได้ลดรายจ่าย
2. ผู้กู้จะต้องจัดทำโครงการเพื่อขอกู้เงิน จากคณะกรรมการกองทุน โดยระบุวัตถุประสงค์ในการกู้ยืมที่ชัดเจน
3. โครงการที่ขอกู้ จะต้องมึลักษณะที่สามารถดำเนินการได้จริง มีความเป็นไปได้ทางการตลาด และสามารถเห็นได้ชัดเจนว่ามีความคุ้มค่าต่อการลงทุน
4. วงเงินกู้รายหนึ่งไม่เกินสองหมื่นบาท หากมากกว่าสองหมื่นบาท แต่ไม่เกินห้าหมื่นบาท คณะกรรมการจะต้องลงมติ และเรียกประชุมสมาชิกเพื่อพิจารณา
5. ผู้กู้จะต้องดำเนินการที่ขอกู้ให้สำเร็จเป็นไปตามวัตถุประสงค์ และ จัดทำรายงานความก้าวหน้าตามแบบรายงานที่คณะกรรมการกองทุนกำหนด
6. การทำสัญญาเงินกู้ทุกประเภทต้องมีการทำสัญญาไว้กับคณะกรรมการตามแบบ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการกองทุนกำหนด

7. ข้อกำหนดในหลักประกันเงินกู้ ผู้กู้จะต้องหาผู้ค้ำประกันสองคน

8. การชำระเงินกู้ ผู้กู้เงินกองทุนหมู่บ้านจะต้องส่งเงินคืนพร้อมดอกเบี้ยตามสัญญาที่จัดทำขึ้น อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 8 บาทต่อปี

2.7 หลักการประเมินโครงการรูปแบบการประเมินแบบซิฟฟ์โมเดล

2.7.1 รูปแบบการประเมินแบบซิฟฟ์โมเดล

“รูปแบบการประเมินแบบ ซิฟฟ์โมเดล” ซึ่งสรุปโดย จำเนียร สุขหลาย และคณะ (2544 : 221-234) ประกอบด้วย การประเมินในสี่ด้านคือ 1)การประเมินบริบทหรือสภาวะแวดล้อม 2)การประเมินปัจจัยนำเข้า 3)การประเมินกระบวนการ 4)การประเมินผลผลิต ซึ่งแต่ละด้านมีรายละเอียดดังนี้

1) การประเมินบริบทหรือสภาวะแวดล้อม(Context Evaluation) ซึ่งจะช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับการวางแผนในการกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการ โดยเน้นในด้าน ความสัมพันธ์ที่เกี่ยวกับสภาพแวดล้อม ความต้องการ และเงื่อนไขที่เป็นจริง ช่วยในการวินิจฉัยปัญหาช่วยให้ทราบถึงตัวแปรที่เกี่ยวข้อง ช่วยให้ทราบถึงขอบเขตการประเมิน

2) การประเมินปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) เป็นการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงสร้างเพื่อการกำหนดรูปแบบของโครงการ ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

3) การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) เป็นการตัดสินใจในด้านการประยุกต์ใช้ เพื่อควบคุมการดำเนินการของโครงการ เพื่อหาและทำนายข้อบกพร่องของกระบวนการ หรือการดำเนินการตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ เพื่อรวบรวมสารสนเทศสำหรับตัดสินใจวางแผนงานเพื่อรายงานสะสมถึงการปฏิบัติงานต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น

4) การประเมินผลผลิต (Product Evaluation) จะช่วยในการตัดสินใจ เพื่อตัดสินใจและดูผลสำเร็จของโครงการ และ มีความจำเป็นในระหว่างการดำเนินการโครงการ

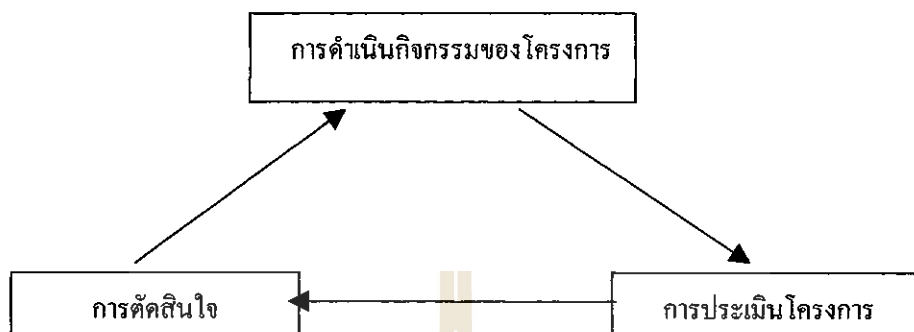
การนำเอาแบบจำลองของซิฟฟ์โมเดลไปใช้ประเมินทำได้ในโครงการ 3 ลักษณะ คือ

- ก. จัดหาโครงการ ศึกษาว่ามีปัญหาอะไรน่าจะทำ
- ข. โครงการที่มีอยู่แต่ยังไม่ได้ดำเนินการ
- ค. โครงการในระหว่างที่กำลังดำเนินการอยู่

2.7.2 รูปแบบการประเมินแบบซิฟฟ์โมเดลของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam's CIPP Model)

สตัฟเฟิลบีม กล่าวว่า การประเมินเป็นกระบวนการของการระบุ หรือกำหนดข้อมูลที่ต้องการ รวมทั้งการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล และนำข้อมูลมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ให้เกิด

สารสนเทศที่มีประโยชน์ เพื่อนำเสนอสำหรับใช้เป็นทางเลือกในการตัดสินใจ โดยมีแนวคิดพื้นฐานปรากฏตามภาพที่ 2.1

ภาพที่ 2.1 : ความคิดพื้นฐานการประเมินของสต๊ฟเฟิลบีม

สต๊ฟเฟิลบีม ได้จำแนกขั้นตอนของการประเมิน เป็น 3 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 กำหนด หรือระบุข้อมูลที่ต้องการ

ขั้นตอนที่ 2 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนที่ 3 วิเคราะห์และจัดการสารสนเทศ เพื่อนำเสนอผู้บริหาร

สต๊ฟเฟิลบีม ได้กำหนดประเด็นของการประเมินออกเป็น 4 ประเภท ดังนี้

1) การประเมินสถานะแวดล้อม (Context Evaluation : C) เป็นการประเมินก่อนการดำเนินโครงการ เพื่อพิจารณาหลักการและเหตุผล ความจำเป็นที่ต้องดำเนินโครงการ ประเด็นปัญหา และความเหมาะสมของเป้าหมายโครงการ

2) การประเมินปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation : I) เป็นการประเมิน เพื่อพิจารณาความเหมาะสมความพอเพียงของทรัพยากร เช่น จำนวนคน งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ รวมทั้งเทคโนโลยีและแผนการของการดำเนินโครงการ

3) การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation : P) เป็นการประเมิน เพื่อหาข้อบกพร่องของการดำเนินการ ที่จะใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนา แก้ไข ปรับปรุง ให้การดำเนินการช่วงต่อไปมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยมีการบันทึกไว้เป็นหลักฐานทุกขั้นตอน

4) การประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้น (Product Evaluation : P) เป็นการประเมิน เพื่อเปรียบเทียบผลผลิตที่เกิดขึ้นกับจุดประสงค์ของโครงการ รวมทั้งการพิจารณาในประเด็นของการยุบ การเลิก ขยาย หรือปรับเปลี่ยนโครงการ

นอกจากนี้สต๊ฟเฟิลบีมยังได้นำเสนอประเภทของการตัดสินใจที่สอดคล้องกับประเด็นที่ประเมินดังนี้

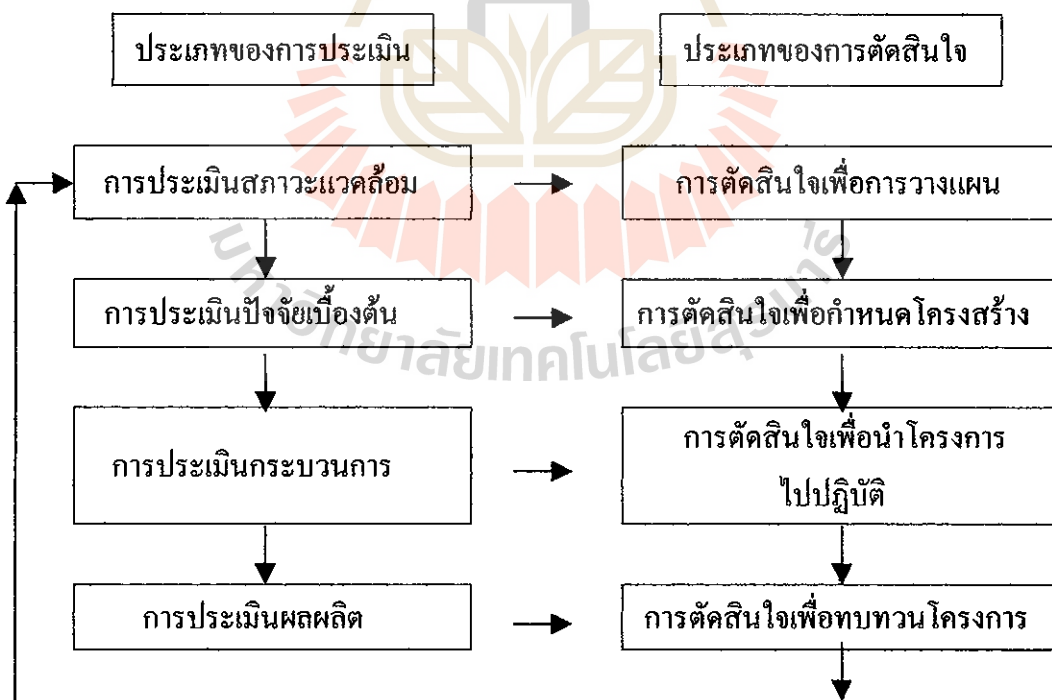
1) การตัดสินใจเพื่อการวางแผน (Planning Decisions) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากการประเมินสภาพแวดล้อมที่ได้นำไปใช้ในการกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการให้สอดคล้องกับแผนการดำเนินการ

2) การตัดสินใจเพื่อกำหนดโครงสร้างของโครงการ (Structuring Decisions) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากปัจจัยเบื้องต้น ที่ได้นำไปใช้ในการกำหนดโครงสร้างของแผนงาน และขั้นตอนของการดำเนินการของโครงการ

3) การตัดสินใจเพื่อนำโครงการไปปฏิบัติ (Implementing Decisions) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากการประเมินกระบวนการ เพื่อพิจารณาควบคุมการดำเนินการให้เป็นไปตามแผนและปรับปรุงแก้ไขการดำเนินการให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด

4) การตัดสินใจเพื่อทบทวนโครงการ (Recycling Decisions) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากการประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้น เพื่อพิจารณาการยุติ ล้มเลิก หรือปรับขยายโครงการที่จะนำไปใช้ในโอกาสต่อไป

สต๊าฟเฟิลบีมได้นำเสนอแผนภูมิแสดงความสัมพันธ์ระหว่างการตัดสินใจและประเภทของการประเมิน ดังภาพที่ 2.2

ภาพที่ : 2.2 ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการประเมินและตัดสินใจของสต๊าฟเฟิลบีม

2.8 การประเมินโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นโครงการที่มุ่งสนับสนุนการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับการอนุมัติจัดสรรกองทุนแล้วเสร็จ เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง นำไปสู่ความเข้มแข็งทางด้านสังคมและด้านเศรษฐกิจของชุมชนอย่างยั่งยืน โดยการจัดสรรทุนการศึกษาแก่บัณฑิตให้เข้าศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตการจัดการและการประเมินโครงการ โดยกำหนดให้ศึกษาและปฏิบัติงานจริงในพื้นที่หมู่บ้านและชุมชนเมือง อันเป็นกิจกรรมหลักของการศึกษา เนื้อหาหลักสูตรเน้นเนื้อหาสาระเกี่ยวกับการบริหารจัดการ การเงิน การบัญชี การจัดทำโครงการ การวิเคราะห์โครงการ การวิจัยและประเมินผลโครงการ การออกแบบผลิตภัณฑ์และการตลาด รวมถึงการเรียนรู้ ชุมชน การประเมินผล และ การพัฒนาชุมชนที่ใช้การวิจัยเป็นเครื่องมือ ตลอดจนวิธีการต่างๆ เพื่อการเพิ่มประสิทธิภาพของกองทุนหมู่บ้านหรือชุมชนเมืองที่ปฏิบัติอยู่ให้มีประสิทธิภาพที่สุด นอกจากนี้โครงการเพิ่มประสิทธิภาพของกองทุนหมู่บ้านหรือชุมชนเมืองยังช่วยสร้างโอกาสสำหรับบัณฑิตที่ว่างงานโดยเฉพาะบัณฑิตในชนบทจำนวน 74,881 คน ได้มีงานทำ พร้อมทั้งช่วยในการยกระดับการศึกษาของบัณฑิตให้มีทักษะในการบริหารจัดการเพิ่มขึ้น ทำให้บัณฑิตทราบข้อมูลเกี่ยวกับนโยบายของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองต่าง ๆ รวมทั้งข้อมูลของหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่เป็นระบบและมีประสิทธิภาพและข้อมูลอื่น ๆ ที่มีความสำคัญในการจัดการและการประเมินโครงการ จึงนับว่าเป็นการพัฒนาทรัพยากรบุคคลของประเทศอีกทางหนึ่ง

2.9 เอกสารหลักวิชาอื่น ๆ

2.9.1 องค์ประกอบชุมชนท้องถิ่น

ความหมายหลักของชุมชนท้องถิ่น และแผนภาพเชิงระบบที่กล่าวในตอนต้นสามารถสรุปได้ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2545 : 52-53)

- 1) คนหรือประชาชนในชุมชนท้องถิ่น ได้แก่ องค์กรชุมชน องค์กรท้องถิ่น กลุ่มประชาคม
- 2) สถาบันในชุมชนท้องถิ่น ได้แก่ วัด โรงเรียน องค์กรศาสนา ฯลฯ
- 3) ฝ่ายบริหารชุมชนท้องถิ่น ได้แก่ อบต. เทศบาล กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ฯลฯ
- 4) อาณาเขตทางภูมิศาสตร์
- 5) ภูมิปัญญาท้องถิ่น
- 6) ศิลปวัฒนธรรม ประเพณีต่าง ๆ
- 7) ทรัพยากรชุมชนท้องถิ่น เช่น สถานที่ท่องเที่ยว ป่าไม้ แม่น้ำ ฯลฯ

- 8) หน่วยงานของรัฐ ได้แก่ ราชการส่วนภูมิภาค หน่วยงานรัฐจากส่วนกลาง ฯลฯ
- 9) ประชาสังคมนอกชุมชนท้องถิ่น ได้แก่ นักพัฒนา นักวิชาการ นักวิชาชีพ ธุรกิจ
- 10) องค์กรท้องถิ่น ได้แก่ หมู่บ้าน ตำบล อำเภอ กิ่งอำเภอ จังหวัด ประเทศ
- 11) องค์กรท้องถิ่นอื่น ๆ เช่น ไปรษณีย์ ธนาคาร

2.9.2 การประเมินกับการพัฒนาโครงการ

กรอบในการประเมินการดำเนินงานมี 6 ประเด็นด้วยกัน คือ

1) ความชัดเจนของโครงการได้แก่ความชัดเจนในเป้าหมายวัตถุประสงค์และประชากรที่จะได้รับผลประโยชน์จากโครงการ กิจกรรมหรือแนวทางการดำเนินงานตามโครงการสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการได้หรือไม่ ความมีเหตุผลในการแก้ปัญหา ตั้งอยู่บนพื้นฐานของหลักวิชาการหรือไม่ และที่สำคัญที่สุดคือเชื่อถือได้หรือไม่ว่ากิจกรรมต่าง ๆ ที่กำหนดไว้นั้นจะทำให้โครงการบรรลุเป้าหมายหรือแก้ปัญหาที่ระบุไว้ได้

ดังนั้นการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองต้องสามารถระบุได้ว่าทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับกองทุนไม่ว่าจะเป็นคณะกรรมการกองทุน สมาชิกกองทุน มีความเข้าใจชัดเจนในเป้าหมายวัตถุประสงค์ของกองทุนมากน้อยเพียงใด มีความชัดเจนเกี่ยวกับคุณสมบัติผู้กู้ยืมเงินกองทุนเพียงใด มีความชัดเจนในแนวทางการดำเนินงานของกองทุนตั้งแต่การจัดตั้งกองทุนการบริหารจัดการและการพัฒนากองทุนมากน้อยเพียงใดการแก้ปัญหาต่างๆ ในการบริหารจัดการกองทุน ไปตามหลักวิชาหรือไม่อย่างไร

2) ความครอบคลุมประชากรเป้าหมายของโครงการ เป็นการประเมินว่าโครงการนั้นได้มีการประชาสัมพันธ์ รณรงค์ ให้การดำเนินงานตามโครงการเข้าถึงบุคคลเป้าหมายมากน้อยเพียงใด การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองจึงต้องระบุได้ว่า การดำเนินงานของกองทุนมีการประชาสัมพันธ์การรณรงค์อย่างไรบ้าง เพื่อให้สมาชิกทุกคนในหมู่บ้านเข้าใจและใช้บริการของกองทุน

3) การประเมินความพึงพอใจในโครงการ เป็นการประเมินการยอมรับทางสังคมของโครงการ ประชากรเป้าหมายที่ได้รับผลประโยชน์จากโครงการมีความเข้าใจยอมรับกิจกรรมต่าง ๆ ของโครงการหรือไม่เพียงใด การประเมินการยอมรับทางสังคมนี้ทำให้เราพิจารณาได้ว่า กิจกรรมของโครงการนั้นสอดคล้องกับประเพณี ศาสนา สังคม และเชื้อชาติ ของประชากรเป้าหมาย หรือไม่อย่างไร ดังนั้นการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองต้องระบุได้ว่าประชาชนในชุมชนให้การยอมรับมีความพึงพอใจในหรือมีทัศนคติต่อกองทุนอย่างไร

4) ความเป็นไปได้ของกิจกรรม เป็นการหาข้อสนเทศเพื่อพิจารณาว่ากิจกรรมต่าง ๆ ของโครงการมีปัญหาอุปสรรคอะไรบ้าง ทั้งด้านงบประมาณและด้านการเทคนิควิธีภายใต้เงื่อนไข

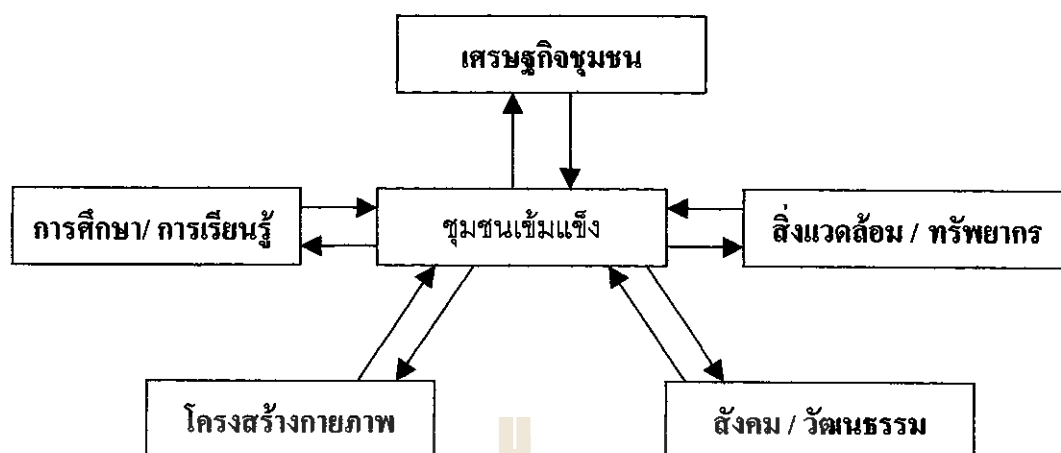
ของชุมชนนั้น ๆ จะพัฒนาปรับปรุงกิจกรรมต่าง ๆ อย่างไร เพื่อให้การดำเนินงานตามโครงการนั้น มีความยั่งยืนการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ต้องระบุได้ว่าการดำเนินงานมี ปัญหาอุปสรรคอะไร ด้านใดบ้าง หมู่บ้านหรือชุมชนนั้นมีจุดแข็งจุดอ่อนอะไรบ้าง

5) ความมีประสิทธิภาพของโครงการ เป็นการประเมินว่ากิจกรรมต่าง ๆ บรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการเพียงใด เข้าถึงประชากรเป้าหมายเพียงใด ทำให้ปัญหาที่โครงการนั้นต้องการแก้ไขหมดไปหรือ ลดลงมากน้อยเพียงใด การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองก็ต้องให้ข้อเสนอแนะเหล่านี้ได้ด้วย

6) การให้ข้อเสนอแนะในการพัฒนาปรับปรุงโครงการ การแสวงหาข้อเสนอแนะตามประเด็นที่ 1 ถึง 5 จะทำให้นักประเมินสามารถให้ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาปรับปรุงการดำเนินงาน โครงการแก่ผู้เกี่ยวข้องโดยเฉพาะผู้รับผิดชอบโครงการนั้นได้ ดังนั้นการประเมินโครงการ กองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองต้องมีข้อเสนอแนะให้ผู้รับผิดชอบโครงการกองทุนทุกระดับ ตั้งแต่ระดับหมู่บ้านหรือ ชุมชนระดับอำเภอ ระดับจังหวัดจนถึงระดับชาติ นำไปพิจารณาพัฒนาปรับปรุงการดำเนินงานของโครงการกองทุนให้มีความยั่งยืนต่อไปด้วย

2.9.3 ความเข้มแข็งของชุมชน

ปัจจัยที่ช่วยสร้างความเข้มแข็งของชุมชน ได้แก่ ขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม การอยู่ร่วมกันของชาวบ้าน และความศรัทธาในทางศาสนา การศึกษาหาความรู้ ทั้งในหมู่บ้าน และนอกหมู่บ้าน โครงสร้างพื้นฐาน เช่น ถนนที่ใช้สำหรับสัญจร และการขนส่งสินค้า สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ แต่ปัจจัยที่มีความสำคัญสูงสุด ได้แก่ เศรษฐกิจชุมชนและความเข้มแข็งของชุมชน (กระทรวงศึกษาธิการ, สำนักงานมาตรฐานการศึกษา. (2545)) แนวความคิดของ มงคล ด่านธานินทร์ (2541) สอดคล้องกับของ ประเวศ วะสี (2544) ที่ว่า “ในการส่งเสริมพลังชุมชนต้องส่งเสริมพลังชุมชนการรวมตัวโดยใช้คุณธรรมหรือคุณค่าแห่งความเป็นมนุษย์เป็นตัวตั้ง ไม่ใช่อำนาจสั่งเป็นตั้ตั้ง ไม่ใช่ใช้เงินเป็นตัวตั้ง ถ้าเอาเงินเข้ามาใช้เพื่อส่งเสริมหนุนส่งการใช้คุณค่าความเป็นมนุษย์ก็เป็นเรื่องที่มีประโยชน์ เมื่อชุมชนเข้มแข็งทั้งในชนบทและในเมืองทั่วแผ่นดิน จะแก้ปัญหาความยากจน ปัญหาสังคม เช่น ยาเสพติด โรคนอกใจ ปัญหาโสเภณี และความรุนแรงต่าง ๆ การอนุรักษ์วัฒนธรรม อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เกิดการจัดองค์กรแบบใหม่ซึ่งเป็นการจัดองค์กรโดยธรรม สร้างเสริมสุขภาพ และเป็นการปฏิรูปการเรียนรู้ร่วมกันในการปฏิบัติจริง เพื่อให้ชีวิต เศรษฐกิจ จิตใจ สังคม และวัฒนธรรม และศีลธรรม บูรณาการไปสู่ความเจริญอย่างแท้จริงและยั่งยืน”

ภาพที่ 2.3 : ปัจจัยการผลักดันเศรษฐกิจชุมชน

ที่มา : มงคล ด้านธานินทร์ (2541)

2.9.4 ลักษณะของธุรกิจชุมชน

ธุรกิจชุมชนเป็นธุรกิจที่ใช้เงินลงทุนในระยะเริ่มต้นไม่มากนัก หากแต่เน้นการสร้างงานในท้องถิ่นเพิ่มมากขึ้นเป็นหลัก รายได้จากการขายอาจไม่จำเป็นต้องสูงนักในระยะเริ่มแรกโดยมีเป้าหมายเพื่อให้ทุกคนสามารถอยู่ได้เป็นสำคัญ ธุรกิจชุมชนโดยทั่วไปมีลักษณะดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, สำนักงานมาตรฐานการศึกษา, 2545)

1) เป็นธุรกิจขนาดเล็ก มีความคล่องตัวในการบริหาร ผู้บริหาร หรือตัวแทนกลุ่มสามารถตัดสินใจในธุรกิจได้ทันที และรวดเร็ว เพราะการบริหารงานที่ไม่ซับซ้อน สามารถตัดสินใจปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์หรือการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและตลาดตลอดการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากสมาชิกของกลุ่มได้อย่างรวดเร็ว

2) รายได้จากยอดขายในระยะเริ่มต้นไม่มากนัก ธุรกิจชุมชนจะทำการจำหน่ายสินค้า บริการ หรือผลิตสินค้าในปริมาณที่สามารถคุ้มทุน และได้กำไรเพื่อแบ่งให้แก่สมาชิกตามปกติโดยคำนึงถึงขนาดของตลาดที่มีอยู่เป็นสำคัญ จึงทำให้รายได้จากยอดขายไม่มากนัก แต่เพียงพอที่จะทำให้อุปกรณ์ดำเนินงานอยู่ได้อย่างราบรื่น และมีผลในการสร้างงานให้แก่สมาชิกเพื่อช่วยเสริมการดำรงชีพให้อยู่ได้ในบรรดาสมาชิก

3) ต้นทุนในการดำเนินงานต่ำ ธุรกิจชุมชนเน้นดำเนินงานโดยเน้นให้คนมีงานทำ แต่ในสภาพการทำงานที่เป็นมิตร และมีความสุข จึงไม่จำเป็นต้องจ่ายค่าจ้างมาก ในขณะที่เดียวกัน ต้นทุนในการจัดหาอุปกรณ์ และเครื่องใช้ไปตามความจำเป็นในการประกอบธุรกิจซึ่งเน้นการประหยัดไม่ฟุ่มเฟือย

4) การติดต่อ และการให้บริการกับลูกค้าเป็นไปอย่างใกล้ชิด ธุรกิจชุมชนส่วนใหญ่ ดำเนินงานโดยสมาชิกในชุมชน ซึ่งทำให้การติดต่อสื่อสารกับลูกค้าเป็นไปในลักษณะเป็นกันเอง และการเป็นเพื่อนบ้านช่วยให้ทราบความต้องการของลูกค้าโดยตรง สามารถแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นกับลูกค้าได้ทันที

5) การเริ่มต้นธุรกิจทำได้ง่าย ธุรกิจชุมชนสามารถเริ่มต้นได้ง่าย โดยคณะบุคคลที่ไม่ใช่เครือญาติมีวัตถุประสงค์ที่จะทำธุรกิจร่วมกันเพื่อประโยชน์ของกลุ่มและชุมชน การที่มีบุคคลจำนวนหนึ่งสนใจทำธุรกิจร่วมกันมีผลทำให้ปัญหาเงินทุนไม่เป็นอุปสรรคเพราะใช้เงินลงทุนไม่มาก ทุกคนเป็นสมาชิกไม่มีเจ้าของผูกขาดแต่เพียงผู้เดียว แต่อาจจะมีตัวแทนของกลุ่มที่ได้รับเลือกให้ทำหน้าที่บริหารจัดการ หรือ เป็นตัวแทนที่ได้รับการยอมรับจากสมาชิก

ประเภทของธุรกิจชุมชน

ธุรกิจชุมชนมีลักษณะเช่นเดียวกับธุรกิจทั่วไปที่มีการจัดแบ่งธุรกิจออกเป็นประเภทตามการประกอบการ 4 ประเภท คือ ธุรกิจการผลิต ธุรกิจค้าปลีก ธุรกิจค้าส่ง และธุรกิจบริการ

1) ธุรกิจการผลิต หมายถึง การผลิตสินค้า โดยการนำเอาวัสดุ หรือสินค้าบางชนิดมาแปรสภาพให้เป็นสินค้าใหม่ มีรูปแบบใหม่ ธุรกิจชุมชนที่ดำเนินการทางด้านการผลิตจะทำการผลิตในครัวเรือน ซึ่งอาศัยวัตถุดิบที่มีอยู่ในท้องถิ่น อาทิเช่น ผลิตเครื่องปั้นดินเผา ผลิตเครื่องจักรสาน ทอผ้า อุตสาหกรรมจากไม้ หรือธุรกิจชุมชนที่ทำการผลิตในขบวนการที่ต้องอาศัยคนงานจำนวนหนึ่ง เช่น การผลิตเส้นเส้น การผลิตซีอิ้วในท้องถิ่น เป็นต้น ธุรกิจชุมชนที่ทำการผลิตเองอาจจะดำเนินการจำหน่ายสินค้าที่ผลิตได้เองหรืออาจจะขายสินค้าที่ผลิตได้ให้พ่อค้าคนกลาง หรือตัวแทนจำหน่ายสินค้าต่อไป

2) ธุรกิจค้าปลีก หมายถึง กิจการที่ทำการขายสินค้าให้ผู้บริโภค ณ จุดที่ทำการขายสินค้าที่นิยมจำหน่ายให้กับผู้บริโภคจะได้แก่ สินค้าอุปโภค สินค้าบริโภคทุกชนิด ตั้งแต่ของใช้จำเป็นในบ้าน เช่น ยาสีฟัน สบู่ ผงซักฟอก หรือสินค้าประเภทอาหาร อาทิเช่น ขนมปัง อาหารกระป๋อง หรือประเภทยารักษาโรค เช่น ยาแก้ปวดศีรษะ ยาธาตุ ยาสามัญประจำบ้าน จนถึงสินค้าประเภทของเล่นเด็ก เครื่องเขียน เป็นต้น ธุรกิจประเภทนี้เน้นการร่วมทุนของสมาชิก โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อจะจัดหาสินค้ามาจำหน่ายในบรรดาสมาชิก และผู้ที่ไม่ได้เป็นสมาชิกเพื่อลดค่าใช้จ่ายจากการที่จะต้องซื้อจากพ่อค้าคนกลางที่กำหนดอัตราค่าไรไว้สูง

3) ธุรกิจค้าส่ง หมายถึง กิจการที่ดำเนินการรับซื้อสินค้าจากผู้ผลิตเป็นจำนวนมาก ๆ และนำสินค้านั้นมาขายต่อให้กับพ่อค้าปลีกหลาย ๆ รายต่อไป ธุรกิจค้าส่งนี้สามารถที่จะทำการซื้อสินค้าจากผู้ผลิตได้ทุกประเภท ไม่ว่าจะเป็น โรงสีข้าว อาหารแปรรูป อาหารกระป๋อง

เสื้อผ้า รองเท้า เครื่องประดับ ธุรกิจประเภทนี้อาจจะนับได้ว่าเป็นธุรกิจชุมชนขนาดใหญ่ และมีความมั่นคงพอสมควรแล้ว

4) ธุรกิจบริการ หมายถึง การรวมกลุ่มของสมาชิกเพื่อประกอบธุรกิจบริการคือสินค้าที่ไม่สามารถจับต้องได้ แต่สามารถสร้างความพึงพอใจให้แก่ผู้รับบริการ ตัวอย่างของธุรกิจบริการ ได้แก่ บริการนวดแผนไทย และ อบสมุนไพร บริการรักษาโรคด้วยสมุนไพร บริการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ทั้งในทางวัฒนธรรม และธรรมชาติ เป็นต้น

ความสำคัญของธุรกิจชุมชน

ธุรกิจชุมชนมีความสำคัญและมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศทั้งในด้านเศรษฐกิจ การเมือง และ สังคม แต่บทบาทของธุรกิจชุมชนในการพัฒนาจะแตกต่างกันไปตามประเภทของธุรกิจนั้น ๆ ธุรกิจชุมชนมีความสำคัญหลายประการ ดังนี้

1) เปิดโอกาสให้มีการประกอบการ ธุรกิจชุมชนเป็นช่องทาง และโอกาสสำหรับผู้ที่มีความต้องการในการประกอบธุรกิจด้วยตนเองร่วมกับสมาชิกคนอื่น ถึงแม้จะมีฐานะเป็นลูกจ้าง ก็มีส่วนในการเป็นเจ้าของประกอบการด้วยเช่นกัน สมาชิกในชุมชนที่มีความสามารถมีความคิดริเริ่ม มีแนวความคิดริเริ่มที่สร้างสรรค์ สามารถหาประสบการณ์ และ พิสูจน์ความสามารถโดยเข้าร่วมประกอบธุรกิจชุมชนซึ่งใช้เงินทุนน้อยเน้นการสร้างงานในท้องถิ่นเป็นสำคัญและถ้ามีประสบการณ์เพิ่มมากขึ้นในอนาคต ธุรกิจชุมชนขนาดเล็กก็สามารถจะพัฒนาไปสู่การประกอบการธุรกิจที่มีขนาดใหญ่ต่อไปได้

2) ก่อให้เกิดการว่าจ้างงาน การพัฒนาธุรกิจชุมชนทำให้เกิดการว่าจ้างแรงงานในท้องถิ่นมีการพัฒนาฝีมือแรงงานอย่างต่อเนื่องพร้อมกันไปด้วยแทนการที่ถูกว่าจ้างให้เป็นแรงงานไร้ฝีมือ ทั้งนี้เพราะทุกคนมีส่วนร่วมเป็นเจ้าของกิจการ จึงสามารถใช้กาจการที่มีเป็นเครื่องมือในการพัฒนาฝีมือแรงงานของตนเองตามต้องการ ยกเว้นจะมีความพึงพอใจที่จะทำงานในเฉพาะส่วนที่ตนมีความชำนาญเท่านั้น

3) ส่งเสริมการพัฒนาธุรกิจอุตสาหกรรม ธุรกิจอุตสาหกรรมขนาดใหญ่บางประเภทจำเป็นต้องอาศัยวัตถุดิบหรือชิ้นส่วนประกอบจากหลายๆแหล่งเพื่อนำมาผลิตสินค้าในอุตสาหกรรมประเภทนั้นธุรกิจชุมชนจึงเป็นแหล่งที่ช่วยในการผลิตชิ้นส่วนประกอบเหล่านี้และนำส่งให้กับธุรกิจขนาดใหญ่อีกทีหนึ่ง เพื่อผลิตเป็นสินค้าที่ได้มาตรฐานต่อไป โดยในระยะแรกธุรกิจชุมชนได้รับประโยชน์จากการฝึกอบรม และ ทักษะที่จำเป็นสำหรับการผลิต ส่วนธุรกิจขนาดใหญ่ที่มาว่าจ้างให้รับช่วงผลิตต่อก็ลดต้นทุน อย่างไรก็ตามลักษณะเช่นนี้อาจจะมีประโยชน์เพียงในระยะเริ่มต้นเพราะในระยะยาวธุรกิจขนาดใหญ่อาจจะย้ายฐานการผลิตไปยังประเทศที่ค่าแรงถูกกว่า

4) สร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชน ธุรกิจชุมชนยังมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นเท่าไร จะก่อให้เกิดการกระจายอำนาจทางเศรษฐกิจไปสู่กลุ่มผู้ประกอบการ และ กลุ่มคนเพิ่มมากยิ่งขึ้นเท่านั้น เกิดการกระจายรายได้สู่ชนกลุ่มอื่นอย่างทั่วถึง ธุรกิจชุมชนยังช่วยลดปัญหาของสังคม อัตราการว่างงานลดน้อยลง เพราะมีการว่าจ้างแรงงานในธุรกิจชุมชน ปัญหาคนไม่มีงานทำน้อยลง เนื่องจากประชาชนมีรายได้ ซึ่งส่งผลทำให้ปัญหาอาชญากรรมลดลงด้วย ความมั่นคงของประเทศ จะมีเพิ่มขึ้น ประชาชนมีความเป็นอยู่ที่สุขสบาย มีรายได้ดี และมีงานทำ

5) ลดปัญหาสังคมที่เป็นภัยคุกคามประเทศชาติ กล่าวคือ ถ้าหากธุรกิจชุมชนบรรลุเป้าหมาย สมาชิกในชุมชนมีรายได้เพิ่มขึ้น ชุมชนมีความเข้มแข็ง ปัญหาสังคมต่าง ๆ ที่มีอยู่ในขณะนี้ไม่ว่าปัญหายาเสพติดในหมู่เยาวชน ปัญหาโรคเอดส์ ปัญหาโสเภณีเด็ก ปัญหาการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันสมควร ปัญหาความรุนแรงในครอบครัว ปัญหาสังคมอันเกิดจากครอบครัวแตกแยก หรือ ล่มสลาย จะได้รับการบรรเทาพร้อมกันไปด้วย ช่วยให้เกิดเป็นสังคมที่มีความร่มเย็นเป็นสุข

บทที่ 3

วิธีดำเนินการประเมินโครงการ

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองครั้งนี้ เป็นการศึกษาเฉพาะกรณี กองทุนหมู่บ้านคลองไผ่ หมู่ที่ 1 ตำบลคลองไผ่ อำเภอเสีจิว จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งผู้วิจัยได้เข้าไปปฏิบัติงานในพื้นที่ ตั้งแต่ เดือนธันวาคม พ.ศ. 2544 ในโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง วิธีดำเนินการประเมินกองทุนหมู่บ้านในครั้งนี้ใช้วิธีการประเมินตามสภาพจริง ซึ่งได้ใช้ตัวชี้วัดที่ได้จากชุมชน และตัวชี้วัดที่กำหนดโดยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ หรือส่วนกลาง โดยการเก็บข้อมูล และนำเสนอข้อมูลตามสภาพจริง รูปแบบของการประเมิน การประเมินเชิงระบบ ที่เรียกว่า ชิพโมเดล (CIPP Model) ซึ่งเป็นการประเมินที่ครอบคลุมทุกด้าน และสามารถใช้ทฤษฎีอื่นๆ มาร่วมวิเคราะห์ได้โดยไม่ขัดแย้งกัน

3.1 รูปแบบการประเมิน

รูปแบบการประเมิน ได้นำรูปแบบการประเมินระบบชิพ (CIPP Model) มาใช้ดังนี้

1) การประเมินสภาพแวดล้อม (Context Evaluation : C) เป็นการประเมินเพื่อพิจารณาหลักการและเหตุผลของกองทุนหมู่บ้าน ความจำเป็นที่ต้องจัดตั้งกองทุนหมู่บ้าน ปัญหา และความเหมาะสมของเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้าน

2) การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation : I) เป็นการประเมินเพื่อพิจารณาความเหมาะสมของความพอเพียงของทรัพยากรเช่นจำนวนสมาชิกของกองทุน งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ เทคโนโลยีและแผนการดำเนินการ โครงการ

3) การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation : P) เป็นการประเมินเพื่อค้นหาจุดเด่น เช่น การบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านของคณะกรรมการที่มีประสิทธิภาพ (การมีส่วนร่วมของสมาชิกกองทุน) การส่งเสริมการเรียนรู้ภายในหมู่บ้าน ประโยชน์ที่สมาชิกกองทุนได้รับ หลังจากกู้ยืมเงินจากกองทุนหมู่บ้านซึ่งอาจจะอยู่ในรูปผลตอบแทนทั้งทางตรงและทางอ้อมและค้นหาจุดด้อย หรือ ข้อบกพร่องของการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน ที่จะใช้เป็นข้อมูลพัฒนา แก้ไขปรับปรุง ให้ดำเนินการต่อไปอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยการประเมินกระบวนการนี้เก็บข้อมูลเป็นหลักฐานทุกขั้นตอน

4) การประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้น (Product Evaluation : P) เป็นการประเมินเพื่อเปรียบเทียบผลผลิตที่เกิดขึ้นกับวัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้านคลองไผ่ หมู่ที่ 1 ว่าจะสอดคล้อง และสามารถบรรลุตามวัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้าน ที่ตั้งไว้ได้หรือไม่

3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ข้อมูลประชากรหมู่บ้านคลองไผ่ หมู่ที่ 1 ตำบลคลองไผ่ อำเภอเสี๊ยะ จังหวัดนครราชสีมา ณ วันที่ 1 มิถุนายน พ.ศ. 2544 จำนวนประชากรทั้งหมด 2,073 คน แบ่งเป็นเพศชายจำนวน 1,021 คน เป็นเพศหญิง จำนวน 1,052 คน โดยมีจำนวนบ้านเรือนทั้งสิ้น 345 หลังคาเรือน

ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านคลองไผ่ในครั้งนี้ สามารถกำหนดจำนวนประชากรออกมาให้อยู่ในรูปที่มีหน่วยเป็นหลังคาเรือน จึงได้จำนวนประชากรเท่ากับ 345 หลังคาเรือน

3.2.1 กลุ่มตัวอย่าง

จากหลักการเลือกกลุ่มตัวอย่างเพื่อใช้เป็นตัวแทนที่ดีของประชากร ซึ่งมีอยู่ 5 วิธี ได้แก่

1) การสุ่มตัวอย่าง อย่างง่าย (Simple Random Sampling) เป็นการสุ่มตัวอย่างที่เปิดโอกาสให้แต่ละตัวอย่างมีโอกาสถูกเลือกเท่าๆ กัน ซึ่งจะมีลักษณะของประชากรที่กระจายกันคืออยู่แล้ว

2) การสุ่มตัวอย่างแบบมีระบบ (Systematic Random Sampling) เป็นการสุ่มตัวอย่างจากกลุ่มประชากรที่ได้จัดไว้เป็นระบบอยู่แล้ว

3) กลุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) เป็นการสุ่มตัวอย่างจากแต่ละกลุ่มเพราะเชื่อว่าแต่ละกลุ่มเป็นตัวแทนของประชากรอยู่แล้ว

4) การสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratify Random Sampling) เป็นการสุ่มตัวอย่างโดยแบ่งออกเป็นชั้น (Strata) เสียก่อนเพราะมีความเชื่อว่าประชากรมีความแตกต่างกันมาก ตามตัวแปรคุณลักษณะ

5. การสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Random Sampling) เป็นการนำเอาวิธีสุ่มตัวอย่างทุกแบบมาประยุกต์ใช้ โดยแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็นหลายขั้นตอน

สำหรับการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านคลองไผ่ในครั้งนี้ สามารถสุ่มตัวอย่างของประชากรโดยการเลือกใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi – Stage Random Sampling)

เนื่องจากลักษณะของการตั้งบ้านเรือนที่กระจายตัวซึ่งจะส่งผลถึงความหลากหลายของความคิด จำนวนหลังคาเรือนมีจำนวนมาก จึงนำมาหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่นำมาคำนวณตัวสถิติ โดยได้เลือกใช้กลุ่มตัวอย่างจากกลุ่มอาชีพภายในหมู่บ้านซึ่งหลักๆ มีอยู่ 6 อาชีพ และ เลือกกลุ่มตัวอย่างให้ครบลงมามีอีก คือ กลุ่มตัวอย่างละ 10 ครัวเรือน โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบอย่างง่าย

(Simple Random Sampling) ซึ่งจะได้จำนวนประชากร 60 ครั้วเรือน โดยมีเงื่อนไขในการสุ่มกลุ่มตัวอย่างดังนี้

1. เป็นกลุ่มตัวอย่างที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้าน 1 คน ต่อ 1 หลังคาเรือน เพราะต้องการให้ข้อมูลมีความน่าเชื่อถือมากที่สุด และ ต้องการให้ข้อมูลเกิดความกระจายมากที่สุด
2. เป็นหัวหน้าครอบครัวหรือใครก็ได้ ซึ่งเป็นบุคคลในครอบครัว ที่มีอายุตั้งแต่ 20 ปีขึ้นไป เพราะจะเป็นกลุ่มตัวอย่างที่สามารถแสดงความคิดจากข้อมูลที่ได้รับ เพื่อให้ข้อมูลที่ได้ตรงกับสภาพความเป็นจริง และต้องเป็นบุคคลที่อยู่ในหมู่บ้านระหว่างการประเมิน
3. ผู้ให้ข้อมูลต้องมาจากทั้งที่เป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้านและไม่ได้เป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน
4. ผู้ให้ข้อมูลบางรายที่อาจจำเป็นต้องให้ข้อมูลเฉพาะเจาะจง หรือ เฉพาะทาง เช่น แบบสัมภาษณ์ ซึ่งใช้ชักถามประเด็นที่เฉพาะเจาะจง อาทิ ประวัติของหมู่บ้าน จะเป็นกลุ่มตัวอย่างที่จำเพาะเจาะจง

3.3 ตัวแปรและตัวชี้วัดที่ได้จากการประเมินโครงการ

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้าน ที่ประเมินตามแนวคิดเชิงระบบสามารถแบ่งออกเป็น 2 ระบบ และแต่ละระบบแบ่งออกเป็น 4 หมวด ได้แก่

ระบบ A หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้

หมวดที่1 ตัวชี้วัดบริบทและตัวแปร

หมวดที่2 ตัวชี้วัด ปัจจัยนำเข้าและตัวแปร

หมวดที่3 ตัวชี้วัดกระบวนการบริหารจัดการกองทุนและตัวแปร

หมวดที่4 ตัวชี้วัดผลผลิตของกองทุนและตัวแปร

ระบบ B หน่วยระบบการดำเนินงานของผู้กู้แต่ละราย

หมวดที่1 ตัวชี้วัดบริบทเฉพาะตัวของผู้กู้แต่ละราย และตัวแปร

หมวดที่2 ตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้าและตัวแปร

หมวดที่3 ตัวชี้วัดกระบวนการดำเนินการของผู้กู้แต่ละรายและตัวแปร

หมวดที่4 ตัวชี้วัดผลผลิตที่เกิดขึ้นและตัวแปร

3.4 เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้าน ได้แก่ แบบรายงานต่างๆ (บร.) ซึ่งกำหนดโดยส่วนกลางหรือ สำนักงานคณะกรรมการรกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินกองทุนหมู่บ้านคลองไผ่ มีดังนี้

1. แบบรายงาน บร.1 เป็นแบบรายงานการเก็บข้อมูลบริบทชุมชนของหมู่บ้าน
2. แบบรายงาน บร.2 เป็นแบบการเก็บข้อมูลตัวชี้วัดความเข้มแข็งของหมู่บ้าน
3. แบบรายงาน บร.3 เป็นแบบรายงานความรู้ ความเข้าใจ ทักษะคดีที่มีต่อกองทุนหมู่บ้าน
4. แบบรายงาน บร.4 เป็นแบบรายงานการปฏิบัติงานรายเดือน
5. แบบรายงาน บร.5 เป็นแบบรายงานผลการจัดเวทีบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน ในระดับหมู่บ้านและระดับตำบล
6. แบบรายงาน บร.6 เป็นแบบรายงานผลการจัดเวทีกลุ่มผู้กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้าน ด้านกลุ่มอาชีพระดับหมู่บ้านและในระดับตำบล การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ด้านต่างๆ วิธีการแก้ปัญหา และ ข้อเสนอแนะ
7. แบบรายงาน บร.7 เป็นแบบรายงานผลการสัมภาษณ์ เพื่อค้นหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของหมู่บ้านในทัศนะของประชาชน
8. แบบรายงาน บร.8 เป็นแบบรายงานโครงการเศรษฐกิจชุมชน
9. แบบรายงาน บร.9 เป็นแบบรายงานบันทึกการสัมภาษณ์ต่างๆ
10. แบบรายงาน บร.10 เป็นแบบรายงานสรุปบทเรียนชุมชนหรือหมู่บ้าน ทั้งในระดับหมู่บ้าน และ ระดับตำบล
11. แบบรายงาน บร. 11 เป็นแบบรายงานผลการศึกษาระยะสั้นของสมาชิกของกองทุนหมู่บ้าน
12. แบบรายงาน บร. 12 เป็นแบบรายงานผลการวิเคราะห์จัดทำแผนแม่บทของหมู่บ้าน และตำบล

3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ใช้ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านคลองไผ่ ในครั้งนี้ ประกอบด้วย การเก็บข้อมูลจากเอกสาร การเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์ การเก็บข้อมูลจากการสังเกต การสังเกตแบบมีส่วนร่วม และ การจัดประชุมเวทีชาวบ้าน

1. เก็บข้อมูลจากเอกสาร ได้แก่

- เอกสารกองทุนหมู่บ้าน จากการประชุมชี้แจงการปฏิบัติตามนโยบายกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองของสำนักงานเลขานุการ คณะอนุกรรมการสนับสนุนการติดตามการดำเนินงาน ของกองทุนฯ เพื่อศึกษา นโยบายของกองทุนหมู่บ้าน

- เอกสารคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้าน (กทบข.2) เพื่อ ศึกษาความพร้อมในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้าน

- ข้อมูลจากผู้ใหญ่บ้านและเทศบาลตำบลคลองไผ่ เพื่อเก็บข้อมูลของหมู่บ้านเพื่อศึกษา บริบทชุมชน ตามแบบรายงาน บร. 1

2. เก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ได้แก่

- ข้อมูลบริบทชุมชนตามแบบ บร.1

- เรื่องความเข้าใจเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านตามทัศนะของชาวบ้าน ตามแบบรายงาน

บร. 3

- เรื่องการปฏิบัติงานรายเดือน เพื่อศึกษาความเคลื่อนไหวของกองทุน ตาม

แบบรายงาน บร. 4

- เรื่องทัศนคติที่มีต่อการติดตามประเมินผลโครงการ ตามแบบรายงาน บร. 9

- เรื่องตัวชี้วัดความเข้มแข็งของหมู่บ้าน ตามแบบรายงาน บร. 2

- เรื่องกระบวนการได้มาซึ่งคณะกรรมการหมู่บ้าน ตามแบบรายงาน บร. 9

- เรื่องการศึกษาเจาะลึกกรณีศึกษา สำหรับผู้รู้ในกองทุนหมู่บ้าน ตามแบบรายงาน

บร. 11

3. เก็บข้อมูลจากการสังเกตและการสังเกตแบบมีส่วนร่วม ได้แก่

- การสังเกตการมีส่วนร่วมจากการเข้าประชุมของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านในแต่ละ ครั้ง

- การมีส่วนร่วมในการเข้าประชุมของประชาชนในหมู่บ้าน

- สังเกตการจัดทำบัญชีของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน

4. การจัดประชุมเวทีชาวบ้าน ได้แก่

- แบบรายงาน ผลการจัดเวทีบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน และ ชุมชนเมืองระดับ หมู่บ้าน และ ระดับตำบล ตามแบบรายงาน บร. 5

- แบบรายงานผลการจัดเวทีกลุ่มผู้กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองระดับ หมู่บ้าน และ ระดับตำบล ตามแบบรายงาน บร. 6

- แบบสรุปบทเรียนชุมชนหมู่บ้านทั้งระดับหมู่บ้านและระดับตำบล ตามแบบรายงาน
บร. 10
- การวิเคราะห์การจัดทำแผนแม่บทชุมชน ทั้งระดับหมู่บ้านและระดับตำบล ตามแบบ
รายงาน บร. 12

3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล (Analysis of Data) เป็นกระบวนการนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้มาจัดกระทำให้เป็นระบบระเบียบ เพื่อสะดวกรวดเร็ว และง่ายต่อการทำความเข้าใจ แปลความ และสรุปความ โดยเริ่มตั้งแต่ขั้นตอนของการตรวจสอบความถูกต้อง การจำแนกประเภท แล้วนำมาทำการวิเคราะห์โดยการเลือกใช้ค่าสถิติที่เหมาะสม แล้วนำข้อมูลนั้นๆ มาคำนวณด้วยเครื่องคำนวณ

ประเภทของการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ เป็นกระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลที่อยู่ในลักษณะของตัวเลข แล้วสรุปผลโดยใช้ค่าสถิติ เพื่อที่จะนำค่าสถิติไปใช้ตอบคำถามในประเด็นที่ต้องการ

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ เป็นกระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลที่อยู่ในลักษณะของข้อความที่เขียนบรรยายความคิดเห็นในประเด็นที่กำหนดให้ แล้วสรุปผลโดยการประมวลความคิดเห็นเป็นข้อความที่จะนำไปใช้อธิบายในประเด็นที่ต้องการ

สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลโครงการกองทุนหมู่บ้านคลองไผ่ในครั้งนี้ใช้หลักการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งสองประเภท สามารถจำแนกตามเครื่องมือที่ใช้ในการจัดเก็บข้อมูลได้ดังนี้

1) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลตัวชี้วัดความเข้มแข็งของหมู่บ้าน ตามแบบรายงาน บร.2 สถิติที่ใช้ในการบรรยายลักษณะของข้อมูล ใช้สถิติเชิงบรรยาย (Descriptive Statistic) เป็นค่าสถิติที่แสดงลักษณะและแปลผลอย่างครอบคลุมเฉพาะกลุ่มเป้าหมายที่ทำการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยค่าสถิติที่นำมาใช้คือ ค่าร้อยละ (Percentage) ซึ่งเป็นค่าสถิติพื้นฐานที่นำมาเปรียบเทียบกันที่แสดงว่า กลุ่มเป้าหมายคิดเป็นเท่าใด โดยอาศัยฐานข้อมูลที่มีฐานเท่ากับ 100 หน่วย มีสูตรในการคิดคำนวณ ดังนี้

$$\text{ค่าร้อยละ} = \frac{\text{จำนวนกลุ่มเป้าหมาย}}{\text{จำนวนข้อมูลทั้งหมด}} \times 100$$

2) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

ในการวิเคราะห์ข้อมูลตามแบบรายงาน บร. 1, บร.3, บร.4, บร.5, บร.6, บร.7, บร.8, บร.9, บร.10, บร.11 และ บร. 12 จึงได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลที่อยู่ในลักษณะของข้อความที่เขียนบรรยายเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจ หรือความคิดเห็น จากแบบรายงานซึ่งแบ่งเป็นประเด็นต่าง ๆ ซึ่งเป็นข้อความได้มาจาก แบบสอบถามการบันทึกผลการสัมภาษณ์ หรือจากการสังเกต โดยการนำข้อมูลมาดำเนินตามขั้นตอนของการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยใช้หลักการของตรรกะ เพื่อหาข้อสรุปของข้อมูลที่สามารถนำไปอธิบายในประเด็นที่ต้องการคำตอบได้

ขั้นตอนของการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

ขั้นตอนที่ 1 กำหนดนิยามอย่างกว้าง ๆ สำหรับปรากฏการณ์มุ่งอธิบาย

ขั้นตอนที่ 2 ระบุข้อสมมุติฐานนำทางที่ใช้ในการอธิบายปรากฏการณ์เบื้องต้น

ขั้นตอนที่ 3 เปรียบเทียบปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์อธิบายปรากฏการณ์

ใกล้เคียงและมีคำอธิบายอยู่แล้ว

ขั้นตอนที่ 4 มีการปรับเปลี่ยนสมมุติฐานหากไม่สอดคล้อง แต่ต้องปฏิบัติอย่างมีระบบ

บทที่ 4

ผลการติดตามการประเมินโครงการ

ผลการติดตามการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติประกอบด้วยการรายงานข้อมูลที่ได้ตามกรอบความคิดทฤษฎี ซิปป์ โมเดล (CIPP Model) ซึ่งเป็นรายงานตอนที่ 1 – 5 และการรายงานตามวัตถุประสงค์ของการทำสารนิพนธ์แต่ละประการ ทั้ง 4 ประการ ซึ่งมี 4 ข้อ ดังนี้

1. ผลการประเมินบริบทชุมชนระดับประเทศและระดับหมู่บ้าน
 2. ผลการประเมินโครงการโดยภาพรวม
 3. ผลการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจผู้กู้
 4. สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการทำสารนิพนธ์ 6 ประการ อันได้แก่
 - 4.1 เพื่อศึกษากระบวนการดำเนินงาน และ กระบวนการจัดการกองทุนหมู่บ้าน คลองไผ่ว่าบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่
 - 4.2 เพื่อทราบ บทบาทที่แท้จริงของกองทุนหมู่บ้านคลองไผ่ว่ามีผลต่อการพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ ลดรายจ่าย บรรเทาเหตุฉุกเฉินจำเป็นเร่งด่วน ได้จริงหรือไม่
 - 4.3 เพื่อทราบว่าประชาชนในหมู่บ้านคลองไผ่มีศักยภาพและความเข้มแข็งสามารถพึ่งตนเองได้หรือไม่
 - 4.4 เพื่อทราบว่า คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านคลองไผ่ มีความสามารถในการบริหารจัดการกองทุนมากน้อยเพียงใด
 - 4.5 เพื่อหาปัจจัยทั้งทางบวกและทางลบที่ส่งผลต่อการบรรลุตามวัตถุประสงค์ของกองทุน เพื่อนำไปใช้ในการพิจารณา ปรับปรุงและแก้ไข การบริหารจัดการกองทุนต่อไป
 - 4.6 เพื่อนำข้อมูลจากการประเมินโครงการมาจัดทำเป็นสารนิพนธ์
- โดยที่จะใช้หลักการประเมินตามสภาพจริง (Authentic Evaluation) เป็นสำคัญ ดังนั้นสำหรับตัวชี้วัดหรือตัวแปรที่ผู้ประเมินไม่สามารถตั้งเกณฑ์การตัดสินค่า “ดี - เลว” ก็จะนำเสนอข้อมูลตามสภาพจริงเท่านั้น ส่วนตัวชี้วัดใดที่สมควรตั้งเกณฑ์การตัดสินค่าได้ ก็จะแสดงเกณฑ์นั้นอย่างชัดเจน ควบคู่ไปกับการเสนอข้อมูล และเสนอผลการตัดสินค่า

4.1 ผลการประเมินบริบทชุมชนระดับประเทศและระดับหมู่บ้าน

4.1.1 บริบทระดับประเทศ

- ความยากจนของประเทศ
- นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมและวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs)
- สถานะการขาดดุลการค้าของประเทศ
- สภาพแวดล้อมของประเทศ ด้านสุขภาพอนามัย
- ปัญหาหนี้สินของเกษตรกรไทย
- วิกฤตครอบครัวไทยล่มสลาย
- ค่านิยมในกระแสวัฒนธรรมและสินค้าจากต่างประเทศ

1) ความยากจนของประเทศ

ในปี พ.ศ. 2540 ประเทศไทยต้องเผชิญกับวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจที่ส่งผลกระทบต่อคนและสังคมโดยรวมทำให้ต้องมีการปรับเปลี่ยนแผนเพื่อแก้ไขวิกฤตของประเทศ โดยเน้นการรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ การลดผลกระทบต่อการพัฒนาคนและสังคม การปรับโครงสร้างทางเศรษฐกิจให้เข้มแข็งและกลับสู่สมดุล และการปรับระบบบริหารจัดการเพื่อฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ

วิกฤตเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นได้ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจส่วนรวมอย่างรุนแรง ความพยายามในการแก้ไขปัญหาทั้งในระยะสั้นและในระยะปานกลางอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้เศรษฐกิจเริ่มฟื้นตัวอย่างช้าๆและมีเสถียรภาพในระดับหนึ่ง เศรษฐกิจขยายตัวเพิ่มขึ้นร้อยละ 4.4 ในปี 2543 จากที่เคยหดตัวต่ำสุดถึงร้อยละ 10.2 ในปี 2541 แต่ยังมีปัญหาในภาคการเงินและอสังหาริมทรัพย์ ปัญหานี้สาธารณะและปัญหาการขาดดุลงบประมาณ อันเป็นข้อจำกัดของการจัดสรรทรัพยากรในระยะต่อไป นอกจากนี้ เศรษฐกิจไทยยังมีการพึ่งพิงทุน เทคโนโลยี และตลาดต่างประเทศสูง การผลิตหลักของประเทศยังอ่อนแอ ไม่มีภูมิคุ้มกันที่เพียงพอ และสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจไม่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนา นวัตกรรม ทั้งไม่สามารถรับถ่ายทอดและแปรทุนเทคโนโลยีมาใช้ในการต่อยอดการพัฒนาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ผลกระทบจากวิกฤตเศรษฐกิจที่มีต่อคนและสังคมได้ก่อให้เกิดปัญหาคุณภาพชีวิตของคนไทยมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะปัญหาความยากจนและความเหลื่อมล้ำของการกระจายรายได้รุนแรงขึ้น กล่าวคือ ภาวะความยากจนที่มีแนวโน้มลดลงมาโดยตลอดในช่วงก่อนวิกฤตกลับเพิ่มสูงขึ้น จากร้อยละ 11.4 ของประชากรทั้งประเทศ หรือคิดเป็นจำนวนคนยากจน 6.8 ล้านคน ในปี 2539 เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 15.9 หรือคิดเป็นจำนวนคนยากจน 9.9 ล้านคน ในปี 2542 และในช่วงเวลาเดียวกันการกระจายรายได้ก็แย่ลง โดยกลุ่มที่มีรายได้น้อยที่สุด 20 เปอร์เซ็นต์แรก มีสัดส่วนรายได้

ลดลงจากร้อยละ 4.2 เหลือร้อยละ 3.8 ขณะที่กลุ่มคนที่มีรายได้สูงสุด 20 เปอร์เซ็นแรก มีรายได้เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 56.5 เป็นร้อยละ 58.5 อีกทั้งจำนวนคนว่างงานก็มีเพิ่มมากขึ้นก่อนช่วงการเกิดวิกฤตเกือบ 1 ล้านคน นอกจากนี้ความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมก็เป็นปัญหารุนแรงส่งผลให้เกิดความขัดแย้งในสังคมมากขึ้น

(สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ , สำนักนายกรัฐมนตรี , 2544)

2) นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมและวิสาหกิจขนาดกลาง และขนาดย่อม (SMEs)

การดำเนินการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) มีความสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจในปัจจุบันเป็นอย่างมาก ดังนั้นรัฐบาลจึงให้ความสำคัญต่อการดำเนินการ SMEs ทุกประเภท เพราะล้วนแล้วแต่เป็นตัวแปรที่สำคัญในการพัฒนาระบบเศรษฐกิจของระดับประเทศ

ดังนั้นจึงเกิดนโยบายของรัฐบาลที่มุ่งมั่นจะสร้างเสถียรภาพ และความมั่นคงในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองของประเทศ เพื่อประโยชน์สุขของประเทศ จึงมีนโยบายที่เกี่ยวข้องในการส่งเสริมธุรกิจขนาดกลาง และขนาดย่อม (SMEs) โดยตรง อาทิ นโยบายการสร้างรายได้ นโยบายด้านพาณิชย์ และเศรษฐกิจระหว่างประเทศ ส่วนหนึ่งของนโยบายการสร้างรายได้ ที่ครอบคลุมถึงนโยบายด้านการบริการและการท่องเที่ยว มีนโยบายกล่าวไว้ดังนี้

นโยบายด้านการบริการและการท่องเที่ยว รัฐบาลมีนโยบายในการส่งเสริมคุณภาพมาตรฐานในการให้บริการ และยกระดับความสามารถในการแข่งขันของภาคบริการและการท่องเที่ยว โดยการพัฒนาภาคบริการ จากการปรับปรุงและพัฒนาปัจจัยพื้นฐาน จัดหน่วยงานและองค์กรเพื่อให้มีการใช้ศักยภาพบริการเต็มที่ รวมทั้งเร่งรัดพัฒนาผู้ประกอบการด้านบริการให้ความรู้ และทักษะทั้งด้านภาษา มาตรฐานการบริการและการจัดการ

การส่งเสริมการท่องเที่ยว ด้วยแรงฟื้นฟูระดับความสัมพันธ์ และความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านเพื่อให้ไทยเป็นประตูหลักของการท่องเที่ยวในภูมิภาคนี้ ทั้งทางด้านการตลาด การขนส่ง การลงทุน การบริหารจัดการ รวมทั้งอุปสรรคในการท่องเที่ยว นอกจากนั้นได้มีแผนการท่องเที่ยว โดยใช้กลยุทธ์การตลาดเชิงรุก โดยการส่งเสริมกิจกรรมท่องเที่ยวทั้งในระดับภายในประเทศและระหว่างประเทศเชื่อมกับวิสาหกิจขนาดกลาง ขนาดย่อม และธุรกิจชุมชน เพื่อพัฒนาภาพการท่องเที่ยว และ ยกระดับประเทศไทยให้เป็นศูนย์กลางการประชุมสัมมนา และ แสดงสินค้าทางภูมิภาคตะวันออกเฉียงใต้ นอกจากนี้ได้มีแนวทางในการพัฒนาการเพิ่มความหลากหลายของการท่องเที่ยวรูปแบบต่างๆ ทั้งการท่องเที่ยวแบบอนุรักษ์เชิงธรรมชาติ เชิงคุณภาพ รวมทั้งการท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรม โดยให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการ ทั้งในรูปแบบการจัดสหกรณ์

การท่องเที่ยวและการพัฒนาพื้นที่ชุมชนทั้งการเพิ่มมาตรการการอำนวยความสะดวกสร้างความปลอดภัย และ การเอาเปรียบนักท่องเที่ยว (สำนักนายกรัฐมนตรี www.thaigov.go.th / นโยบายรัฐบาล / นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม(SMEs))

ทั้งนี้รัฐบาลได้มองเห็นความสำคัญกับนโยบายด้านการบริการ และ ท่องเที่ยว เพราะกลุ่มธุรกิจ SMEs ด้านการบริการและท่องเที่ยวได้ทำรายได้เข้าประเทศได้ปีละหลายล้านบาทอันมีผลสืบเนื่องมาจากการเติบโตของกลุ่มธุรกิจการท่องเที่ยวอย่างรวดเร็ว ดังนั้นรัฐบาลร่วมมือกับสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ทำการวิจัย SMEs เชื่อมการท่องเที่ยวขึ้น ทั้งนี้เพื่อปรับแผน นโยบายของรัฐบาลให้มีโครงสร้างที่ดีขึ้น ในการวิจัยจะเป็นการปรับปรุงและพัฒนาในหลายด้าน การทำการวิจัยนี้จะเน้นไปที่ระบบกลไกจัดการท้องถิ่นเพื่อให้ชุมชน บริหารจัดการท้องถิ่นได้ดีขึ้นพร้อมกับปฏิรูประบบการเรียนรู้ร่วมกับชุมชน

ศ.ดร. ปิยะวัติ บุญหลง ผู้อำนวยการสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) กล่าวว่า

“ในด้านอุตสาหกรรม จะเน้นไปที่ SMEs ทั้งในด้านแนวราบและแนวดิ่ง โดยจะเจาะเป็นประเภทอุตสาหกรรมซึ่งขณะนี้ถือว่าการวิจัยด้านนี้และงานนี้น้อยมาก และตรงนี้จะเชื่อมต่อกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวได้ด้วย เช่น อุตสาหกรรมอัญมณี อุตสาหกรรมอาหาร อุตสาหกรรมท่องเที่ยวเป็นเรื่องใหญ่มาก และ ก็น่าเป็นแปลกกว่าไม่มีคลังสมอง หรือ คลังความรู้ในเรื่องการท่องเที่ยวอุตสาหกรรม การท่องเที่ยวอุตสาหกรรมที่ใหญ่ที่สุดในประเทศไทย ก็เป็นส่วนหนึ่งที่ สกว. จะสนับสนุน และ กำลังฟอร์มเป็นเครือข่ายการท่องเที่ยวจะครอบคลุมหลายๆด้าน ทั้งอุตสาหกรรมทรัพยากร การจัดการ อาหาร และบทบาทของ อบต. การจัดการท้องถิ่น ซึ่งจะเป็นผู้ดูแลพื้นที่ท่องเที่ยว” (ฐานเศรษฐกิจ : SMEs “การวิจัยSMEs เชื่อมท่องเที่ยว”. ปีที่21 ฉบับที่ 1,618 วันที่ 16-18 สิงหาคม พ.ศ.2544, หน้า141.)

3) สถานะการขาดดุลการค้าของประเทศ

ในปี พุทธศักราช 2535 ทศวรรษที่ 1980 นี้ เป็นช่วงแปรเปลี่ยนที่สำคัญของประเทศไทยให้มีการย้อนกลับ มาดูบทบาทของตนเองในการดำเนินความสัมพันธ์กับประเทศต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับการ พิจารณา การดำเนินนโยบายความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจต่อญี่ปุ่นถึงปรากฏการณ์ของความสัมพันธ์ที่ ผ่านมาในอดีตซึ่งส่งผลให้ประเทศต้องตกอยู่ภายใต้แอกของระบบทุนนิยมเสรีและประสบปัญหาทาง เศรษฐกิจ หลีกเลียงไม่พ้นต่อภาวะวิกฤติการณ์ทางเศรษฐกิจ การขาดดุลการค้า ดุลชำระหนี้ต่างประเทศ เป็นต้น ผวนวกกับการย้อนพินิจถึงการดำเนินการบริหารงานเศรษฐกิจที่ยังไม่มีประสิทธิภาพเต็มที่ ยังผลให้ประเทศไทยต้องปรับเปลี่ยนกลยุทธ์ในการดำเนินนโยบายเศรษฐกิจและ กำหนดแนวทางการดำเนินความสัมพันธ์กับ

ประเทศคู่ค้าสำคัญ เช่น ญี่ปุ่น ตลาคร่วมยุโรปและ สหรัฐอเมริกา ดังจะเห็นได้จากการตื่นตัวในปัญหาการขาดดุลการค้า ในต้นทศวรรษ 1980 หรือ การออกสมุดปกขาวปรับโครงสร้างความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่างไทยและญี่ปุ่น ในปี ค.ศ. 1985 เป็นต้น ดังนั้นวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ จึงมุ่งที่จะศึกษาถึงนโยบายความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจของ ประเทศไทยต่อญี่ปุ่น ในสมัยพลเอกเปรม ติณสูลานนท์ ผู้ขึ้นมารับบริหารประเทศในช่วงระหว่างปี 1980-1988 โดยพยายามศึกษาถึงกระบวนการกำหนดนโยบายปรับโครงสร้างความสัมพันธ์ฯหรือ การออกสมุดปกขาวฯ ในเดือนมิถุนายน 1985 ดังกล่าว โดยอาศัยแนวความคิดเรื่องทฤษฎีการตัดสินใจ (Decision-Making) เป็นกรอบในการศึกษาวิเคราะห์

จากการศึกษาพบว่า มีกลุ่มตัวแปรภายในและภายนอกมากมายที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจในการออกสมุดปกขาวฯ โดยกลุ่มตัวแปรภายในจะมีอิทธิพลมากกว่ากลุ่มตัวแปรภายนอก กล่าวคือ การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจโลกมีผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจไทยอย่างมาก ปัญหาที่เกิดขึ้นจากผลกระทบคือ ความไม่มั่นคงในเสถียรภาพทางเศรษฐกิจการเงินการคลังของไทย อันเนื่องมาจากภาวะหนี้สินต่างประเทศ การขาดดุลการค้าและเงินทุนสำรอง ซึ่งเป็นตัวแปรหลักทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในการกำหนดนโยบายเศรษฐกิจของไทยต่อญี่ปุ่น และ ตัวแปรนี้ถือเป็นปัจจัยทางด้านประเด็นปัญหาอันแรกที่เข้าสู่กระบวนการกำหนดนโยบายปรับโครงสร้างฯ ขณะเดียวกันสถานการณ์ทางเศรษฐกิจในสมัยพลเอกเปรมฯที่กลายเป็นปัญหาคือการขาดดุลการค้า และดุลบัญชีเดินสะพัดอย่างหนักของไทยต่อญี่ปุ่นซึ่งไทยได้ขาดดุลกับญี่ปุ่นมาโดยตลอดอย่างต่อเนื่อง กว่า 30 ปี ตั้งแต่ทศวรรษ 1950 แต่ทว่าอัตราส่วนการขาดดุลของไทยต่อญี่ปุ่นกับการขาดดุล ทั้งหมดมีปริมาณสูงกว่า 50%โดยเฉลี่ยนำมาซึ่งความรู้สึกต่อต้านญี่ปุ่นอีกครั้งในช่วงปี 1984-1985 คล้ายกับสถานการณ์การขาดดุลการค้า และการต่อต้านญี่ปุ่นในช่วงปี 1972-1974 อันมีผลกดดัน ให้รัฐบาลตระหนักในปัญหาความสัมพันธ์มากขึ้นประกอบกับสถานการณ์ความล้มเหลวในการเจรจาทางการค้ากับญี่ปุ่นในระดับรัฐมนตรีในปี 1984 นำมาซึ่งบรรยากาศของความสัมพันธ์ที่ตึงเครียด มากขึ้น ทั้งหมดจึงเป็นปัจจัยทางสถานการณ์ที่ผันแปรตามตัวแปรหลักที่กล่าวข้างต้น กลุ่มปัจจัยสุดท้ายที่เป็นตัวนำเข้า(Input)สู่ระบบการตัดสินใจคือการเปลี่ยนแปลง ในระบบบริหารเศรษฐกิจ และความไม่สอดคล้องในการดำเนินนโยบายเศรษฐกิจของไทยในช่วง นั้นจากปัญหาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจของไทย และ ความพยายามในการแก้ปัญหาโดยการลดค่าเงินบาทหรือใช้มาตรการทางการเงินอื่น ๆ อีกหลายประการ แต่ก็ยังไม่บรรลุผล นำมาซึ่งความ ตื่นตัวของรัฐบาลที่จะหามาตรการเสริมสร้างเสถียรภาพทางเศรษฐกิจอย่างเร่งด่วน นโยบาย ปรับ โครงสร้างฯ จึงได้รับการพิจารณาพร้อม ๆ กับการตระหนักถึงความไม่สอดคล้องของการ ดำเนินนโยบายเศรษฐกิจของไทยต่อญี่ปุ่นที่ขาดการประสานหรือการกำหนดทิศทางในขณะนั้น การ มุ่งหาเป้าหมายและแนว

นโยบายดำเนินความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่างไทยกับญี่ปุ่นที่เหมาะสม จึงเป็นปัจจัยตัวสุดท้ายในกลุ่มนี้ซึ่งถือเป็นตัวแปรตาม ปัจจัยทางเสถียรภาพเศรษฐกิจเช่นกัน

กลุ่มปัจจัยนำเข้าทั้ง 3 กลุ่มนี้ ได้รับการเชื่อมโยงกับกระบวนการกำหนดนโยบายปรับโครงสร้างฯ ด้วยปัจจัยของมิติใหม่ในนโยบายต่างประเทศของไทยที่เน้นบทบาททางเศรษฐกิจมากขึ้นและนำหลัก “การทูตนำการค้า” มาใช้เพื่อให้ไทยมีลักษณะที่ครอบคลุมรอบด้านมากขึ้น จึงนำมาซึ่งบทบาทที่เพิ่มขึ้นของกระทรวงการต่างประเทศด้วย นอกจากนี้ยังได้รับการเชื่อมโยงกับปัจจัยทางโครงสร้างสังคมเศรษฐกิจ ซึ่งได้แก่ การปรับโครงสร้างทางเศรษฐกิจเพื่อการส่งออกให้สอดคล้องกับแนวทางพัฒนาประเทศตามแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 5-6 เพื่อให้ไทยสามารถเพิ่ม มูลค่าการส่งออกและเพิ่มประสิทธิภาพ คุณภาพการผลิต การตลาดและเทคโนโลยี ให้สามารถ แข่งขันกับตลาดโลกได้และจากแรงผลักดันทางเศรษฐกิจการเมือง ก็มีผลทำให้ภาคเอกชนเข้ามามี บทบาทในการกำหนดนโยบายทางเศรษฐกิจได้อย่างเป็นรูปธรรมขึ้น ตามการจัดตั้งคณะกรรมการ ร่วมภาครัฐบาลและเอกชนเพื่อแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจซึ่งริเริ่มเป็นครั้งแรกในสมัยพลเอกเปรมฯ

ในด้านปัจจัยของผู้ที่มีส่วนในการตัดสินใจ ในกรณีการออกสมุดปกขาวฯครั้งนี้ พบว่า กระทรวงการต่างประเทศ มีบทบาทหลักในฐานะเป็นเสมือนหัวหอกในการดำเนินนโยบาย การเข้ามามีบทบาทโดยตรงในกระบวนการตัดสินใจครั้งนี้ ทำให้ข้าราชการระดับกลางและระดับล่าง มีบทบาทสูง และมีลักษณะการตัดสินใจที่ประกอบด้วยอิทธิพลของระบบราชการ ส่วนสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาตินั้น จะมีบทบาทในแง่ของการเป็นหน่วยงานวางแผนนโยบายหลัก อันเป็นจุดมุ่งหมายหลักในการตัดสินใจ ซึ่งในกรณีนี้ได้แก่การวางมาตรการ แก้ไขปัญหา หรือมาตรการเสริมสร้างเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ รวมทั้งการวางแผนนโยบายตาม แผนพัฒนาเศรษฐกิจฯ นอกจากนี้ยังมีหน่วยงานอื่น ๆ ที่ทำหน้าที่ในฐานะเป็นองค์กรทำงานให้ ข้อมูลรายละเอียดประกอบการตัดสินใจ คือ กรมวิเทศสหการ กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงอุตสาหกรรม สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนหรือ กรอ. ฯลฯ

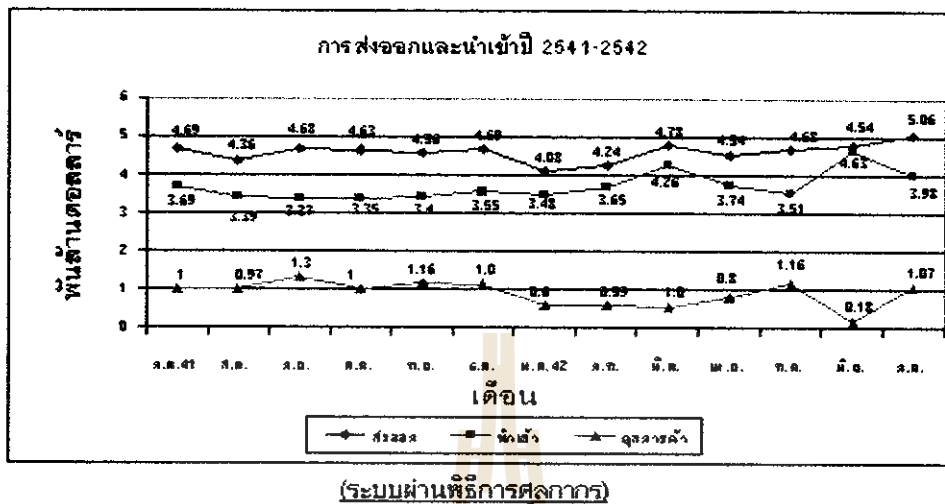
ในการออกสมุดปกขาวฯ พบว่า มีแนวทางที่ครอบคลุมและประสานกันครบวงจร (Comprehensive and Integrated Approach) โดยเน้นในหลักของการประสานกันเป็น เสียงเดียว คือ มีเป้าหมายแก้ไขปัญหาคอขวดในทุกด้านความสัมพันธ์นอกเหนือจากทาง ด้านการค้า มีการประสานความรับผิดชอบของหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง เพื่อดำเนินความสัมพันธ์อย่างเป็นระบบต่อเนื่อง และให้แก้ปัญหาแต่ละปัญหาอย่างครบวงจร อันสะท้อนให้เห็นถึง กระบวนการตัดสินใจที่มีเหตุผล มีแนวความคิดและการกระทำที่มีเป้าหมายแจ่มชัดสอดคล้อง และ ส่งเสริมผลประโยชน์ของชาติ ส่วนในด้านการประสานการกำหนดนโยบาย พบว่า กระบวนการ ออกสมุดปกขาวฯ มีลักษณะร่วมบางประการของแนวความคิดเรื่องการเมืองในระบบราชการ ซึ่ง ในที่นี้มีให้

เป็นเรื่องของการต่อรองหรือการประสานผลประโยชน์ระหว่างองค์กรต่าง ๆ ที่มีส่วน ในการตัดสินใจ หากแต่เป็นไปในลักษณะของการมีอิทธิพลหลักของระบบราชการ (Bureaucratic Dominance) ไม่ว่าจะเป็นไปในลักษณะการปฏิบัติงานเพื่อกำหนดเป็นภาพรับรู้ (Perception) หรือ การกำหนดเป็นผลการตัดสินใจในช่วงต้น (Formulated Decision) ในรูปของมาตรการ หรือยกร่าง สมุดปกขาวฯ แผนชี้แนะ แผนการเจรจา เพื่อเสนอต่อผู้มีอำนาจตัดสินใจสูงสุด คือคณะรัฐมนตรี เศรษฐกิจทำการตัดสินใจเป็นครั้งสุดท้ายให้กำหนดเป็นนโยบายต่อไป

กล่าวโดยสรุป การออกสมุดปกขาวฯ ในปี 1985 เป็นผลนำออก (Output) ของ กระบวนการกำหนดนโยบายความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจของไทยต่อญี่ปุ่น อันเป็นการปรับเปลี่ยน นโยบายที่มีผลมาจากการเปลี่ยนแปลงในระบบเศรษฐกิจโลก และการขาดดุลการค้าต่อญี่ปุ่นอย่าง ต่อเนื่องมหาศาล เพื่อใช้เป็นกรอบในการดำเนินความสัมพันธ์ของประเทศไทยต่อญี่ปุ่นในสมัยของ พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ และต่อเนื่องมาจนถึงทศวรรษที่ 1990 ในปัจจุบัน ประเด็นสำคัญ

- มูลค่าการส่งออกเดือนกรกฎาคมในรูปเงินดอลลาร์เพิ่มขึ้นสูงสุดนับตั้งแต่ต้นปี 2542 และ เมื่อเทียบกับระยะเดียวกันของปีก่อนเพิ่มขึ้นร้อยละ 7.85 ซึ่งเป็นการเพิ่มขึ้นเป็นเดือนที่ 4 ตั้งแต่ เมษายน 2542
- มูลค่าการนำเข้าเดือนกรกฎาคมในรูปเงินดอลลาร์เพิ่มขึ้นร้อยละ 7.97 เมื่อเทียบกับระยะ เดียวกันของปีก่อนจากหมวดสินค้า น้ำมัน ยานยนต์ และอื่น ๆ
- ดุลการค้าเดือนกรกฎาคมในรูปเงินดอลลาร์เพิ่มขึ้นจากระยะ เดียวกันของปีก่อนร้อยละ 7.41 ส่วนในรูปเงินบาทลดลงร้อยละ 1.85
- ภาวะการค้า 7 เดือนแรกของปี 2542 เพิ่มขึ้นในรูปเงินดอลลาร์ ทั้งมูลค่าการส่งออกและ นำเข้าร้อยละ 1.76 และ 8.49 ตามลำดับ
- ภาวะการค้าช่วง 5 เดือนหลัง ยังได้รับผลกระทบจากปัจจัย ภายนอก ได้แก่ ความกังวลที่จีน มีแนวโน้มจะลดค่าเงิน การ สูญเสียตลาดสหรัฐฯ และการถูกตัดจีเอสพี

ภาวะการค้ำระหว่างประเทศเดือนกรกฎาคม 2542

ที่มา : กรมศุลกากร

ภาพที่ 4.1 การส่งออกและนำเข้าปี 2541 - 2542

4) สภาพแวดล้อมของประเทศไทย ด้านสุขภาพอนามัย

คุณภาพชีวิตของชุมชนชนเมืองด้านสุขภาพอนามัยพบว่า เมื่อมีความเจ็บป่วยการตั้งครุภัก์เกิดขึ้น ทั้งอดีตและปัจจุบันประชาชนในชุมชนจะเข้ารับรักษาพยาบาลในโรงพยาบาลมากกว่าไปสถานอนามัย คลินิก หรือ หมอตำแยในชุมชน ปัจจุบันประชาชนก็ไปรับบริการในโรงพยาบาลมากขึ้นเรื่อย ๆ แต่ก็มีประชาชนบางกลุ่มที่ไม่ได้รับบริการสาธารณสุขชุมชนอยู่ เพราะอาจมีเงินไม่พอเพียงหรือบริการตามโรงพยาบาลในอดีตมีจำกัดเฉพาะในเมืองเท่านั้นจึงส่งผลให้ประชาชนเข้ารับบริการตามสถานบริการสาธารณสุขในชุมชน เพราะการเดินทางเข้าเมืองค่อนข้างลำบาก นอกจากมีอาการหนักจริงๆจึงจะส่งเข้าโรงพยาบาลส่วนหนึ่งประชาชนด้อยการศึกษาและเศรษฐกิจไม่ค่อยดีจะใช้สถานบริการใกล้บ้านมากกว่าโรงพยาบาลส่วนกลุ่มที่ใช้บริการในสถานบริการโรงพยาบาลจะเป็นกลุ่มที่มีความรู้เศรษฐกิจค่อนข้างดีประกอบกับบริการของสถานพยาบาลในชุมชนไม่มีประสิทธิภาพ จึงส่งผลให้ประชาชนกลุ่มนี้ไปใช้บริการตามโรงพยาบาลมากขึ้น ปัจจุบันสภาพสังคมเปลี่ยนแปลงไปมาก ทำให้การคมนาคมสะดวก มีสถานบริการในโรงพยาบาลมาก คนมีการศึกษามากขึ้น และ ไปใช้บริการในโรงพยาบาลตามลำดับ ส่วนการเจ็บป่วยเล็ก ๆ น้อย ๆ สมาชิกในครอบครัวจะดูแลกันเองในครอบครัว และครอบครัวไม่มีความรู้สึว่าสมาชิกที่ป่วยเป็นภาระหนักต่อครอบครัวแต่คิดว่าสมาชิกที่เจ็บป่วยนั้นไม่เป็นภาระต่อครอบครัว และเป็นโรคที่เกี่ยวกับโรคอ้วนเพลีย และโรคทางเดินอาหาร โดยในกลุ่มอุตสาหกรรมเพราะเนื่องจากสภาพอากาศใน

อุตสาหกรรมที่เป็นพิษ มีออกซิเจนน้อยในบรรยากาศประกอบด้วยมีสารพิษต่าง ๆ ปนเปื้อนด้วย เมื่อสูดดมเข้าไปจึงทำให้เกิดอาการอ่อนเพลีย หรืออาจทำงานค่อนข้างหนักและทำงานหามรุ่งหามค่ำจึงไม่มีเวลาพักผ่อน ส่งผลให้สุขภาพกายอ่อนเพลียได้ การศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรีและระดับอนุปริญญา รายได้มากกว่า 17,000 บาทต่อเดือนขึ้นไป จะป่วยเป็นโรคอ่อนเพลียในอัตราสูงกว่ากลุ่มอาชีพอื่น ๆ และยังพบกลุ่มโรคอื่น ๆ เช่น โรคเครียด โรคจิต โรคประสาท โรคเอดส์ ความพิการจากทำงาน และการคิดสารเสพติด แต่พบในจำนวนน้อย ส่วนการรับรู้เรื่องการป้องกันโรคเอดส์ ส่วนใหญ่จะรู้จากสื่อต่าง ๆ เช่น โทรทัศน์ วิทยุ สิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ประชาชนในชุมชนชานเมืองนี้ก็ยังตระหนักถึงปัญหาโรคเอดส์ และจะใช้วิธีการป้องกันเมื่อไปเที่ยวสถานบริการต่าง ๆ ก็จะใช้ถุงยางอนามัยในการป้องกันโรคเอดส์ในจำนวนมาก แต่มีบางกลุ่มในจำนวนน้อยในชุมชนนี้ที่ไม่รู้จักวิธีการป้องกันโรคเอดส์ และไม่ทราบว่า โรคเอดส์ติดต่อกันทางใดบ้าง และ เมื่อไปเที่ยวสถานบริการก็จะไม่ใช้วิธีใดๆในการป้องกันโรคเอดส์เมื่อมีเพศสัมพันธ์ในชุมชนได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารกรณีวัดขึ้นอย่างจากสถานบริการต่างๆ ที่อยู่ในชุมชน เช่นสถานบริการสาธารณสุข โรงพยาบาลชุมชน สื่อโฆษณาต่าง ๆ ส่วนใหญ่ประชาชนจะนำลูกหลานไปรับบริการครบถ้วนจากสถานพยาบาล หรือโรงเรียน

การขาดสารอาหารในชุมชนชานเมืองนี้ยังไม่พบประชาชนที่เป็นแต่ประชาชนที่มีสุขภาพแข็งแรงปราศจากโรคภัยไข้เจ็บนับมีจำนวนน้อยมาก โดยอยู่ในกลุ่มการศึกษาระดับอนุปริญญามากที่สุดประชาชนส่วนใหญ่จะมีค่ารักษาพยาบาล และค่าใช้จ่ายในด้านสุขภาพอนามัยมากกว่าในอดีต โดยเฉพาะ จะเกิดกับประชาชนในกลุ่มอาชีพอุตสาหกรรม ผู้ที่มีการศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรีในอดีตสถานบริการและบริการดูแลเอาใจใส่ ของสถานบริการของรัฐบาลอยู่ไกลจากชุมชน ปัจจุบันมีสถานบริการและการบริการดูแลใกล้ชุมชนมากขึ้น

ในด้านการบริโภคอาหารและน้ำประชาชนในชุมชนส่วนใหญ่ยังคงนิยมปรุงอาหารเพื่อบริโภคภายในครัวเรือน ยังไม่นิยมซื้ออาหารสำเร็จรูปจากห้างสรรพสินค้าหรือตามตลาด ยังนิยมซื้ออาหารสดจากตลาดสดมาปรุงอาหาร เป็นส่วนใหญ่ส่วนเครื่องอุปโภคบริโภค เช่น เครื่องนุ่งห่มและอุปกรณ์ภายในบ้านนั้นปัจจุบันประชาชนเปลี่ยนมาซื้อในห้างสรรพสินค้าเป็นส่วนใหญ่ และโดยเฉพาะเพศหญิงในอดีตนิยมซื้อในตลาดนัดใกล้บ้าน การบริโภคน้ำสะอาดในอดีตนั้นน้ำฝนเป็นน้ำสะอาดที่ประชาชนทุกกลุ่มนิยมบริโภค โดยเฉพาะชุมชนชานเมือง แต่เมื่อสภาพสังคมเปลี่ยนแปลงไป ส่งผลกระทบให้สภาพสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรม และมีสารพิษเจือปนอยู่ในบรรยากาศมากมาย ทำให้น้ำฝนเมื่อตกมามีสารพิษและฝุ่นละอองเจือปนมากับน้ำด้วย จึงเป็นน้ำธรรมชาติที่ไม่สามารถบริโภคได้ จึงหันมานิยมบริโภคน้ำบรรจุขวดหรือน้ำกลั่นแทนน้ำฝน โดย

เฉพาะประชาชนในกลุ่มอาชีพพานิชยกรรมบริการ ข้าราชการ และพนักงานรัฐวิสาหกิจ และจะรับข่าวสารข้อมูลและบันเทิงจากสื่อโทรทัศน์มากที่สุดทั้งในอดีตและปัจจุบัน

การออกกำลังกายและการเล่นกีฬา จะใช้สถานที่ออกกำลังกายทั้งในอดีตและปัจจุบันนิยมใช้สถานที่ภายในที่อยู่อาศัย หรือสวนสาธารณะในชุมชนมากกว่าไปตามศูนย์รับบริการออกกำลังกาย และกลุ่มที่ออกกำลังกายจะเป็นกลุ่มที่อยู่ในระดับกำลังศึกษามากกว่ากลุ่มระดับอื่น ๆ รายได้ประมาณเดือนละ 5,000 บาท และทำงานไม่ไกลจากที่อยู่อาศัยมากนัก ได้แก่ กลุ่มผู้มีการศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรีหรือระดับรายได้เดือนละ 17,000 บาทขึ้นไป

(รายงานการวิจัย เรื่องตัวชี้วัดคุณภาพชีวิตของคนไทยในสังคมอุตสาหกรรมใหม่ : ด้านครอบครัวสุขภาพอนามัยและโภชนาการ, 2540 : 39 – 41)

5) ปัญหาหนี้สินของเกษตรกรไทย

ปัญหาหนี้สินของเกษตรกรไทยเป็นปัญหาเรื้อรังมาเป็นเวลาช้านาน ซึ่งตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาปัญหาหนี้สินได้สร้างความทุกข์ยากให้แก่เกษตรกรเป็นอย่างมากและต่อเนื่อง ถึงแม้รัฐบาลที่ผ่านมาจะพยายามแก้ไขปัญหาดังกล่าว แต่ปรากฏว่าปัญหาหนี้สินของเกษตรกรก็ยังไม่ผ่อนคลายเท่าใดนัก จากการสำรวจของสำนักเศรษฐกิจการเกษตร ปีเพาะปลูก 2538/39 จำนวนหนี้สินเพื่อการเกษตร ปี 2539 จำนวนเงินทั้งสิ้น 82,768 ล้านบาท เป็นหนี้สินในสถาบัน 75,311 ล้านบาท (ร้อยละ 90.99 ของหนี้สินทั้งหมด) และหนี้สินนอกสถาบันมีประมาณ 7,457 ล้านบาท (ร้อยละ 9.01 ของหนี้สินทั้งหมด) หนี้สินในสถาบันส่วนใหญ่เกษตรกรกู้มาเงินมาจาก ธ.ก.ส. (ประมาณร้อยละ 63.12 ของเงินกู้ทั้งหมด) ส่วนหนี้สินนอกสถาบันนั้นส่วนใหญ่จะเป็นการกู้ยืมเงินจากญาติพี่น้อง (ประมาณร้อยละ 3.08 ของเงินกู้ทั้งหมด) เมื่อพิจารณาเกี่ยวกับจำนวนผู้เป็นหนี้ และหนี้สินของเกษตรกรแล้วปรากฏว่าจำนวนครัวเรือนเกษตรกรจำนวนการเป็นหนี้เพิ่มขึ้น กล่าวคือในปีเพาะปลูก 2534/35 มีครัวเรือนเกษตรกรที่เป็นหนี้ 1,729,831 ครัวเรือน (ร้อยละ 33.72 ของครัวเรือนทั้งหมด) โดยมีหนี้เฉลี่ยครัวเรือนละ 12,772 บาท และในปีเพาะปลูก 2538/39 มีครัวเรือนเกษตรกรที่เป็นหนี้ 2,857,993 ครัวเรือน (ร้อยละ 54.94 ของครัวเรือนเกษตรกรทั้งหมด) โดยมีหนี้เฉลี่ยครัวเรือนละ 24,672 บาท และ พบว่าเกษตรกรในภาคกลางมีหนี้สินคงค้างชำระมากกว่าภาคอื่น ๆ คือ 40,072 บาทต่อครัวเรือน (31 มีนาคม 2539) และภาคอีสานมีหนี้สินค้างชำระต่ำกว่าภาคอื่น ๆ คือ 16,485 บาทต่อครัวเรือน เกี่ยวกับเรื่องสินเชื่อหนี้สินของเกษตรกรมีการกู้ยืมในรูปสินเชื่อ 15,048.83 บาทต่อครัวเรือน โดยส่วนใหญ่นำไปใช้ทางด้านการเกษตร คือ ร้อยละ 70.39 ของเงินสินเชื่อทั้งหมดทั้งนี้ภาคกลางมีจำนวนสินเชื่อสูงสุดคือ

21,648.12 บาทต่อครัวเรือน ส่วนภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีจำนวนหนี้สินน้อยกว่าภาคอื่น ๆ คือ 13, 037.36 บาทต่อครัวเรือน

จากการที่ภาวะหนี้สินของเกษตรกร จากอดีตจนถึงปัจจุบันเพิ่มสูงขึ้นนั้นจะส่งผลกระทบต่อ และเป็นอันตรายต่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคมการเมืองของประเทศจะเห็นได้จากการเรียกร้องผ่านองค์กรต่าง ๆ เพื่อให้ รัฐบาลรีบเร่งแก้ไข (ข่าวเศรษฐกิจการเกษตร : ปัญหาหนี้สินของเกษตรกรไทย, 2541: 5-9)

6) วิฤตครอบครัวยุคใหม่

ครอบครัวยุคใหม่ในยุคโลกาภิวัตน์ มีการเปลี่ยนแปลงทางสังคมมาก นักวิชาการหลายท่านได้แสดงความเป็นห่วงต่อสถาบันครอบครัวไทย เนื่องจากว่า ครอบครัวถือเป็นจุดเริ่มต้นของการพัฒนาสมาชิกในครอบครัวให้เติบโตขึ้นเป็นประชากรที่มีคุณภาพของสังคม จากบทความเรื่อง “ปฏิรูปครอบครัว : ปฏิรูปครอบครัว” ของ เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ กล่าวว่า “จุดกำเนิดของปัญหาสังคมจำนวนมาก ล้วนมีสาเหตุเกิดขึ้น เนื่องจากครอบครัวปราศจากความรัก ความเข้าใจ ความผูกพันและความสำนึกในหน้าที่รับผิดชอบของพ่อและแม่อย่างที่เหมาะสม”ซึ่งหมายความว่า ครอบครัวเป็นจุดเริ่มต้นในการวางรากฐานความคิดที่ดีและแนวพฤติกรรมการดำเนินชีวิตที่ถูกต้องให้กับสมาชิกในสังคม เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ เห็นว่า ปัจจุบันสังคมไทยกำลังเผชิญหน้ากับ “วิกฤตครอบครัวยุคใหม่” สังคมไทยจึงควรมี “การปฏิรูปครอบครัว” เพื่อรื้อฟื้นสภาพครอบครัวให้สามารถทำหน้าที่ได้อย่างสมบูรณ์ ซึ่งจะป้องกันให้การเจริญเติบโตของประเทศไม่เกิดลักษณะแบบ “กลวงภายใน”

ปัจจัยความอยู่รอดทางเศรษฐกิจเป็นตัวกำหนดให้สภาพครอบครัวแตกต่างไปจากเดิม การเคลื่อนย้ายจากสังคมเกษตรกรรมกลายเป็นสังคมกึ่งอุตสาหกรรม การอพยพแรงงานจากชนบท ทำให้โครงสร้าง และ ความสัมพันธ์ในครอบครัวไทยเปลี่ยนไป และ เข้าสู่สถานการณ์ที่เรียกว่า “วิกฤตครอบครัวยุคใหม่” ครอบครัวยุคใหม่ได้มีการเปลี่ยนแปลงในลักษณะดังต่อไปนี้คือ

ก. หลายครอบครัวในชนบทพ่อแม่ไปทำงานในเมือง ทั้งลูกไว้กับปู่ย่า ตายายในชนบท เด็กขาดที่พึ่งและขาดผู้นำครอบครัว ขาดความรัก ขาดความอบอุ่น

ข. หลายครอบครัวทั้งสามีภรรยา ต่างต้องทำงานอย่างเต็มที่ เพื่อหารายได้ให้มากที่สุด ทำให้มีเวลาใช้ชีวิตร่วมกันน้อยลง ครอบครัวบางรายต้องแยกกันอยู่เพื่อหาเลี้ยงชีพ เพราะภาวะบังคับทางเศรษฐกิจ

ค. การที่ทุกคนมุ่งเน้นที่การทำงานเพื่อให้ได้มาซึ่งทรัพย์สินมากที่สุดทำให้การใช้เวลาในครอบครัวน้อยลง ความเครียดมีมากขึ้น เกิดปัญหาเด็กถูกทอดทิ้ง หรือเด็กได้รับการเลี้ยงดูโดยใช้ทรัพย์สินของมากกว่าความอบอุ่นทางใจ อันก่อให้เกิดปัญหาสังคมตามมา

ง. ปัจจัยด้านค่านิยมสังคมไทยที่เป็น สังคมวัตถุนิยม หรือสังคมบริโภคนิยมให้คุณค่าแก่ทรัพย์สินสมบัติและความมั่งคั่งสูง คนในเมืองต่างดิ้นรนเพื่อให้ได้มาซึ่งงานที่มีเงินมาก ๆ เกิดค่านิยมวัดคุณค่าคนที่ผลของงาน ใครทำงานและร่ำรวยมากก็ได้รับการยกย่อง ในสังคมมีการแข่งขันกันสูง แม้กระทั่งเด็กนักเรียนมีเป้าหมายเพียงเพื่อให้เรียนจบออกมามีความรู้ที่ทำงานได้เงินมากกว่าคนอื่น เป็นต้น

จ. คนหนุ่มสาวละทิ้งครอบครัวในชนบท เพื่อหาโอกาสทางเศรษฐกิจที่ดีขึ้นคนจำนวนหนึ่งแสวงหาทรัพย์สินด้วยวิธีง่ายที่สุดในสังคมเมือง โดยไม่ได้ใส่ใจในเรื่องของศีลธรรม และความถูกต้อง ผู้หญิงจากหลายหมู่บ้านทางภาคเหนือยินดีเข้ามาขายบริการทางเพศและส่งเงินกลับให้ครอบครัว

ฉ. การดำเนินชีวิตมุ่งเน้นความเจริญทางด้านวัตถุมากกว่าจิตใจ ส่งผลทำให้สังคมไทยให้ความสำคัญกับคน เป็นเพียงผู้ที่ทำให้มีผลผลิตเท่านั้น ก่อให้เกิดการเห็นคุณค่าคนบนพื้นฐานใหม่คือ “ค่าของคน อยู่ที่ผลของงาน” สังคมไทยจึงเป็นสังคมแบบปากกั๊ดตีนถีบ คนแข่งขันกันมากขึ้นเรื่อย ๆ ในขณะที่คำนึงถึงจิตใจกันน้อยลง

ช. ลักษณะอุปนิสัยคนไทยชอบที่ รักความสะดวกสบาย ไม่ชอบการรับผิดชอบมาก ทำให้มีแนวโน้มสูงต่อการรับอิทธิพลและเลียนแบบกัน ไม่ต้องผูกพันตัวในการแต่งงาน ทำให้สายใยเชื่อมโยงของครอบครัวบอบบางลง กล่าวคือ สายใยที่เชื่อมระหว่างชาย (สามี) ต่อ หญิง (ภรรยา) และสายใยที่เชื่อมระหว่างชาย (บิดา) ต่อลูกบอบบางแตกหักง่าย พ่ออาจจะทิ้งแม่และลูกออกจากบ้านไปอย่างง่าย ๆ เพราะไม่มีความผูกพันที่เหนียวแน่นพอ (เกรียง ไกร เจริญวงศ์ศักดิ์, 2540 : 12)

จากสภาพการณ์ของครอบครัวไทยดังกล่าว อาจถือได้ว่าครอบครัวอาจจะเป็นสาเหตุหนึ่งที่สำคัญที่นำไปสู่ปัญหาต่าง ๆ ได้แก่ ปัญหาเด็กขาดความอบอุ่น ปัญหาการหย่าร้าง ปัญหาความรุนแรงของครอบครัว ปัญหาพฤติกรรมเบี่ยงเบนของเยาวชน ปัญหาการติดสารเสพติด ปัญหายาบ้า และปัญหาการก่อคดีอาชญากรรมต่าง ๆ เป็นต้น ดังนั้นถึงเวลาที่คน “ทุกคน” ในสังคมไทยควรหันกลับมาวิเคราะห์บทบาทที่แท้จริงของตนเองที่มีต่อครอบครัวว่าจะต้องมีบทบาทหน้าที่ และ ความรับผิดชอบ (สถาบันครอบครัว : มุมมองของนักสวัสดิการสังคม., 2540 : 218 – 220)

7) ค่านิยมในกระแสวัฒนธรรมและสินค้าจากต่างประเทศ

สถานะสถานการณ์ประเทศไทยในปัจจุบัน กระแสค่านิยม และ วัฒนธรรมของคนไทย เปลี่ยนไป ไม่ว่าจะเป็นค่านิยมและวัฒนธรรมการซื้อสินค้าบริโภคนิยมและอุปโภค การรับประทานอาหาร การแต่งกาย และรวมถึงสถานที่ซื้อสินค้า ซึ่งที่กล่าวมานี้เป็นตัวแปรและตัวชี้วัดที่สำคัญยิ่ง และยังส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจของระดับประเทศที่สามารถนำมาวัดการเสียดุลการค้าระดับประเทศได้อีกด้วย

ค่านิยมการเลือกสถานที่ซื้อสินค้าของไทยปัจจุบันเปลี่ยนไปมาก จากเดิมลักษณะการซื้อสินค้าของคนไทยจะซื้อตามร้านขายของชำที่ตั้งอยู่ตามสถานที่ชุมชนต่างๆ หรือในตลาดขายสินค้าซึ่งเป็นศูนย์รวมสินค้าทั้งอุปโภคและบริโภคหลากหลายชนิด และราคาค่อนข้างย่อมเยา แต่ปัจจุบันลักษณะการซื้อสินค้าของคนไทยเปลี่ยนไปโดยหันมาเลือกซื้อสินค้าตามห้างสรรพสินค้าขนาดใหญ่หรือซูเปอร์มาร์เก็ตแทนการซื้อสินค้าตามท้องตลาดหรือร้านขายของชำ ทั้งนี้มีสาเหตุจากกลยุทธ์การบริหารจัดการหรือกลยุทธ์การตลาด ของกลุ่มธุรกิจห้างสรรพสินค้า อาทิ

- การขยายตัวของกลุ่มธุรกิจห้างสรรพสินค้า ที่จากเดิมดำเนินธุรกิจอยู่แต่ในท้องที่มีกำลังการซื้อที่ดี หรือ ที่อยู่ในย่านของความหนาแน่นในเมืองใหญ่เท่านั้น แต่ปัจจุบันห้างสรรพสินค้าเกิดการแข่งขันทางธุรกิจกันมากจึงเกิดการขยายอาณาเขตสาขาธุรกิจของตนเองออกนอกเขตเมืองหันมาตั้งสาขามากตามต่างจังหวัดเพิ่มเพื่อความอยู่รอด และเพื่อแสดงศักยภาพของธุรกิจ
 - ห้างสรรพสินค้าเป็นศูนย์รวมสินค้าทุกชนิด ทั้งสินค้าที่ผลิตในประเทศไทย และสินค้านำเข้าจากต่างประเทศ
 - ระดับราคาของสินค้าที่ห้างสรรพสินค้า ตีตราขายนั้นถูกกว่าท้องตลาดในชุมชน และร้านขายของชำเหมาะกับการซื้อสินค้าจำนวนมากๆ
 - ลักษณะตั้งราคาสินค้า ห้างสรรพสินค้าจะขายสินค้า 2 รูปแบบในสถานที่เดียว คือ ขายราคาปลีกและราคาส่ง ที่ผู้ซื้อเลือกซื้อได้ตามสะดวก ซึ่งเป็นการตั้งราคาแบบเหยื่อล่อ การตั้งราคาแบบจิตวิทยา การตั้งราคาแบบจงใจการตั้งราคาลักษณะนี้สามารถนำมาใช้ได้กับคนไทย
 - ความสะดวกสบายในขณะที่เดินเลือกซื้อสินค้าความสะดวกสบายที่ห้างสรรพสินค้า จัดสวัสดิการให้กับลูกค้า หลักการใช้กลยุทธ์การตลาด คือ
 - รูปแบบการจัดวางสินค้า ลูกค้าเดินเลือกซื้อสินค้าได้ตามสะดวก โดยไม่ต้องมีพนักงานขายเดินตาม เหมือนตามร้านขายของชำ
 - บรรยากาศในห้างสรรพสินค้า ห้างสรรพสินค้าทุกแห่งจะติดตั้งเครื่องปรับอากาศทำให้เดินเลือกซื้อได้อย่างสบายใจอากาศไม่ร้อนทำให้บรรยากาศในห้างไม่แออัด

- ศูนย์รวมสิ่งอำนวยความสะดวก อาทิ ศูนย์เครื่องเล่นของเด็ก สวนสัตว์ สวนน้ำ สวนสนุก ศูนย์อาหาร ซึ่งเป็นจุดสนใจหนึ่งที่ผู้ปกครองพาลูกๆ มาเที่ยวพักผ่อน และเดินซื้อสินค้าในสถานที่เดียวกันในวันเดียว

จากเหตุผลดังกล่าวทำให้ห้างสรรพสินค้าในยุคของการค้าเสรี เข้ามาเปลี่ยนวิถีชีวิตค่านิยมเดินห้างของคนไทยได้มาก ซึ่งห้างสรรพสินค้าชื่อดัง อาทิ ห้างบิ๊กซี แม็คโคร เทสโก้ โลตัส คาร์ฟูร์ ทั้ง 4 บริษัทมีสาขามากกว่า 30 สาขาซึ่งเป็นห้างที่ทำการค้าแบบค้าปลีกและค้าส่งที่ราคาถูกลงทั้งสิ้น และห้างเดอะมอลล์ ที่มีไม่กี่แห่งในประเทศไทยแต่สาขาแต่ละสาขามีขนาดใหญ่และมีศักยภาพและเป็นศูนย์รวมทุกอย่างในสถานที่เดียว การขยายสาขาของห้างสรรพสินค้ามากมายในประเทศนั้นทำให้ลักษณะการซื้อสินค้าของคนไทยเปลี่ยนไป โดยเฉพาะประชาชนที่อยู่ต่างจังหวัดนิยมมาซื้อสินค้าในห้างสรรพสินค้ากันมาก สาเหตุเพราะสินค้าในห้างราคาถูกกว่าตามท้องตลาดในชุมชนและผนวกกับบรรยากาศในห้างและสิ่งอำนวยความสะดวก ห้างสรรพสินค้ายักษ์ใหญ่ทั้ง 5 บริษัทนี้เป็นห้างที่มีนักลงทุนเป็นชาวต่างชาติรวมอยู่ด้วย

ผู้จัดการห้างเทสโก้ โลตัส และ ห้างบิ๊กซี กล่าวว่า “ การที่ประเทศไทยเปิดการค้าเสรีนี้ ทำให้ห้างสรรพสินค้าขยายสาขาเพิ่มขึ้น จะสร้างประโยชน์ให้กับผู้บริโภค เพราะทำให้สินค้ามีราคาถูกลง ทำให้ผู้บริโภคได้ซื้อสินค้าที่มีปริมาณที่มากกว่าราคาถูกเป็นการลดค่าใช้จ่ายได้ระดับหนึ่งด้วย” (ฐานเศรษฐกิจ , ตลาด : กลยุทธ์ล้างภาพค้าปลีกพันธุ์เทศ.,21, 1,606 ,5-7 กรกฎาคม 2544 :17.)

จากอิทธิพลของดังกล่าวทำให้ค่านิยมและวัฒนธรรมการซื้อสินค้าของคนไทย ที่หันมาเดินซื้อสินค้าในห้างสรรพสินค้า ทำให้ส่งผลกระทบต่อร้านขายของชำตามท้องตลาดชุมชนหรืออยู่โซนที่ห้างสรรพสินค้าตั้งอยู่ขาดทุน ประเทศเสียดุลการค้าเพราะผู้ที่เป็นเจ้าของกิจการเป็นชาวต่างชาติ การใช้จ่ายของคนไทยพุ่งเพิ่มขึ้น

4.2 บริบทระดับท้องถิ่น

4.2.1 ประวัติความเป็นมา

หมู่บ้านคลองไผ่ หมู่ที่ 1 ตำบลคลองไผ่ อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมาเริ่มก่อตั้งเมื่อประมาณปี พ.ศ. 2440 หรือประมาณ 104 ปีมาแล้ว สาเหตุที่ชื่อ หมู่บ้านคลองไผ่ เนื่องจากสมัยก่อนที่ตั้งของหมู่บ้านจะมีคลองซึ่งไหลมาจากเขาใหญ่ ผ่านหมู่บ้านไปยังอำเภอ สีคิ้ว ซึ่งตลอดสองฝั่งคลองที่ไหลผ่านหมู่บ้านจะมีต้นไผ่ขึ้นอยู่หนาแน่น จึงได้ตั้งชื่อว่าหมู่บ้านคลองไผ่

พัฒนาการทางประวัติศาสตร์

พ.ศ. 2440 ทางราชการอำเภอจันทึก (อำเภอสีคิ้วในปัจจุบัน) ได้จัดส่ง ขุน ค่านพาลี พร้อมทั้งบริวาร มาเป็นนายด่านที่บ้านคลองไผ่ เพื่อคอยคุ้มครองพ่อค้าวัวควาย ที่นำไป

ส่งที่อำเภอแก่งคอย จังหวัดสระบุรี เพราะสมัยนั้นบ้านคลองไผ่ เป็นป่าดงดิบมีโจรผู้ร้าย คอยปล้นฆ่าพ่อค้า วัว ควายเป็นประจำ

พ.ศ. 2456 ขุนด่านพาลี ถึงแก่กรรมด้วยโรคชรา นาย เพ็ง เห็นงามชนะ บุตรเขย จึงได้เป็นนายด่านแทนและได้รับพระราชทานบรรดาศักดิ์เป็น หมื่นด่านพาลี

พ.ศ. 2457 ได้มีประกาศใช้พระราชบัญญัติปกครองท้องที่ 2475 หมื่นด่านพาลีก็ได้รับ เลือกลงเป็นผู้ใหญ่บ้านคลองไผ่ตามหนังสือแต่งตั้งผู้ใหญ่บ้านของผู้ว่าราชการจังหวัด นครราชสีมา ลงวันที่ 31 ตุลาคม 2457

พ.ศ. 2478 ขุนนิยมบรรณสารผู้ตรวจการกรมราชทัณฑ์ได้ขอให้ทางเจ้าหน้าที่ อำเภอจันทกอกไปบันทึกที่ดินของราษฎรที่มีในบริเวณนี้เพื่อเตรียมจะประกาศสงวน ที่ดินเอาไว้ใช้ในกิจการกรมราชทัณฑ์แต่ได้รับการคัดค้านจากหมื่นด่านพาลีซึ่งเกรงว่า จะทำให้ราษฎรในปกครองเดือดร้อนเรื่องที่ทำกินและอยู่อาศัยจึงไม่ยอมให้ ความร่วมมือคงมีเพียงราษฎรเพียง 10 ราย ไปบันทึกไว้เท่านั้นการประกาศสงวนที่ดิน โดยนายอำเภอจันทกอกประมาณ 10,000 ไร่เมื่อวันที่ 30 ตุลาคม 2478 ตั้งแต่มีประกาศ สงวนที่ดินมีกรณีพิพาทเรื่องที่ดินเรื่อยมาหลังจากนั้นก็มีการสร้างเรือนจำกลางคลองไผ่ ขึ้นภายในหมู่บ้าน

พ.ศ. 2479 จัดตั้งโรงเรียนนิยมมิตรเป็นโรงเรียนระดับประถมศึกษา

พ.ศ. 2500 มีการตัดถนนผ่านหมู่บ้านคลองไผ่

พ.ศ. 2507 - พ.ศ. 2512 กรมชลประทานได้มาสร้างเขื่อนลำตะคองบริเวณเชิงปากทาง เข้าหมู่บ้านมีการเวนคืนที่ดินเพื่อใช้ทำเขื่อนซึ่งส่วนใหญ่เป็นที่ทำกินของชาวบ้าน

พ.ศ. 2518 ชาวบ้านมีไฟฟ้าใช้

พ.ศ. 2522 ก่อตั้งโรงเรียนคลองไผ่วิทยาเป็นโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา

พ.ศ. 2528 หมู่บ้านคลองไผ่ แยกมาจากตำบลลาดบัวขาวยกฐานะจากหมู่บ้านเป็น ตำบล คลองไผ่

พ.ศ. 2538 ได้รับการจัดตั้งเป็น สุขาภิบาลคลองไผ่

พ.ศ. 2542 ยกฐานะเป็นเทศบาลตำบลคลองไผ่

พ.ศ. 2543 ทางกรมราชทัณฑ์ได้สร้าง เรือนจำกลางคลองไผ่ใหม่ และ สร้างทัณฑสถาน บำบัดพิเศษคลองไผ่ บริเวณริมถนนมิตรภาพใกล้ปากทางเข้าหมู่บ้านและได้เปลี่ยน เรือนจำคลองไผ่เดิมเป็นศูนย์ชุมชนบำบัดคลองไผ่

อาชีพครั้งแรกของราษฎรที่อพยพมาอยู่บ้านคลองไผ่ คืออาชีพ เกษตรกรรม ปลูกมะม่วง ถั่วลิสง ทำนา เลี้ยงสัตว์ ตัดไม้ส่งรถไฟ และได้มีการเปลี่ยนแปลงอาชีพต่างๆ ดังนี้

อาชีพเดิมที่เลิกทำแล้ว คือ อาชีพ ตัดไม้ส่งรถไฟ เลิกไปเพราะ มีการเปลี่ยนแปลงโดยการนำ หัวรถจักรดีเซลเข้ามาแทนหัวรถจักรไอน้ำ เลิกทำเมื่อ พ.ศ. 2500

อาชีพใหม่ที่เพิ่มขึ้น คือ รับราชการ และ ลูกจ้าง ของเรือนจำกลางคลองไผ่ เริ่มทำเมื่อ พ.ศ. 2478 , รับราชการ และ ลูกจ้าง ของกรมชลประทาน เริ่มทำเมื่อ พ.ศ. 2512

การเปลี่ยนแปลงด้านสาธารณูปโภค

ถนนเริ่มก่อตั้งหมู่บ้านมีสภาพถนนแบบ ทางเกวียน เมื่อ พ.ศ. 2440 ยาว 3,500 เมตร เป็นถนนลูกรัง เมื่อ พ.ศ. 2525 ยาว 3,500 เมตร เป็นถนนลาดยาง เมื่อ พ.ศ. 2529 ยาว 3,500 เมตร ถนนในหมู่บ้านทั้งหมดยาว 5,016 เมตร ไฟฟ้าเข้าสู่หมู่บ้านเมื่อ พ.ศ. 2518 ประปาหมู่บ้านสร้างเมื่อ พ.ศ. 2539

4.2.2 สภาพปัจจุบัน

1) ประชากร

ในหมู่บ้านคลองไผ่ มีครัวเรือน 345 ครอบครัวย มีบ้าน 400 หลังคาเรือน มีประชากร ทั้งหมด 2,053 คน ชาย 1,021 คน หญิง 1,052 คน ภายในหมู่บ้านมีจำนวนกลุ่มประชากรที่มีช่วงอายุ 18 ปี 1 วัน – 50 ปีเต็ม มากที่สุด คือ 972 คน คิดเป็น ร้อยละ 47.4 ของจำนวนประชากรภายในหมู่บ้านทั้งหมด รองลงมา คือ กลุ่มประชากรในช่วงอายุ 6 ปี 1 วัน – 12 ปีเต็ม และช่วงอายุ 12 ปี 1 วัน – 14 ปีเต็ม มีจำนวนเท่ากัน คือ 174 คน คิดเป็นร้อยละ 8.5 ของจำนวนประชากรภายในหมู่บ้านทั้งหมด ส่วนกลุ่มประชากรที่มีน้อยที่สุดในหมู่บ้าน คือ กลุ่มประชากรในช่วงอายุ 1 วัน - 3 ปีเต็ม จำนวน 120 คน คิดเป็นร้อยละ 5.9 ของจำนวนประชากรภายในหมู่บ้านทั้งหมด

ตารางที่ 4.1 : จำนวนร้อยละของประชากรจำแนกตามลักษณะของประชากรบ้านคลองไผ่

วัย	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1 วัน - 3 ปีเต็ม	120	5.9
3 ปี 1 วัน - 6 ปีเต็ม	163	8.0
6 ปี 1 วัน - 12 ปีเต็ม	174	8.5
12 ปี 1 วัน - 14 ปีเต็ม	174	8.5
14 ปี 1 วัน - 18 ปีเต็ม	129	6.0
18 ปี 1 วัน - 50 ปีเต็ม	972	47.4
50 ปี 1 วัน - 60 ปีเต็ม	158	7.7
60 ปี 1 วันขึ้นไป	163	8.0
รวม	2,053	100

2) การประกอบอาชีพ

ลักษณะการประกอบอาชีพภายในหมู่บ้าน มีการประกอบอาชีพรับราชการ มากที่สุด มีจำนวน 201 ครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 58.3 ของจำนวนครอบครัวทั้งหมดภายในหมู่บ้าน รองลงมา คือ การประกอบอาชีพลูกจ้างสถานที่ราชการภายในหมู่บ้าน มีจำนวน 65 ครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 18.8 ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมดภายในหมู่บ้าน และการประกอบอาชีพที่มีน้อยที่สุดในหมู่บ้าน คือ อาชีพทำนา มีจำนวน 4 ครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 1.2 ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมดภายใน หมู่บ้าน

ตารางที่ 4.2 : จำนวนร้อยละของการประกอบอาชีพ ในหมู่บ้าน

อาชีพ	จำนวน	ร้อยละ
รับราชการ	201	58.3
ลูกจ้าง	65	18.8
ค้าขาย	37	10.7
รับจ้าง	12	3.5
ทำไร่ ทำสวน	21	6.1
ทำนา	4	1.2
ไม่มีงานทำ	5	1.4
รวม	345	100

3) ครอบครัวที่มีที่ดินทำกินเป็นของตนเอง

ชาวบ้าน ไม่มีที่ดินทำกินเป็นของตนเองมีจำนวน 205 ครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 59.4 ของจำนวนครอบครัวทั้งหมดภายในหมู่บ้าน รองลงมา คือ ชาวบ้านมีที่ดินทำกินเป็นของตนเอง 11 – 12 ไร่ มีจำนวน 63 ครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 18.3 ของครอบครัวทั้งหมดภายในหมู่บ้าน และ ชาวบ้านมีที่ดินทำกินเป็นของตนเองน้อยที่สุดคือ 50 ไร่ขึ้นไป มีจำนวน 6 ครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 1.7 ของครอบครัวทั้งหมดภายในหมู่บ้าน

ตารางที่ 4.3 : ร้อยละของประชากรในหมู่บ้านคลองไผ่ที่มีที่ดินทำกินเป็นของตนเอง

จำนวนไร่	จำนวนครอบครัว	ร้อยละ
1 - 5 ไร่	7	2
6 - 10 ไร่	39	11.3
11 - 12 ไร่	63	18.3
13 - 50 ไร่	25	7.3
50 ไร่ขึ้นไป	6	1.7
ไม่มีที่ดินทำกินของตนเอง	205	59.4
รวม	345	100

ที่ดินยังไม่ได้เอกสารสิทธิ์ จำนวน 65 ครอบครัว รวม 1,824 ไร่
ประเภทการทำนา นาดำ มีพื้นที่การทำนา 18 ไร่

4) การศึกษา

ก. โรงเรียนระดับประถมศึกษาในหมู่บ้านชื่อ โรงเรียนนิคมมิตรวิทยาการ มีครู 24 คน ตั้งเมื่อ พ.ศ. 2479 โรงเรียนระดับมัธยมศึกษาชื่อ โรงเรียนคลองไผ่วิทยา มีครู 24 คน ตั้งเมื่อ พ.ศ. 2522

ข. โรงเรียนในหมู่บ้านคลองไผ่มีครูทั้งหมด 48 คน จบการศึกษาดำรงปริญญาตรี 15 คน ,ปริญญาตรี 29 คน ,ปริญญาโท 4 คน , ครูที่มีอายุ 30 ปี ขึ้นไปมี 28 คน

ค. โรงเรียนในหมู่บ้านคลองไผ่มีครูที่สอนจบวิชาเอก ภาษาอังกฤษ และ สังคมศึกษา มากที่สุด จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 10.3 ของจำนวนครูทั้งหมด รองลงมา คือ ครูที่จบในวิชาเอก วิทยาศาสตร์ , คณิตศาสตร์ , พลศึกษา , ภาษาไทย มีเท่ากัน จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 8.3 ของ

จำนวนครูทั้งหมด และ ครูที่จบวิชาเอก ธุรกิจ , การจัดการ , ฟิสิกส์ , เคมี-ชีววิทยา มีน้อยที่สุด คือ มีจำนวน 1 คน เท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 2.1 ของจำนวนครูทั้งหมด

ตารางที่ 4.4 : ร้อยละของจำนวนครูที่จบสาขาวิชาเอกต่างๆ

วิชาเอกที่จบ	จำนวน(คน)	คิดเป็นร้อยละ
สังคมศึกษา	5	10.3
ภาษาอังกฤษ	5	10.3
วิทยาศาสตร์	4	8.3
คณิตศาสตร์	4	8.3
พลศึกษา	4	8.3
ภาษาไทย	4	8.3
ศิลป์	3	6.3
เกษตรกรรม	3	6.3
อุตสาหกรรม	3	6.3
บริหารการศึกษา	3	6.3
บรรณารักษ์	2	4.2
ปฐมศึกษา	2	4.2
อุตสาหกรรมศิลป์	2	4.2
ฟิสิกส์	1	2.1
เคมี-ชีววิทยา	1	2.1
การจัดการ	1	2.1
ธุรกิจ	1	2.1
รวม	48	100

ง. จำนวนนักเรียนในโรงเรียนระดับอนุบาล ชั้นประถม และมัธยม

จำนวนนักเรียน โรงเรียนนิคมมิตรวิทยาคาร ในระดับอนุบาลและระดับประถมทั้งหมด ในหมู่บ้านมีจำนวน 508 คน ชั้นที่มีนักเรียนมากที่สุด คือ ชั้น ป.1 มีจำนวน 93 คน คิดเป็นร้อยละ 18.3 ของนักเรียนในระดับอนุบาลและประถม รองลงมา คือ ชั้น อนุบาล 2 มีจำนวน 80 คน คิดเป็น

ร้อยละ 15.8 และ ชั้นที่มีจำนวนนักเรียนน้อยที่สุด คือ ชั้น อนุบาล 1 มีจำนวน 48 คน คิดเป็นร้อยละ 9.5 ของนักเรียนในระดับอนุบาลและประถม

ตารางที่ 4.5 : ร้อยละของจำนวนนักเรียนในระดับต่ำกว่าชั้น ป.6 โรงเรียนนิคมมิตร

ระดับชั้น	จำนวนนักเรียน	ร้อยละ
อนุบาล 1	48	9.5
อนุบาล 2	80	15.8
ประถม 1	93	18.3
ประถม 2	58	11.4
ประถม 3	58	11.4
ประถม 4	60	11.8
ประถม 5	57	11.2
ประถม 6	54	10.6
รวม	508	100

จำนวนนักเรียนภายใน โรงเรียนนิคมมิตรวิทยาการ และ โรงเรียนคลองไผ่วิทยาซึ่งใน โรงเรียนนิคมมิตรจะเปิดการศึกษาถึงระดับชั้น ม.3 และ โรงเรียนคลองไผ่วิทยาเปิดการศึกษาระดับสูงสุดถึงระดับชั้น ม.6 จำนวนนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาทั้งหมดภายในหมู่บ้าน มีจำนวน 671 คน ระดับชั้นที่มีจำนวนนักเรียนมากที่สุด คือ ชั้น ม.3 มีจำนวน 154 คน คิดเป็นร้อยละ 23 ของจำนวนนักเรียนในระดับมัธยมศึกษา รองลงมา คือ ชั้น ม.1 มีจำนวนนักเรียน 133 คน คิดเป็นร้อยละ 19.8 ของจำนวนนักเรียนในระดับมัธยมศึกษา และระดับชั้นที่มีจำนวนนักเรียนน้อยที่สุด คือ ระดับชั้น ม.6 มีจำนวน 75 คน คิดเป็นร้อยละ 11.2

ตารางที่ 4.6 : ร้อยละของจำนวนนักเรียนในระดับมัธยมในหมู่บ้าน

ระดับชั้น	จำนวน(คน)	คิดเป็นร้อยละ
มัธยมศึกษาปีที่ 1	133	19.8
มัธยมศึกษาปีที่ 2	125	18.6
มัธยมศึกษาปีที่ 3	154	23
มัธยมศึกษาปีที่ 4	95	14.2
มัธยมศึกษาปีที่ 5	89	13.2
มัธยมศึกษาปีที่ 6	75	11.2
รวม	671	100

ในหมู่บ้านคลองไผ่มีผู้อ่านหนังสือไม่ออก จำนวน 3 คน

มีสมาชิกในหมู่บ้านที่ไปศึกษานอกหมู่บ้าน รวม 241 คน คือ

ระดับประถมศึกษา 85 คน

ระดับมัธยมศึกษา 128 คน

นักศึกษาผู้ใหญ่ - คน

สูงกว่าระดับมัธยมศึกษา 28 คน

5) สภาพปัจจุบันในหมู่บ้านคลองไผ่

มีร้านค้า 37 ร้าน มีการจ้างงาน 10 คน ไม่มีโรงงานอุตสาหกรรมภายในหมู่บ้าน

มีสัตว์เลี้ยง วัว 50 ตัว, เป็ด 73 ตัว, ไก่ 496 ตัว, สุกร 15 ตัว

มีสถานที่ราชการ 12 แห่ง ดังนี้

1. กรมชลประทาน
2. เรือนจำกลางคลองไผ่
3. ทักษสถานบำบัดพิเศษคลองไผ่
4. ศูนย์ชุมชนบำบัดคลองไผ่
5. โรงเรียนคลองไผ่วิทยา
6. โรงเรียนนิคมมิตรวิทยาการ
7. ศูนย์วิจัยพันธุ์หม่อนไหมและอนุรักษ์พันธุ์กรรมพืช
8. สถานีตำรวจรุดำบลคลองไผ่
9. สถานีอนามัยตำบลคลองไผ่
10. องค์การบริหารส่วนตำบลคลองไผ่

11. ที่ทำการไปรษณีย์โทรเลขคลองไผ่

12. การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคตำบลคลองไผ่

ปัจจุบันมีแหล่งน้ำ (ทั้งของสาธารณะและส่วนบุคคล)

แหล่งน้ำที่สำคัญในหมู่บ้านคลองไผ่ คือ เขื่อนลำตะคองมีลักษณะเป็นอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่ที่จุน้ำได้เพียงพอกับความต้องการของประชาชนในหมู่บ้านได้ตลอดปี โดยนำระบบการประปาเข้ามาใช้ และมีคลองน้ำ 1 แห่ง ซึ่งไหลมาจากเขื่อนลำตะคองผ่านหมู่บ้านลักษณะการใช้น้ำในคลองน้ำส่วนใหญ่ใช้ในการเกษตร และ จับสัตว์น้ำ

ตารางที่ 4.7 : จำนวนแหล่งน้ำและการใช้น้ำจำแนกตามชนิดของแหล่งน้ำ

ชนิดแหล่งน้ำ	จำนวน	ใช้ได้ตลอดปี	ไม่ตลอดปี
บ่อน้ำตื้น	4	0	4
สระน้ำ	4	0	4
คลองน้ำ	1	1	0
เขื่อนกั้นน้ำ	1	1	0

4.2.3 ด้านเศรษฐกิจทั้งหมู่บ้าน

- 1) มีพื้นที่ทำการเกษตร 1,800 ไร่ เป็นที่นา 18 ไร่ เป็นที่สวน 1,782 ไร่
- 2) มีผลผลิตด้านทำนาทั้งหมู่บ้านปีละ จำนวน 2 เกวียน ขายเป็นจำนวน - กิโลกรัม/ เกวียน เก็บไว้รับประทาน จำนวน 2,000 กิโลกรัม/เกวียน
- 3) ทั้งหมู่บ้านซื้อปุ๋ยเคมีปีละ 263 กระสอบ ใช้ปุ๋ยคอก 273 กระสอบ
- 4) มีผลผลิตอื่น ๆ

1. ทำสวนลำไย	จำนวน	4	ครอบครัว
ได้ผลผลิตทั้งหมู่บ้าน ประมาณ		650,000 บาท/ปี	
2. ทำสวนไม้ดอกไม้ประดับ	จำนวน	1	ครอบครัว
ได้ผลผลิตทั้งหมู่บ้าน ประมาณ		200,000 บาท/ปี	
3. ทำสวนมะม่วง	จำนวน	6	ครอบครัว
ได้ผลผลิตทั้งหมู่บ้าน ประมาณ		240,000 บาท/ปี	

5) มีการผลิตสินค้าในหมู่บ้านเพื่อจำหน่าย

ผลิตอาหาร	ครอบครัวที่ผลิตมี	6	ครอบครัว
มีรายได้เข้าหมู่บ้าน	ประมาณปีละ	700,000	บาท
ผลิตตัดเย็บเสื้อผ้า	ครอบครัวที่ผลิตมี	5	ครอบครัว
มีรายได้เข้าหมู่บ้าน	ประมาณปีละ	250,000	บาท

ราษฎรในหมู่บ้านออกไปขายแรงงานต่างถิ่น จำนวน 18 ครอบครัว มี

จำนวน 36 คน ทุกคนที่ไปทำงานส่งเงินเข้าหมู่บ้านรวมทั้งหมดคประมาณปีละ 229,204 บาท

6) รายได้ของประชาชนในหมู่บ้านต่อปีในแต่ละครอบครัวในหมู่บ้านช่วงที่มีมากที่สุดคือ 50,000-100,000 บาท จำนวน 158 ครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 45.8 ของครอบครัวในหมู่บ้าน รองลงมา คือ ช่วง 30,000-50,000 บาท มีจำนวน 63 ครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 18.2 น้อยที่สุด คือ ช่วง 5,000-10,000 บาท มีจำนวน 2 ครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 0.6

ตารางที่ 4.8 : ร้อยละของรายได้ของประชาชนในหมู่บ้านคลองไผ่

ช่วงของรายได้ (บาท/ปี)	ร้อยละ	จำนวนครอบครัว
1,000 - 5,000	3.2	11
5,001 - 10,000	0.6	2
10,001 - 20,000	8.4	29
20,001 - 30,000	11.5	40
30,001 - 50,000	18.3	63
50,001 - 100,000	45.8	158
100,000 ขึ้นไป	12.2	42
รวม	100	345

4.2.4 ด้านวัฒนธรรม

มีวัดจำนวน 2 แห่ง ชื่อ วัดพิสิฐบูรณาราม และสำนักสงฆ์วัดเขาเขื่อนถัน มีพระ 15 รูป
เณร 4 รูป เด็กวัด 5 คน

ภาษาพื้นบ้าน คือ ภาษาไทย ภาษาไทยโคราช

1) ภูมิปัญญาชาวบ้าน

(ก). ด้านเกษตรกรรม (เช่น การเพาะปลูก การขยายพันธุ์พืช การเลี้ยงสัตว์ การเพาะพันธุ์สัตว์ การทำไร่นาสวนผสม การปรับใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมกับการเกษตร

1. นายนิพนธ์ ศิริพงษ์กุลพจน์ อายุ 41 ปี เชี่ยวชาญด้านเกษตรกรรม ประสบการณ์ 20 ปี

ที่อยู่ติดต่อได้

บ้านเลขที่ 84/8 หมู่ที่ 1 บ้านคลองไผ่ ตำบลคลองไผ่ อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา รหัสไปรษณีย์ 30340

2. นายอมร ปรีตรักรัษฎารงค์ อายุ 71 ปี เชี่ยวชาญด้านการเลี้ยงแพะ ประสบการณ์ 6 ปี

ที่อยู่ติดต่อได้

บ้านเลขที่ 12 หมู่ที่ 1 บ้านคลองไผ่ ตำบลคลองไผ่ อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา รหัสไปรษณีย์ 30340

(ข). ด้านอุตสาหกรรมและหัตถกรรม (เช่น การจักสาน (ทอเสื่อ/ สานกระด้ง/ กระติบข้าว/ แห/ อวน ฯลฯ) การช่าง (ช่างตีมีด/ เหล็ก/ ขวาน/ บั่นโอง ฯลฯ) การแกะสลัก การตัดเย็บเสื้อผ้า อื่น ๆ เป็นต้น)

1. นายเฉลา เกตุสุวรรณ อายุ 60 ปี เชี่ยวชาญด้านการทำระหัดวิกน้ำจำลอง ประสบการณ์ 3 ปี

ที่อยู่ติดต่อได้

บ้านเลขที่ 635 หมู่ที่ 1 บ้านคลองไผ่ ตำบลคลองไผ่ อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา รหัสไปรษณีย์ 30340

2. นายสมาน ภูชมเงิน อายุ 53 ปี เชี่ยวชาญด้านการทำเครื่องใช้ฝังมุก ประสบการณ์ 15 ปี

ที่อยู่ติดต่อได้

บ้านเลขที่ 55/1 หมู่ที่ 1 บ้านคลองไผ่ ตำบลคลองไผ่ อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา รหัสไปรษณีย์ 30340

(ค). ด้านการแพทย์แผนไทย (เช่น หมอสมุนไพร หมอยากลางบ้าน หมอนวดแผนโบราณ หมอยาหม้อ อื่น ๆ เป็นต้น)

1. นางเสาวนีย์ หงส์บุชา อายุ 37 ปี เชี่ยวชาญด้านหมอนวดแผนโบราณ มีประสบการณ์ 2 ปี

ที่อยู่ติดต่อได้

บ้านเลขที่ 43/4 หมู่ที่ 1 บ้านคลองไผ่ ตำบลคลองไผ่ อำเภอสีคิ้ว
จังหวัดนครราชสีมา รหัสไปรษณีย์ 30340

(ง). ด้านกองทุนและธุรกิจชุมชน

1. นางวาริ เสน่ห์จันทร์ อายุ 55 ปี เชี่ยวชาญด้านด้านผู้นำการจัดตั้งกองทุน
ประสบการณ์ 5 ปี

ที่อยู่ติดต่อได้

บ้านเลขที่ 43/2 หมู่ที่ 1 บ้านคลองไผ่ ตำบลคลองไผ่ อำเภอสีคิ้ว
จังหวัดนครราชสีมา รหัสไปรษณีย์ 30340

(จ). ด้านองค์กรชุมชน

1. ชื่อกลุ่ม ออมทรัพย์สัจจะ ตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ 2542
ประธานชื่อ นางวาริ เสน่ห์จันทร์ อายุ 55 ปี

ที่อยู่ติดต่อได้

บ้านเลขที่ 43/2 หมู่ที่ 1 บ้านคลองไผ่ ตำบลคลองไผ่ อำเภอสีคิ้ว
จังหวัดนครราชสีมา รหัสไปรษณีย์ 30340

จำนวนสมาชิกเริ่มก่อตั้ง 98 คน ปัจจุบัน 161 คน เดิมกลุ่มมีทุนก่อตั้ง
15,200 บาท ปัจจุบันกลุ่มมีทุน 69,360 บาท

2. ชื่อกลุ่มกองทุนเงินล้าน กิจกรรมที่ทำ คือเป็นแหล่งเงินทุนในการ
ประกอบอาชีพ บริหารติดตามการกู้ยืม เก็บเงินสัจจะ ตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2544

ประธานชื่อ นางวาริ เสน่ห์จันทร์ อายุ 55 ปี

ที่อยู่ติดต่อได้

บ้านเลขที่ 43/2 หมู่ที่ 1 บ้านคลองไผ่ ตำบลคลองไผ่ อำเภอสีคิ้ว
จังหวัดนครราชสีมา รหัสไปรษณีย์ 30340

จำนวนสมาชิกเริ่มก่อตั้ง 161 คน ปัจจุบัน 161 คน เดิมกลุ่มมีทุนก่อตั้ง
1,000,000 บาท

2) วัฒนธรรมประเพณีที่เด่น ๆ

ในรอบหนึ่งปีในหมู่บ้านมีการทำบุญหรืองานประเพณี ดังนี้

เดือน มกราคม ทำบุญประเพณี สังสรรค์สามัคคีคลองไผ่

เดือน กุมภาพันธ์ ทำบุญประเพณี เทศน์มหาชาติ

เดือน มีนาคม	ทำบุญประเพณี	-
เดือน เมษายน	ทำบุญประเพณี	บุญสงกรานต์
เดือน พฤษภาคม	ทำบุญประเพณี	บุญกลางบ้าน
เดือน มิถุนายน	ทำบุญประเพณี	-
เดือน กรกฎาคม	ทำบุญประเพณี	บุญเข้าพรรษา
เดือน สิงหาคม	ทำบุญประเพณี	-
เดือน กันยายน	ทำบุญประเพณี	-
เดือน ตุลาคม	ทำบุญประเพณี	บุญออกพรรษา
เดือน พฤศจิกายน	ทำบุญประเพณี	ลอยกระทง
เดือน ธันวาคม	ทำบุญประเพณี	-

3) ผู้ที่ราษฎรในหมู่บ้านให้ความนับถือ คือ

1. นางวาริ เสน่ห์จันทร์
2. นายบุญเอื้อ เดชรุ่งวรา
3. พระครูพิศาลพัฒนาพิรัตน์

4) ถ้าราษฎรในหมู่บ้านมีความจำเป็นเรื่องเงินจะไปขอความช่วยเหลือจากบุคคล ดังนี้

1. นายทุน
2. นางวาริ เสน่ห์จันทร์

4.2.5 ข้อมูลด้านอื่นๆ

1) คณะกรรมการหมู่บ้าน

ผู้ใหญ่บ้านชื่อ นางวาริ เสน่ห์จันทร์ การศึกษาสูงสุด มัธยมศึกษาปีที่ 6
 ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน นางชนาพร เดชวรรณ การศึกษาสูงสุด มัธยมศึกษาปีที่ 3
 คณะกรรมการหมู่บ้าน

1. นายศิริก เกิดแปลงทอง การศึกษาสูงสุด ม. 6
2. นายสำเนียง วันใส การศึกษาสูงสุด ม. 6
3. นางสมใจ อินทร์พงษ์พันธ์ การศึกษาสูงสุด ม. 6
4. นางบุญมา แซ่กั้ง การศึกษาสูงสุด ป. 7
5. นายเสวก อัครนิवास การศึกษาสูงสุด ม. 2
6. นายสุทัศน์ ถากกระโทก การศึกษาสูงสุด ป. 4
7. นางพิศมัย จันคำใจ การศึกษาสูงสุด ม. 6
8. นางแนนน้อย ปราสาททอง การศึกษาสูงสุด ป. กส

สมาชิก อบต. ในหมู่บ้าน คือ

1. นางปราณี มุ่งเขื่อนกลาง การศึกษาสูงสุด ป. 4
2. นางจันทร์รา โปตตะคุ การศึกษาสูงสุด ม. 6

2) ลักษณะบางประการด้านเศรษฐกิจและอาชีพ

มีรถยนต์	142	คัน
มีไฟฟ้าใช้	345	ครัวเรือน
มีประปา	332	ครัวเรือน
มีตู้เย็น	362	เครื่อง
พัดลม	485	เครื่อง
เครื่องปรับอากาศ	7	เครื่อง
หม้อหุงข้าวไฟฟ้า	413	เครื่อง
ทีวีสี	420	เครื่อง
ภาชนะเก็บน้ำฝน	345	ครัวเรือน
มีส่วนที่ถูกหลักสุขาภิบาลจำนวน	345	ครัวเรือน
ปัจจุบันมีป่าไม้		
ป่าตอนป่าดง	0.25	ไร่
ป่าช้า	-	ไร่
ป่าในวัด	5	ไร่

3) ราษฎรในหมู่บ้านเป็นหนี้สินสถาบันการเงินของรัฐ

จำนวน 20 ครอบครั้ว เป็นเงินรวมทั้งสิ้น ประมาณ 2,000,000 บาท

คืดหนี้ย่ายทุน จำนวน 7 ครอบครั้ว เป็นเงินรวมทั้งสิ้นประมาณ 379,000 บาท

คอกเบี้ยนย่ายทุนคืดร้อยละ 10 / คืดน คอกเบี้ยนสถาบันการเงินประมาณร้อยละ 8 / ปี

ผู้สื้อข่าวสาธาณสุขประจำหมู่บ้าน คืด นางเสาวณีย์ หงส์บุชา

ผู้สื้อข่าวประชาสัมพันธ์ประจำหมู่บ้าน คืด นายวีรพงษ์ แสนหัจฉนทร์

4) ในหมู่บ้านรอบ 5 ปีที่ผ่านมา มีโครงการของรัฐ หรือ อบต. เข้ามาช่วยพัฒนาช่วยเหลือชาวบ้าน คืด

ก. โครงการก่อสร้างถนนคอนกรีตโดยเทศบาลตำบลคลองไผ่ เข้ามา พ.ศ. 2542 ผลการดำเนินการ ก่อสร้างแล้วเสร็จตามกำหนดเวลาและราษฎรสามารถใช้งานได้

ข. โครงการก่อสร้างถนนคอนกรีต สายเทศบาล 2 ซอย 2 โดยเทศบาลตำบลคลองไผ่ เข้ามา พ.ศ. 2542 ผลการดำเนินการ ก่อสร้างแล้วเสร็จตามกำหนดเวลาและราษฎรสามารถใช้งานได้

ค. โครงการก่อสร้างถนนคอนกรีต สายเทศบาล 1 ซอย 8 โดยเทศบาลตำบลคลองไผ่ เข้ามา พ.ศ. 2542 ผลการดำเนินการ ก่อสร้างแล้วเสร็จตามกำหนดเวลาและราษฎรสามารถใช้งานได้

ง. โครงการขยายเขตบริการน้ำประปา โดยเทศบาลตำบลคลองไผ่ เข้ามา พ.ศ. 2542 ผลการดำเนินการ ก่อสร้างแล้วเสร็จตามกำหนดเวลาและราษฎรสามารถใช้งานได้

จ. โครงการก่อสร้างระบบน้ำประปาดิบโดยเทศบาลตำบลคลองไผ่ เข้ามา พ.ศ. 2542 ผลการดำเนินการ ก่อสร้างแล้วเสร็จตามกำหนดเวลาและราษฎรสามารถใช้งานได้

5) ความต้องการของราษฎรในหมู่บ้าน มีดังนี้

1. มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น
2. อยากได้คนมีความรู้มาช่วยพัฒนาหมู่บ้าน
3. ต้องการเงินกองทุนหมู่บ้านมากขึ้น
4. ต้องการให้หน่วยงานราชการเข้ามาดูแลคนชราในหมู่บ้าน

ในหมู่บ้านสามารถเก็บภาษีต่าง ได้ปีละ 9,432,000 บาท

4.3 ผลการประเมินโครงการโดยภาพรวม

4.3.1 ผลการประเมินหน่วยระบบ A (หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้)

ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A พบว่า

1) นโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับ โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติของรัฐบาล พ.ศ.ท.ทักษิณ ชินวัตร ซึ่งเป็นนายกรัฐมนตรี เพื่อเป็นการเสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านและชุมชนเมืองในการเรียนรู้ การสร้างและพัฒนาความคิดริเริ่ม การแก้ไขปัญหาและการเสริมสร้างศักยภาพทั้งในด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง รวมทั้งขีดความสามารถในกระบวนการจัดระบบการบริหารจัดการเงินกองทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมืองกันเอง ซึ่งจากการสัมภาษณ์ และ เปิดเวทีชาวบ้านพบว่าชาวบ้านส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายของรัฐบาลพอสมควร เพราะได้มีการประชาสัมพันธ์กันอย่างต่อเนื่อง ได้ข้อมูลจากการสอบถามและการสัมภาษณ์

2) เงินจำนวน 1 ล้านบาท คือเงินที่รัฐบาลจัดสรรให้เป็นเงินหมุนเวียนภายในหมู่บ้านบ้านคลองไผ่ หมู่ที่ 1 ตำบลคลองไผ่ อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา เพื่อเป็นการเสริมสร้างอาชีพ เพิ่มรายได้ให้ครอบครัว และพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนให้ดีขึ้น

3) คณะกรรมการหมู่บ้าน คลองไผ่ คือ ตัวแทนที่ชาวบ้านตั้งขึ้นเพื่อดูแลผลประโยชน์ของ หมู่บ้านรวมทั้งกองทุนหมุนเวียนภายในหมู่บ้านนี้ด้วย

4) เงินที่ผู้กู้ชำระคืน คือ เงินที่สมาชิกของกองทุนทำการกู้ยืมไปเพื่อประกอบอาชีพหรือกู้ยืมไปใช้ในยามฉุกเฉินและจำเป็นได้นำมาชำระคืนแก่กองทุนเมื่อถึงกำหนดเวลาคืนเงิน

5) ผู้สมัครขอกู้ คือประชาชนในหมู่บ้าน บ้านคลองไผ่ ที่สมัครเป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้านแล้วเขียนคำร้องเพื่อขอกู้เงินจากกองทุนบ้าน บ้านคลองไผ่

4.3.2 ผลการประเมินกระบวนการของหน่วยระบบ A

1) กระบวนการคัดเลือกผู้กู้ของกองทุน พบว่าก่อนที่กองทุนหมู่บ้านจะอนุมัติเงินกู้ให้กับสมาชิก คณะกรรมการจะทำการตรวจสอบผู้กู้ว่ามีคุณสมบัติตรงกับระเบียบกองทุนหมู่บ้านคลองไผ่ ที่กำหนดไว้หรือไม่ และพิจารณาเรื่องการเขียนโครงการเพื่อขอเงินของผู้กู้ซึ่งคณะกรรมการกองทุนจะเป็นผู้พิจารณาเพื่ออนุมัติเงินกู้

จุดเด่น - จะให้กู้กับผู้กู้ที่มีคุณสมบัติตามข้อกำหนดของกองทุนหมู่บ้าน บ้านคลองไผ่

- คณะกรรมการร่วมกันสรรหาพิจารณาและคัดเลือกผู้กู้จาก โครงการที่เสนอขอ

จุดด้อย - ผู้ที่มีฐานะยากจน ไม่ค่อยได้รับโอกาสที่จะได้รับเงินกู้ยืมจากกองทุนเนื่องจาก คณะกรรมการกลัวว่าเงินที่ให้กู้ไปจะสูญ

- จำนวนเงินที่ขอกู้ได้ไม่เท่ากัน โดยขาดการชี้แจงให้สมาชิกทราบในบางราย ทำให้เกิดความไม่พอใจกับผู้กู้

- วิธีการคัดเลือกโครงการเพื่ออนุมัติยังไม่ชัดเจน อาจทำให้เกิดข้อกล่าวหาได้กับคณะกรรมการกองทุนที่ทำการพิจารณาอนุมัติ

2) กระบวนการทำบัญชีของกองทุนพบว่าคณะกรรมการมีการจัดทำบัญชีในรูปแบบที่เรียบง่ายสามารถเข้าใจได้ดี

จุดเด่น - สมาชิกสามารถเข้าใจง่ายเมื่อได้ดูวิธีการทำบัญชี

- เป็นหลักฐานในการจ่ายเงินให้กับสมาชิกสามารถตรวจสอบได้

จุดด้อย - การทำบัญชีต้องมีความรัดกุมผู้ที่รับหน้าที่ทำบัญชีต้องสามารถอธิบายที่มาที่ไปของเงินได้

- ผู้ทำบัญชียังไม่เข้าใจในส่วนของบัญชีที่ทางคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติกำหนดให้ เพราะยากแก่การเข้าใจของผู้ทำบัญชีเนื่องจากข้อจำกัดจากการศึกษาของผู้ทำบัญชีและความซับซ้อนในบางส่วนของบัญชี

3) การแนะนำวิธีทำธุรกิจหรือการประกอบอาชีพของผู้กู้ในหมู่บ้านนั้นขึ้นอยู่กับประเภทและลักษณะของโครงการที่ขอกู้ แต่ส่วนใหญ่ผู้กู้มักจะทำโดยอาศัยความรู้เดิมซึ่งเป็นที่ตั้งอยู่แล้ว

จุดเด่น - ทำกันในครอบครัว สร้างเสริมความผูกพันกันในครอบครัว

- ค่าใช้จ่ายต่ำ

- เป็นการเสริมรายได้ให้กับครอบครัวจากการประกอบอาชีพหลัก

จุดด้อย - การทำธุรกิจของชาวบ้านจะเหมือนๆ กันทำให้เกิดการแข่งขันกันสูง

- ไม่มีความร่วมมือกันเนื่องจากโครงการจะทำของแต่ละครอบครัว

4) การช่วยหาตลาดผู้ประกอบธุรกิจจะมีตลาดในแต่ละชุมชนนั้นๆ

จุดเด่น - ทำให้สินค้าเป็นที่รู้จักเกิดความต้องการของตลาดมากยิ่งขึ้น

- ขายสินค้าได้ดีขึ้น

- เป็นการเผยแพร่ชื่อเสียงของชุมชนให้เป็นที่รู้จักโดยอาศัยผลิตภัณฑ์

จุดด้อย - ต้องอาศัยเวลานานพอสมควรในการยอมรับของตลาด

- มาตรฐานของผลิตภัณฑ์ยังไม่เป็นที่ยอมรับของตลาดมากนัก

5) การรับชำระหนี้ของผู้กู้ ต้องชำระหนี้กับธนาคารหรือคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านก็ได้ แต่ต้องมีหลักฐานมายื่นที่กองทุนหลังจากชำระเงิน

จุดเด่น - งานมีระบบ

- มีความสะดวกปลอดภัย

จุดด้อย - มีความล่าช้าเนื่องจากกรรมการต้องรอเก็บเงินที่ผู้กู้ส่งคืน

4.3.3 การประเมินผลผลิตของหน่วยระบบ A แบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ

1) ผลโดยตรง พบว่ากองทุนหมู่บ้านคลองไผ่ได้อนุมัติเงินกู้ให้กับผู้กู้ทั้งหมด 81 ราย เป็นเงิน 999,300 บาท

จุดเด่น - ในการอนุมัติเงินกู้ให้กับผู้กู้ทั้ง 81 ราย เป็นการสร้างงาน สร้างรายได้และเงินฉุกเฉิน ให้กับผู้กู้ ทำให้เงิน 1 ล้านบาทที่ได้ปล่อยกู้ไป เป็นเงินหมุนเวียนภายในหมู่บ้านและเกิดรายได้กับกองทุน มีดอกเบี้ยจากการกู้ยืมกลับมาเป็นทุนสะสมของกองทุนทำให้กองทุนเกิดความเข้มแข็งและสามารถที่จะขยายหรือเพิ่มเงินกองทุนให้มากขึ้น

- มีการปรับเปลี่ยนกิจการหรือโครงการที่ขอกู้เมื่อจำนวนเงินที่ได้รับอนุมัติไม่เพียงพอ ซึ่งเกิดจากการรู้จักคิดปรับเปลี่ยนตามสภาวะการณ์จากสิ่งที่เป็นอยู่เพื่อให้เกิดการสร้างงานและรายได้

จุดด้อย - จากการมีผู้กู้ในจำนวน 81 รายนั้นและได้รับอนุมัติทุกรายแต่ลักษณะการประกอบกิจการหรือโครงการของผู้กู้ไม่สามารถที่จะปฏิบัติตามวัตถุประสงค์ของการขอกู้ตามโครงการได้จริงทุกราย เนื่องจากเมื่อกู้ไปแล้วพบว่าจำนวนเงินไม่เพียงพอต่อการทำกิจการจึงต้องเปลี่ยนไปดำเนินกิจการอย่างอื่นทำให้ไม่ตรงกับวัตถุประสงค์ที่วางไว้

- มีการนำเงินกู้ที่ได้ไปใช้จ่ายอย่างอื่นหมด เช่น ชำระหนี้ ชื่อของใช้อื่นแทนการนำไปดำเนินการตามโครงการ

2) ผลกระทบโดยตรง พบว่ามีสมาชิกที่กู้ได้จำนวน 81 ราย และกองทุนหมู่บ้านคลองไผ่ มีทุนสะสมของหมู่บ้านทั้งสิ้น 43,287 บาท จากการที่สมาชิกส่งเสริมออมทรัพย์เป็นประจำทุกเดือน และจากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้กู้พบว่า ผู้ก้นำเงินที่กู้ไปดำเนินการตามปกติและนำไปขยายกิจการของตนเอง จำนวน 51 ราย เป็นเงิน 867,000 บาท ของสมาชิกกองทุน และ กู้ฉุกเฉินจำนวน 30 ราย เป็นเงิน 132,300 บาท

3) ผลกระทบโดยอ้อม พบว่าการทำงานของคณะกรรมการมีความร่วมมือและความสามัคคีกันในกลุ่มคณะ ทำให้กองทุนหมู่บ้านมีศักยภาพและเข้มแข็งพอสมควรภายในท้องถิ่นมีเครือข่ายการเรียนรู้พอสมควร การสร้างเครื่องมือที่ใช้ต่อรองทางการตลาดของผู้กู้ยังเป็นไปไม่ได้เนื่องจากไม่มีการรวมกลุ่มในการทำกิจกรรมของผู้กู้ กลุ่มผู้กู้เงินสามารถประกอบอาชีพเลี้ยงตนเองได้ เพราะอาชีพหลักที่ทำอยู่เดิมนั้นสามารถที่พอจุนเจือครอบครัวได้อยู่แล้ว

4.3.2 ผลการประเมินหน่วยระบบ B

หน่วยระบบ B คือหน่วยระบบการดำเนินการของผู้กู้แต่ละราย

ผลการประเมินบริบทเฉพาะตัวของหน่วยระบบ B พบว่า

1) ประสิทธิภาพในการดำเนินกิจกรรมของผู้กู้พบว่า ผู้กู้ส่วนใหญ่ได้นำประสิทธิภาพของตนมาประกอบในการดำเนินการหรือกิจการของตน

จุดเด่น - ผู้กู้ส่วนใหญ่ที่กู้เงินไปประกอบกิจกรรมแล้วมีทั้งที่ประสบผลสำเร็จเป็นอย่างดีในการดำเนินการของตนเอง เช่น การทำการเลี้ยงสัตว์ผู้กู้ได้มีการเตรียมสถานที่ การคัดเลือก สายพันธุ์ และวัตถุดิบที่ใช้เป็นอาหารในการเลี้ยงให้เหมาะกับขนาดและอายุของสัตว์ ซึ่งเป็นการนำเอาประสบการณ์ในการเลี้ยงดูของตนมาใช้ให้เกิดประโยชน์

จุดค้อย - การดำเนินกิจการของผู้กู้ถึงแม้จะใช้ประสบการณ์ที่มีเกี่ยวกับอาชีพนั้นๆ อยู่แล้ว แต่ยังไม่สามารถประกอบอาชีพได้อย่างถูกต้องวิธี ยังขาดการปรับปรุงบางอย่าง เช่น การตลาด การส่งเสริมแนะนำอาชีพที่เหมาะสมกับพื้นที่ และความต้องการของตลาด เป็นต้น

2) อาชีพหลักของผู้กู้จากการสัมภาษณ์พบว่ากลุ่มผู้กู้ร้อยละ 55.5 ประกอบอาชีพค้าขาย, ร้อยละ 27.2 ประกอบอาชีพเกษตรกรรม, ส่วนที่เหลือร้อยละ 17.3 ประกอบอาชีพรับจ้าง, บริการ, ข้าราชการบำนาญ

3) หนี้สินของผู้กู้จากการสัมภาษณ์พบว่ากลุ่มผู้กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านพบว่าผู้กู้ร้อยละ 30 เป็นหนี้สินกับสถาบันการเงินของรัฐ และ ร้อยละ 20 เป็นหนี้นายทุนซึ่งมีอัตราดอกเบี้ยสูง

4.3.5 ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ B พบว่า

1) จำนวนเงินที่ได้จากการกู้กองทุนจากการสัมภาษณ์พบว่ากลุ่มผู้กู้ที่ได้รับเงินมาแล้วนำไปประกอบกิจการต่างๆ ตามโครงการของผู้กู้ เช่น นำไปซื้อพันธุ์สัตว์ ยารักษาโรคสัตว์ หรือการค้าขายก็นำเงินไปเป็นทุนในการซื้อของมาขาย เป็นต้น

จุดค้อย - ผู้กู้ที่ได้เงินมาแล้วแต่ไม่มีเงินทุนสะสมของตนเองหรือมีแต่น้อยมากทำให้ต้องรอเงินกู้เพียงอย่างเดียวเพื่อเป็นทุนในการประกอบอาชีพ และเงินที่ให้กู้ตามระเบียบรายละเอียดไม่เกิน 20,000 บาท ถ้าเกินก็ต้องพิจารณากันยุ่งยากทำให้กลุ่มผู้กู้ มีเงินจากการกู้ไม่พอในการลงทุนประกอบอาชีพ

2) สถานที่และวัตถุดิบในการประกอบกิจการของผู้กู้พบว่ากลุ่มผู้กู้ด้านการเกษตรมีสถานที่ในการประกอบอาชีพทุกรายแต่วัตถุดิบในการดำเนินงานต้องซื้อทุกชนิดทำให้ต้นทุนในการผลิตสูงขึ้น ส่วนผู้กู้ด้านการค้าขายก็มีร้านค้าอยู่ก่อนแล้วกู้เงินไปเพื่อเพิ่มทุนเท่านั้น

3) กำลังทำงานพบว่ากลุ่มผู้กู้ด้านการปลูกพืชผักสวนครัว การเลี้ยงสัตว์ กลุ่มค้าขายช่างซ่อมรถจักรยานยนต์ นั้นสามารถที่จะดูแลเองได้ และ เป็นการใช้เพียงผู้ประกอบการคนเดียวในการค้าขายไม่มีการจ้างงานในกิจการกลุ่มนี้

4) เทคนิคการทำงานพบว่ากลุ่มผู้กู้เงินจากกองทุนส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการดำเนินกิจการที่ตนเองเสนอในโครงการขอกู้ทุกราย แต่ยังคงขาดเทคนิคและวิธีการในการทำงาน จึงยังต้องการคำแนะนำ คำเสนอแนะจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอีกมาก

4.3.6 ผลการประเมินกระบวนการของหน่วยงานระบบ B พบว่า

1) การทำกิจการอย่างถูกต้องวิธีของผู้กู้แต่ละรายพบว่าผู้กู้มีวิธีในการประกอบกิจกรรมโดยอาศัยจังหวะและโอกาส เช่น ในอาชีพค้าขาย และ บริการ ก็จะดูความต้องการของลูกค้าเป็นหลัก ส่วนในกลุ่มเลี้ยงสัตว์ก็จะดูราคาว่าขายช่วงไหนจะมีกำไรดี

จุดค้อย - การทำกิจการข้างต้นนี้ขึ้นอยู่กับฤดูกาลด้วย เนื่องจากบางฤดูกาลทำให้รายได้ลดลง

2) การหาตลาดที่ดีของผู้หนึ่งจากผู้หนึ่งแต่รายมีการประกอบอาชีพที่ไม่แตกต่างกันนัก ส่วนใหญ่เป็นการประกอบอาชีพค้าขาย ในเรื่องการตลาดก็จะเป็นลักษณะของตลาดเดิมๆ ซึ่งมีการซื้อขายกันอยู่ก่อนแล้ว ผู้หนึ่งไม่มีการดำเนินการหาตลาดใหม่ๆ เข้ามาเสริม

จุดค้อย - ไม่มีการหาตลาดใหม่เนื่องจากผู้ที่ประกอบอาชีพมีกลุ่มลูกค้าที่แน่นอน

3) การหาวัตถุดิบที่ดี เป็นสิ่งที่ผู้ประกอบการทุกรายต้องการมากที่สุดเพราะเป็นสิ่งที่ จะช่วยให้สินค้าได้ราคาตามความต้องการของตนเอง

จุดค้อย - การหาวัตถุดิบที่ดี แต่ราคาในการซื้อต้องแพงตามค่าของวัตถุดิบด้วย

4) การทำบัญชีโดยทั่วไปผู้หนึ่งเงินจะไม่ค่อยทำบัญชีรายรับรายจ่ายถึงแม้จะทำก็ทำในรูปแบบ ง่าย ๆ ไม่ยุ่งยากทำตามความรู้ความเข้าใจของตนเอง

จุดค้อย - บางครั้งการทำบัญชีแบบชาวบ้านนั้นจะลงข้อมูลที่ไม่ค่อยละเอียดเท่าที่ควร นักเพราะว่ารายละเอียดเล็กๆ น้อยๆ นั้นจะไม่ค่อยลงกันทำให้ข้อมูลอาจผิดพลาดได้ง่าย

5) การวิเคราะห์ประเมิน จะเห็นได้ว่าการประเมินกระบวนการของระบบ B นั้นมีวิธีดำเนินการ กิจการของตนเองโดยอาศัยภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีอยู่แล้วในการประกอบอาชีพแต่อาจอาศัย เทคโนโลยีบางอย่างในการทำกิจกรรมซึ่งได้ช่วยส่งเสริมให้มีผลผลิตและความรวดเร็วในการผลิต สินค้ามากยิ่งขึ้น ซึ่งเป็นผลดีต่อครอบครัวและเศรษฐกิจของชุมชนในอนาคต

4.3.7 ผลการประเมินผลผลิตของหน่วยระบบ B

1) ผลโดยตรง จุดเด่น- ของผลผลิต จะเป็นในเรื่องของรายได้ของผู้ประกอบกิจการซึ่ง รายได้ส่วนใหญ่จะเป็นในลักษณะเงินหมุนเวียนเนื่องจากรายได้จากเงินหมุนเวียนจะมีมากกว่า ซึ่งรายได้แต่ละครั้งจะขึ้นอยู่กับลักษณะการประกอบอาชีพ และทุนในการดำเนินการ สาเหตุอีก อย่างหนึ่งที่เป็นแบบนี้เพราะผู้หนึ่งต้องแบ่งเงินชำระกองทุนเพื่อลดภาระเมื่อถึงเวลาชำระหนี้

จุดค้อย - จะเห็นได้ว่าระยะในการได้ผลกำไรเป็นในรูปแบบของค่าตอบแทนนั้นจะใช้ ระยะเวลาไม่มาก เพราะสมาชิกที่กู้เงินไปส่วนใหญ่ใช้ในรูปเงินหมุนเวียน ถ้าเกิดอุปสรรคขึ้นมา โอกาสที่จะไม่ประสบความสำเร็จก็มีมาก

- ผู้หนึ่งได้ผลผลิตเป็นสิ่งของ ส่วนใหญ่ผู้หนึ่งเงินกองทุนในหมู่บ้านคลองไผ่จะ ได้ผลตอบแทนเป็นในรูปแบบของผลกำไรมากกว่าสิ่งของ

2) ผลกระทบโดยตรงผู้หนึ่งได้ขยายกิจการ ในจำนวนผู้หนึ่งทั้ง 51 ราย และ เงินกู้ฉุกเฉินอีก 30 ราย ทำให้ความเป็นอยู่ดีขึ้น ส่วนมากผู้หนึ่งจะนำเงินไปเพิ่มทุนในการผลิตมากกว่าการขยาย กิจการเพราะเนื่องจากวงเงินที่ให้กู้น้อย

3) ผลกระทบทางอ้อม พบว่ากลุ่มผู้กู้ไม่มีการเรียนรู้เกี่ยวกับการนำเทคโนโลยี มาปรับใช้ ยังไม่มีการนำภูมิปัญญาในท้องถิ่น ของตนเองมาปรับปรุงเพื่อใช้ในการประกอบอาชีพ ขาดความเข้าใจในเรื่องของเศรษฐกิจแบบพอเพียงต้องการผลกำไรมากโดยไม่คำนึงถึงต้นทุนที่สูงตามไปด้วย เป็นผลทำให้กิจการของตนเองไม่สามารถคงอยู่ได้ในภาวะที่เศรษฐกิจ ตกต่ำและจากการสัมภาษณ์ ประชาชนในหมู่บ้าน พบว่าไม่มีการกลับคืนถิ่นของประชากร กลุ่มคนที่ทำงานอยู่ต่างถิ่นเมื่อกลับมาได้เงินแล้วก็กลับไปดำเนินกิจการที่เดิม

4.4 ผลการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู้

จากการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู้สามารถแบ่งเป็นกลุ่มอาชีพต่างๆ ได้ดังนี้

1) กลุ่มอาชีพเกษตรกรรม จำนวน 26 ราย

ปัจจัยนำเข้าที่ดี คือ

- เงินที่ได้กู้มาจากกองทุน 450,000 บาท
- เงินทุนส่วนตัวของผู้กู้แต่ละราย
- สถานที่ที่ใช้ปลูกพืช และ เลี้ยงสัตว์ เป็นที่ของผู้เอง
- การช่วยเหลือของหน่วยงานของรัฐ

กระบวนการที่ดี คือ

- การศึกษางานจากเกษตรกรตำบล หรือจากผู้ที่ประสบการณ์
- การหาตลาดที่ดี
- การหาแหล่งพันธุ์พืช และ พันธุ์สัตว์ ที่มีคุณภาพ
- การดูแลบำรุงรักษาที่ดี

ผลผลิตที่ดีด้านคุณภาพและปริมาณ คือ

- ลำไยที่มีคุณภาพ ผลผลิตมีปริมาณสูง
- ผักที่ดีมีคุณภาพ ผลผลิตมีปริมาณสูง
- สัตว์ที่เลี้ยงมีคุณภาพ สมบูรณ์แข็งแรง ได้น้ำหนักสูง อัตราการตายมีน้อย

2) กลุ่มอาชีพค้าขาย จำนวน 17 ราย

ปัจจัยนำเข้าที่ดี คือ

- เงินที่ได้กู้มาจากกองทุน 296,000 บาท
- เงินลงทุนส่วนตัว
- มีสถานที่ หรือ ร้านค้าเป็นของตนเอง

- วัตถุประสงค์สามารถหาได้ง่ายในท้องถิ่น
 - ใช้แรงงานภายในครอบครัว
- กระบวนการที่ดี คือ
- การผลิต หรือ นำสินค้า เข้ามาขายตามความต้องการของตลาด
 - การซื้อสินค้าจากร้านค้าส่ง ทำให้ต้นทุนต่ำลง
 - การจัดวางสินค้าเป็นระเบียบ การติดป้ายแสดงราคา
 - การจัด และ ตกแต่งร้านให้สวยงาม
 - การใช้วาจาที่สุภาพ บริการลูกค้าด้วยอัธยาศัยที่ดี
- ผลผลิตที่ดีด้านคุณภาพและปริมาณ คือ
- ลูกค้าเกิดการพึงพอใจ ทำให้เข้ามาซื้อสินค้าอีก
 - ยอดขายที่เพิ่มขึ้น

3) กลุ่มอาชีพให้บริการ จำนวน 8 ราย

ปัจจัยนำเข้าที่ดี คือ

- เงินที่ได้กู้มาจากกองทุน จำนวน 121,000 บาท
- เงินลงทุนส่วนตัว
- สถานที่การให้บริการเป็นของตนเอง
- การใช้แรงงานภายในครอบครัว

กระบวนการที่ดี คือ

- ความพร้อมของเครื่องมือที่ใช้
- การสั่งสินค้าที่ต้องการใช้มาเก็บไว้ในร้าน
- การจัดพื้นที่ภายในร้านให้สะอาด และ เป็นระเบียบ
- ให้บริการลูกค้าแบบเป็นกันเอง ใช้วาจาสุภาพ
- การติดป้ายร้าน และราคาการให้บริการ

ผลผลิตที่ดีด้านคุณภาพ

- ลูกค้าประทับใจในบริการที่ได้รับ
- มีลูกค้าเพิ่มขึ้น มีรายได้ที่สูงขึ้น

4.5 การบรรลุเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนแห่งชาติทั้ง 5 ข้อ

4.5.1 การเกิดกองทุนพบว่าราษฎรในหมู่บ้านรวมทั้งผู้นำของหมู่บ้านให้ความสนใจนโยบายของรัฐบาลและมีความต้องการอยากให้มีการจัดตั้งกองทุนขึ้นเพราะในหมู่บ้านก็ได้มีกลุ่มองค์กรอยู่ก่อนแล้วจึง ประสานความร่วมมือกันในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านจนประสบความสำเร็จในปัจจุบัน

4.5.2 ระบบการบริหารกองทุนพบว่า กองทุนหมู่บ้านคลองไผ่ ได้มีการวางระบบโครงสร้างของกองทุนในการจัดการบริหาร มีการคัดเลือกและแต่งตั้งคณะกรรมการครบทั้ง 15 คน มีการแบ่งหน้าที่ ของคณะกรรมการและมีการประชุมคณะกรรมการเป็นประจำ การเปิดรับสมาชิก การจัดทำบัญชีและการให้เงินกู้ตามระเบียบข้อบังคับของกองทุน มีการจัดสรรผลประโยชน์ของกองทุนอย่างยุติธรรมเป็นระเบียบเรียบร้อย

4.5.3 การเรียนรู้เพื่อการพึ่งตนเองพบว่า ประชาชนในหมู่บ้านมีการเรียนรู้เพื่อการพึ่งตนเองโดยใช้เศรษฐกิจแบบพอเพียง และได้ใช้ภูมิปัญญาชาวบ้านในการประกอบอาชีพเพื่อเพิ่ม รายได้ในการประกอบอาชีพ ให้กับครอบครัวและชุมชน

4.5.4 การสร้างเสริมภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจพบว่าคณะกรรมการมีการชี้แนะให้ประชาชนเข้าใจเกี่ยวกับกองทุนว่าเป็นของสมาชิกทุกคน ให้ช่วยกันรักษาสามารถจัดการบริหาร กันเองได้ ส่วนกลุ่มผู้ที่ยังขาดแนวความคิดในการประกอบอาชีพ ยังหวังผลกำไรที่เป็นจำนวนมากโดยมิได้คำนึงถึงการผลิตเพื่อการบริโภค และ ยังมีบางส่วนยังคงเป็นทาสเงินกู้ยืมอยู่ เนื่องจากมีระบบการกู้ที่ง่ายกว่า

4.5.5 การมีศักยภาพและมีความเข้มแข็ง พบว่าภายในหมู่บ้านมีศักยภาพและความเข้มแข็งที่ดีเพราะภายในหมู่บ้านมีการรวมกลุ่มต่าง ๆ ตั้งขึ้นก่อนแล้ว อีกทั้ง ภายในหมู่บ้านมีโรงเรียนตั้งแต่ระดับ อนุบาล ถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งทำให้เด็กในหมู่บ้านได้เรียนหนังสือใกล้ ๆ บ้าน และมีวัด พิธิฐบูรณาราม , สำนักสงฆ์วัดเขาเขื่อนล้น เป็นศูนย์รวมของชาวบ้านในการประกอบพิธีทางศาสนา

4.6 ปัจจัยด้านบวกและปัจจัยด้านลบที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุวัตถุประสงค์

4.6.1 ปัจจัยด้านบวก

- 1) การมีกลุ่มองค์กรต่าง ๆ อยู่ก่อนแล้ว
- 2) มีเงินทุนสะสมของหมู่บ้าน
- 3) การมีส่วนร่วมในการจัดตั้งกองทุนของสมาชิกในหมู่บ้าน

4.6.2 ปัจจัยด้านลบ

- 1) การทำงานของคณะกรรมการบางส่วนขาดความรับผิดชอบต่อหน้าที่

2) สมาชิกบางส่วนไม่พอใจการตัดสินใจ

การเกิดองค์การเครือข่ายของการเรียนรู้พบว่าในหมู่บ้านมีการจัดตั้งกลุ่มองค์กรและมีหน่วยงานต่าง ๆ ให้การส่งเสริมและเพิ่มความรู้ พอสมควร

4.7 ความเข้มแข็งของชุมชน

ความเข้มแข็งของชุมชนตามที่กองทุนหมู่บ้านคลองไผ่ โดยการสุ่มตามกลุ่มตัวอย่าง คือ 60 ครัวเรือน ตามกลุ่มตัวอย่างเดิม พบว่า

ความสามัคคีในชุมชนมีความสามัคคีอยู่ในระดับปานกลางมีจำนวน 30 ราย ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 50 ของกลุ่มตัวอย่าง รองลงมา คือ ระดับมากมีจำนวน 27 ราย คิดเป็นร้อยละ 45 ของกลุ่มตัวอย่าง และน้อยที่สุด คือ ระดับน้อย มีจำนวน 3 ราย คิดเป็นร้อยละ 5 ของกลุ่มตัวอย่าง

ความซื่อสัตย์ สมาชิกในชุมชนมีความซื่อสัตย์อยู่ในระดับปานกลางมีจำนวน 33 ราย ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 55 ของกลุ่มตัวอย่าง รองลงมาคือระดับมากมีจำนวน 27 ราย คิดเป็นร้อยละ 45 ของกลุ่มตัวอย่าง

ยกย่องคนทำดี สมาชิกในชุมชนยกย่องคนทำความดีระดับมาก และ ปานกลางเท่ากัน คือ มีจำนวน 30 ราย คิดเป็นร้อยละ 50 ของกลุ่มตัวอย่าง

การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน สมาชิกในชุมชนมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกันอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งคิดเป็นร้อยละได้ 72.97 ของการสุ่มตัวอย่าง

ชุมชนมีการรับฟังความคิดเห็น ชุมชนมีการรับฟังความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง มีจำนวน 37 ราย ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 37 ของกลุ่มตัวอย่าง รองลงมา คือ ระดับมากมีจำนวน 20 ราย คิดเป็นร้อยละ 33.3 ของกลุ่มตัวอย่าง และ น้อยที่สุด คือ ระดับน้อย มีจำนวน 3 ราย คิดเป็นร้อยละ 5 ของกลุ่มตัวอย่าง

สมาชิกในหมู่บ้านมีอาชีพสามารถเลี้ยงครอบครัวได้ 340 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 98.5 ของครัวเรือนทั้งหมดในหมู่บ้าน

สมาชิกมีโอกาสหาความรู้เพิ่ม 0 ครั้งต่อปี จำนวน 13 ราย คิดเป็นร้อยละ 21 ของกลุ่มตัวอย่าง , 1 ครั้งต่อปี จำนวน 20 ราย คิดเป็นร้อยละ 33 ของกลุ่มตัวอย่าง , 2 ครั้งต่อปี จำนวน 27 ราย คิดเป็นร้อยละ 46 ของกลุ่มตัวอย่าง

ในชุมชนสามารถร่วมกันแก้ปัญหาของหมู่บ้านได้ สมาชิกที่คิดว่าไม่มีจำนวน 56 ราย คิดเป็นร้อยละ 93.3 ของกลุ่มตัวอย่าง และที่เหลืออีก 4 ราย คิดว่าไม่สามารถร่วมมือกันแก้ปัญหาได้ คิดเป็นร้อยละ 6.7 ของกลุ่มตัวอย่าง

ซึ่งเมื่อดูจากตารางจะเห็นได้ว่าสมาชิกในชุมชนบ้านคลองไผ่มีความเข้มแข็งอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งจัดได้ว่าอยู่ในเกณฑ์ที่ดีมาก ที่สมาชิกในชุมชนสามารถรวมตัวกันเพื่อประกอบกิจกรรมต่างๆ ร่วมกัน

ตารางที่ 4.9 : จำนวนร้อยละของความเข้มแข็งจำแนกตามลักษณะของตัวแปร

ลักษณะความเข้มแข็งของชุมชน	ลักษณะค่าตัวแปร	จำนวน	ร้อยละ
1. มีความสามัคคี	มาก	27	45
	ปานกลาง	30	50
	น้อย	3	5
2. มีความซื่อสัตย์	มาก	27	45
	ปานกลาง	33	55
	น้อย	0	0
3. ยกย่องคนทำดี	มาก	30	50
	ปานกลาง	30	50
	น้อย	0	0
4. มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน	มาก	28	46.7
	ปานกลาง	29	48.3
	น้อย	3	5
5. ในชุมชนมีการรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกชุมชนเป็นประจำโดยการประชุมหรือเสวนา	มาก	20	33.3
	ปานกลาง	37	61.7
	น้อย	3	5

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

จากการติดตามผลการประเมิน โครงการกองทุนหมู่บ้านคลองไผ่ สรุปได้ดังต่อไปนี้

5.1 วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

เพื่อทราบว่าการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านคลองไผ่ บรรลุเป้าหมายตามวัตถุประสงค์ มากน้อยเพียงใด

1. เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านเพื่อพัฒนาอาชีพสร้างงานสร้างรายได้กับสมาชิก
2. ท้องถิ่นชุมชนมีความสามารถในการบริหารจัดการกองทุน
3. ท้องถิ่นชุมชนมีกระบวนการพึ่งพาตนเอง โดยการเรียนรู้และคิดริเริ่มเพื่อแก้ปัญหาของตนเอง มีการสร้างศักยภาพของตนเอง และมีการสร้างเศรษฐกิจแบบพอเพียง
4. เศรษฐกิจระดับฐานรากของประเทศได้รับการกระตุ้นและมีภูมิคุ้มกันกับทั้งสังคมก็มีภูมิคุ้มกัน
5. เสริมสร้างศักยภาพและความเข้มแข็งทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชน

5.2 วิธีดำเนินการ

1. ศึกษาเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านคลองไผ่ หมู่ที่ 1 ตำบลคลองไผ่ อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา
2. ศึกษาวิธีการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านคลองไผ่
3. ใช้ชีพีชีพอเดลวิเคราะห์กองทุนหมู่บ้านคลองไผ่ และกำหนดตัวชี้วัด ตลอดจนตัวแปรที่จะทำการเก็บข้อมูล
4. เก็บรวบรวมข้อมูล โดยอาศัยข้อมูลบางส่วนจากแบบ บร.1-12 ที่กำหนดโดยสำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ บางส่วนหาจากการเก็บข้อมูลเพิ่มเติมโดยการสัมภาษณ์ การสังเกต และการสังเกตแบบมีส่วนร่วม
5. ประมวลสังเคราะห์ข้อมูล
6. สรุปผลการประเมินกองทุนหมู่บ้านคลองไผ่

5.3 ผลการดำเนินการ

ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าได้แก่

1.1 นโยบายของรัฐบาล ประชาชนส่วนใหญ่เข้าใจเกี่ยวกับนโยบายของรัฐบาล

1.2 เงิน 1 ล้านบาท คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านได้นำไปจัดสรรตามระเบียบของกองทุนโดยแบ่งเป็น การกู้เพื่อพัฒนาอาชีพ เพื่อการสร้างงาน สร้างรายได้ ลดค่าใช้จ่าย เพื่อบรรเทาเหตุฉุกเฉินและจำเป็นเร่งด่วน

1.3 คณะกรรมการหมู่บ้านมีส่วนในการจัดตั้งกองทุน โดยเป็นส่วนหนึ่งของคณะกรรมการกองทุน

1.4 เงินที่ผู้กู้ชำระคืน คิดเมื่อวันที่ 31 กรกฎาคม 2545 มีเงินกู้ที่ชำระคืนแล้วเป็นจำนวน 217,700 บาท และ ดอกเบี้ยเป็นเงิน 20,773 บาท

5.4 อภิปรายสรุปผลได้ดังนี้

การบรรลุวัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้านคลองไผ่ บรรลุวัตถุประสงค์ ทั้ง 5 ข้อได้แก่

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 การเกิดกองทุนหมู่บ้านคลองไผ่ เกิดจากความร่วมมือของคนในชุมชนและมีแนวโน้มที่คนในชุมชนจะมีส่วนร่วมมากขึ้นเกิดการพัฒนาอาชีพ,สร้างงาน,และมีแหล่งเงินทุนไว้ใช้ยามฉุกเฉิน

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 การมีระบบการบริหารกองทุนหมู่บ้านคลองไผ่ มีการจัดสร้างองค์กรอย่างชัดเจน มีการตั้งคณะกรรมการบริหารกองทุนและมีการแบ่งหน้าที่การทำงานถูกต้องมีระเบียบข้อบังคับของกองทุนชัดเจน

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 การมีการเรียนรู้เพื่อการพึ่งตนเองกองทุนหมู่บ้านคลองไผ่เปิดโอกาสให้คนในชุมชนมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอแต่ยังไม่ถึงขั้นพึ่งตนเองได้ทั้งหมดยังคงอาศัยความร่วมมือจากชุมชนภายนอก และ จากทางราชการอยู่

วัตถุประสงค์ข้อที่ 4 การสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมชุมชน กองทุนหมู่บ้านคลองไผ่ จัดได้ว่าได้ดำเนินการประสบความสำเร็จ เกิดการสร้างงาน พัฒนาอาชีพ และ สมาชิกมีเงินใช้ในยามที่ฉุกเฉินและจำเป็น ทำให้ ความเป็นอยู่ และเศรษฐกิจในหมู่บ้านดีขึ้น

วัตถุประสงค์ข้อที่ 5 การมีศักยภาพและความเข้มแข็งของหมู่บ้านคลองไผ่ สมาชิกภายในหมู่บ้านมีความซื่อสัตย์ ร่วมมือร่วมใจ มีความสามัคคี รับฟังความคิดเห็น เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ช่วยเหลือพึ่งพาซึ่งกันและกัน มีการหาความรู้เพิ่มเติม

ปัจจัยที่ก่อให้เกิดผลด้านบวกและด้านลบ

ปัจจัยด้านบวก

1) ประสบการณ์ของคนในชุมชนที่ประสบความล้มเหลวมาก่อนจึงได้อาศัยเป็นบทเรียนที่
ให้คนในชุมชนมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และรวมตัวกันเป็นกลุ่มในการประกอบอาชีพเพื่อไม่ให้เกิด
ปัญหาซ้ำซาก

2) หมู่บ้านมีเงินสะสมของหมู่บ้านและมีการรวมกลุ่มองค์กรอยู่ก่อนแล้วทำให้มี
ประสบการณ์ในการบริหารกลุ่มองค์กรต่างๆและนำมาปรับใช้กับการบริหารกองทุนให้ได้ผลดี
ยิ่งขึ้น

ปัจจัยด้านลบ

1) คนในชุมชนยังมีสภาพเป็นลูกหนี้ของธนาคารและนายทุน ซึ่งอัตราดอกเบี้ยค่อนข้างสูง
ทำให้ขาดเงินทุนหมุนเวียนเพราะเงินส่วนหนึ่งต้องนำไปชำระหนี้ ทำให้ไม่สามารถดำรงทุนให้
เติบโตได้ในระยะเวลาอันสั้น

2) คนในชุมชนบางส่วนไม่พึงพอใจในการตัดสินใจของคณะกรรมการ
การเกิดองค์กรเครือข่ายการเรียนรู้

จากการปฏิบัติงานภาคสนามผู้วิจัยพบว่าสมาชิกผู้ประกอบอาชีพทางการเกษตร และ การค้า
ขายยังไม่มีมีการรวมกลุ่มเพื่อการเรียนรู้ เพื่อเสริมประสิทธิภาพและความแข็งแกร่งในการดำเนิน
โครงการ และยังไม่มีการสร้างเครือข่ายกับองค์กรภายนอกชุมชน

ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน

คนในชุมชนรู้หน้าที่ของตนเอง กระบวนการสื่อสาร หรือ สื่อความเข้าใจแบบไม่เป็น
ทางการที่มีประสิทธิผล การอยู่ในชุมชนอย่างสันติ มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่กัน รักใคร่ปรองดอง
ซึ่งกันและกัน แบ่งปันสิ่งของให้แก่กัน สามารถแก้ไขปัญหาภายในหมู่บ้านได้

ผลโดยตรงและผลกระทบต่าง ๆ คือ

1) ผลโดยตรง (Immediate Result) เมื่อเวลาผ่านไปสมาชิกที่กู้เงินไปดำเนินการสามารถก่อ
ให้เกิดรายได้ และสามารถนำเงินส่งคืนกองทุน ทั้งเงินต้นและดอกเบี้ยทำให้กองทุนเติบโตขึ้น ซึ่ง
เงินที่เพิ่มขึ้นก็จะเป็นเงินทุนเพื่อทำให้ชาวบ้านมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น และ อีกส่วนหนึ่งก็นำไปพัฒนา
หมู่บ้าน

2) ผลกระทบโดยตรง (Direct Impact) สมาชิกผู้กู้เงินไปดำเนินโครงการสามารถ
ปลดปล่อยภาระหนี้สินได้ และ เพิ่มศักยภาพในการประกอบอาชีพและสร้างฐานะทางเศรษฐกิจให้
เข้มแข็งมากยิ่งขึ้น อีกทั้งยังช่วยให้สมาชิกมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

3) ผลกระทบโดยอ้อม (Indirect Impact) วิธีชีวิตคนในชุมชนเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน รู้จัดการเสียสละเพื่อส่วนรวม และ ก่อให้เกิดสันติสุขในชุมชน

5.5 ข้อเสนอแนะ

1) ข้อเสนอแนะการปรับปรุงแก้ไขระเบียบข้อบังคับกองทุนเกี่ยวกับการบริหารจัดการกองทุน
ข้อเสนอแนะข้อที่ 1 ระยะเวลาในการชำระเงินผู้คณะกรรมการควรพิจารณาตามประเภทโครงการเพื่อแก้ไขปัญหาความเหมาะสม เช่น โครงการทางด้านเกษตรกรรมก็ให้ชำระ 1 งวด แต่ถ้าเป็นโครงการค้าขายก็ให้ชำระเป็น 4 งวด และ เพื่อเงินจะได้มีการหมุนเวียนในกองทุนมากกว่านี้

ข้อเสนอแนะข้อที่ 2 การให้ผู้รวบรวมกลุ่มกันเพื่อจะได้เกิดองค์กรใหม่ๆ และสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนมากยิ่งขึ้น

2) ข้อเสนอแนะการบริหารจัดการกองทุนให้มีการปรับปรุงแก้ไขเกี่ยวกับการบริหารจัดการกองทุน

ข้อเสนอแนะข้อที่ 1 กองทุนหมู่บ้านควรมีเจ้าหน้าที่ประจำกองทุนอย่างน้อยสัปดาห์ ละ 1 คน หรือมากกว่านี้ เพื่ออำนวยความสะดวกแก่สมาชิกที่มาติดต่องาน

ข้อเสนอแนะข้อที่ 2 เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงหรือแก้ไขข้อมูลควรเรียกประชุมคณะกรรมการและสมาชิกทุกครั้งเพื่อชี้แจงรายละเอียดให้สมาชิกทราบ

3) ข้อเสนอแนะนำเงินไปพัฒนากิจกรรมอาชีพของสมาชิกกองทุน

ข้อเสนอแนะข้อที่ 1 ควรมีการประชาสัมพันธ์ข่าวสารเกี่ยวกับการตลาดการประกอบอาชีพที่เหมาะสมกับความต้องการของตลาดให้กลุ่มผู้กู้ได้นำไปพัฒนากิจกรรมของตนเอง

ข้อเสนอแนะข้อที่ 2 ควรมีการแนะนำเทคนิควิธีการใหม่ๆ ประกอบอาชีพให้กับกลุ่มผู้ประกอบการหรือกลุ่มสนใจทราบ

ข้อเสนอแนะข้อที่ 3 การกู้เงินกองทุนไปทำโครงการต่างๆ ผู้กู้ควรมีประสบการณ์ในโครงการที่จะทำ หรือควรศึกษาให้ละเอียดก่อนที่จะดำเนินการ

ข้อเสนอแนะข้อที่ 4 ควรกู้เงินไปดำเนินการในโครงการที่มีข้อจำกัดน้อยเพื่อลดปัญหาที่ไม่สามารถแก้ไขได้ เช่น โครงการด้านเพาะปลูกมีข้อจำกัดในเรื่องฝนไม่ตกตามฤดูกาล

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ, สำนักมาตรฐานการศึกษา. 2545., **ชุดวิชาการประเมินเพื่อพัฒนา**. ชุดการเรียนรู้ด้วยตัวเอง. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- _____. 2545., **ชุดวิชาการจัดการและการวางแผนธุรกิจ**. ชุดการเรียนรู้ด้วยตัวเอง. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- _____. 2545., **ชุดวิชาการจัดการธุรกิจชุมชน**. ชุดการเรียนรู้ด้วยตัวเอง. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- การท่องเที่ยว : “ตั้งได้ป่ท่องเที่ยว”. ฐานเศรษฐกิจ. 19-22 สิงหาคม 2544, หน้า 15.
- ข่าวเศรษฐกิจการเกษตร : ปัญหาหนี้สินของเกษตรกรไทย., 2541: 5-9.
- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, สำนักงาน. 2544. **ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วย คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่2) พ.ศ.2544 ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ว่าด้วยการจัดตั้งและการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่2) พ.ศ.2544**. กรุงเทพฯ: บริษัท สหพัฒนการพิมพ์ จำกัด.
- _____. 2544. **ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ว่าด้วยการจัดตั้งและการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ (ฉบับที่3) พ.ศ.2544**. กรุงเทพฯ : บริษัท สหพัฒนการพิมพ์ จำกัด.
- _____. 2544. **ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ว่าด้วยการจัดตั้งและการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ (ฉบับที่4) พ.ศ.2545**. กรุงเทพฯ : บริษัท สหพัฒนการพิมพ์ จำกัด.
- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน. 2544. **ระเบียบข้อบังคับกรรมการกองทุนหมู่บ้าน**. นครราชสีมา.
- _____. 2544. **แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมกองทุนหมู่บ้าน / ชุมชนเมือง**. นครราชสีมา.
- _____. 2544. **แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน / ชุมชนเมือง**. นครราชสีมา.
- “ตลาด : กลยุทธ์ล้างภาพล้างปลักพันธุเทศ”. ฐานเศรษฐกิจ. 5-7 กรกฎาคม 2544, หน้า 17.
- สถาบันครอบครัว : มุมมองของนักสวัสดิการสังคม., 2540 : 218-220.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักนายก, 2544.

สำนักนายกรัฐมนตรี. www.thaigov.go.th/ นโยบายรัฐบาล / นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรม
ขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs). 2545.

รายงานการวิจัย เรื่องตัวชี้วัดคุณภาพชีวิตของคนไทยในสังคมอุตสาหกรรมใหม่. ด้านครอบครัว
สุขภาพอนามัยและโภชนาการ, 2540 : 39-41.

SMEs “การวิจัย SMEs เชื่อมการท่องเที่ยว”. ฐานเศรษฐกิจ. 16-18 สิงหาคม 2544, หน้า 41.

